

JAARVERSLAG 2007

BAAL

Bureau Alternatieve Afhandeling Limburg

Kattegatstraat 8 bus 8
3500 Hasselt
e-mail
website
bankrekening

tel. 011-45.00.61
fax 011-22.67.74
baal@skynet.be
www.baallimburg.be
735-0139542-44

Initiatief van JONGERENWERKING PIETER SIMENON vzw
Bijzondere Jeugdbijstand
Agentschap Jongerenwelzijn – Vlaamse Overheid

<i>Afkortingen</i>		<i>p.3</i>
<i>Voorwoord</i>		<i>p.5</i>
1. Algemene informatie vzw JPS	p.6 - 9	
1.1. Beperkte algemene informatie vzw JPS		p.6
1.1.1. Algemene voorstelling		p.6
1.1.1.1. Het begeleidingstehuis Pieter Simenon/CANO		p.7
1.1.1.2. Het dagcentrum De Teuten		p.7
1.1.1.3. Het project BAAL		p.8
1.2. Schematische voorstelling actuele werking vzw JPS		p.9
2. De opdracht van BAAL	p.10 - 12	
3. BAAL in organisatie-perspectief	p.12 - 24	
3.1. Basisvisie van BAAL		p.12
3.2. Organisatie-ontwikkeling		p.14
3.3. Personeelskader		p.17
3.4. Doelstellingen		p.19
3.4.1. Doelstellingen in blijvend perspectief		p.19
3.4.2. Doelstellingen, acties en realisaties		p.19
3.4.2.1. Inhoudelijke actiepunten 2006 – realisaties 2007		p.19
3.4.2.2. Omkaderingsactiepunten 2006 – realisaties 2007		p.20
3.4.3. Het preventieproject Bumper		p.21
3.5. Kwaliteitsplanning		p.22
3.6. VTO-beleid		p.23
4. Overleg en samenwerking	p.24 - 27	
4.1. Overlegorganen		
4.1.1. Samenwerkingsverband HCA Limburg		p.24
4.1.2. Overlegorganen i.f.v. de gecoördineerde praktijkuitvoering		p.24
4.1.3. Ondersteuningsstructuur Bijzondere Jeugdzorg (OSBJ)		p.25
4.1.4. Overkoepelende overlegorganen		p.25
4.2. Partnerships		p.26
4.2.1. CAW 't Verschil		p.26
4.2.2. Vzw Katarsis		p.27
5. Door het oog van BAAL...	p.28 -29	
6. De herstelgerichte en constructieve afhandelingsvormen	p. 33 - 134	
6.1. Herstelbemiddeling		p.33
6.1.1. Omschrijving en doelstelling		p.33
6.1.2. Profiel		p.34
6.1.3. Procedure aan de hand van een praktijkvoorbeeld		p.34
6.1.4. Overleg		p.39
6.1.5. Team herstelbemiddeling Limburg		p.39
6.1.5.1. De samenstelling van het team		p.40
6.1.5.2. De inhoud van de teamvergaderingen		p.40
6.1.5.3. Wijze van triëring dossiers		p.40
6.1.6. De praktijk van herstelbemiddeling: dossiers		p.42
6.1.7. Het Provinciaal Vereffeningsfonds Limburg		p.56
6.1.7.1. Voorstelling		p.56
6.1.7.2. De werking en procedure		p.57
6.1.7.3. Dossiers behandeld in 2007		p.58

6.2. HERGO (Herstelgericht groepsoverleg)	p.60
6.2.1. Omschrijving en doelstelling	p.60
6.2.2. Profiel	p.60
6.2.3. Procedure van een HERGO a.d.h.v.een praktijkvoorbeeld	p.61
6.2.4. Overleg: intervisie HERGO	p.66
6.2.5. Uitvoerders binnen BAAL	p.66
6.2.6. De praktijk van HERGO: dossiers	p.67
6.3. Gemeenschapsdienst	p.71
6.3.1. Omschrijving en doelstelling	p.71
6.3.2. Profiel	p.71
6.3.3. Voorstelling aan de hand van een praktijkvoorbeeld	p.72
6.3.4. Overleg	p.74
6.3.5. Team gemeenschapsdienst minderjarigen Limburg	p.75
6.3.5.1.De inhoud van de teamvergaderingen	p.75
6.3.5.2.Extra aandachtspunt: de zorg voor prestatieplaatsen	p.77
6.3.6. De praktijk van gemeenschapsdienst: dossiers	p.79
6.4. Leerproject ‘Slachtoffer in Beeld-Minderjarigen’(SIB-M)	p.89
6.4.1. Omschrijving en doelstelling	p.89
6.4.2. Profiel	p.90
6.4.3. Voorstelling aan de hand van een praktijkvoorbeeld	p.91
6.4.4. Overleg	p.95
6.4.5. Team SIB-M	p.96
6.4.5.1.De samenstelling van het praktijkteam	p.96
6.4.5.2.De samenstelling van het coördinatorenoverleg	p.96
6.4.5.3.De inhoud van de vergaderingen praktijkteam	p.97
6.4.5.4.De inhoud van de vergaderingen coördinatorenoverleg	p.97
6.4.6. Experiment: SIB-M in gemeenschapsinstelling De Kempen	p.97
6.4.7. Uitvoerders binnen BAAL	p.98
6.4.8. De praktijk van Slachtoffer in Beeld-Minderjarigen: dossiers	p.99
6.5. Leerproject Seksualiteit en Relaties in Balans	p.107
6.5.1. Omschrijving en doelstelling	p.107
6.5.2. Profiel	p.108
6.5.3. Voorstelling aan de hand van de overzicht van de sessies	p.108
6.5.4. Overleg	p.112
6.5.4.1.HSD-team CAW 't Verschil	p.112
6.5.4.2.SGGJ	p.112
6.5.5. Uitvoerders binnen BAAL	p.113
6.5.6. De praktijk van SRIB: dossiers	p.114
6.6. Leerproject Drugs, (ver) antwoord?	p.118
6.6.1. Omschrijving en doelstelling	p.118
6.6.2. Profiel	p.119
6.6.3. Voorstelling aan de hand van een praktijkvoorbeeld	p.119
6.6.4. Uitvoerders binnen BAAL	p.123
6.6.5. Praktijk van DVA: dossiers	p.123
6.7. De combinatiemogelijkheden in de praktijk	p.129
6.8. Ouderstage	p.130

Afkortingen

ADAM	Antwerpse diensten alternatieve maatregelen
AGM	Alternatieve Gerechtelijke Maatregelen
AM	Alternatieve Maatregel
BAAL	Bureau Alternatieve Afhandeling Limburg
BAL	Bemiddelingsdienst Arrondissement Leuven
BIC	Begeleidingsdienst Ivo Cornelis
BJB	Bijzondere Jeugdbijstand
CAB	Centrum Ambulante Begeleidingen
CAFT	Constructieve Afhandelingen Feiten Turnhout
CAW	Centrum Algemeen Welzijnswerk
CBJ	Comité Bijzondere Jeugdzorg
DVA	Drugs,(ver)antwoord?
GAOZ	Genk As Opglabbeek Zutendaal
GD	Gemeenschapsdienst
GI	Gemeenschapsinstelling
HB	Herstelbemiddeling
HCA	Herstelrechtelijke/herstelgerichte en Constructieve Afhandeling
HERGO	Herstelgericht Groepsoverleg
HSD	Hulp Seksuele Delinquenten
IJH	Integrale Jeugdhulpverlening
IPRO	Interprovinciaal Overleg
IVA	Intern Verzelfstandigd Agentschap
JPS	Jongerenwerking Pieter Simenon
KHLim	Katholieke Hogeschool Limburg
LP	Leerproject
2M	Materieel en Moreel
MOF	Misdrijf Omschreven Feit
OBJ	Ondersteuningsteam Migranten Bijzondere Jeugdzorg
OOOC	Onthaal Oriëntatie Observatie Centrum
OS	Ouderstage
OSBJ	Ondersteuningsstructuur Bijzondere Jeugdzorg
PLOT	Provincie Limburg Opleiding en Training

POS	Problematische Opvoedingsituatie
PV	Proces Verbaal
SGGJ	Seksueel Grensoverschrijdend Gedrag Jongeren
SIB-M	Slachtoffer in Beeld – Minderjarigen
SOA	Seksueel Overdraagbare Aandoening
SRIB	Seksualiteit en Relaties in Balans
SWV	Samenwerkingsverband
TPO	Team Preventie Ontwikkeling
VIP	Very Important Person
VTE	Voltijdse Equivalent
VTO	Vorming Training Opleiding
VZW	Vereniging Zonder Winstoogmerk
XIOS	eXpertisecentrum voor Industrie, Onderwijs en Samenleving

www.baallimburg.be

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag BAAL 2007!

Met zo'n 130 pagina's hebben wij weer ons best gedaan om u een ruim zicht te geven op onze werkzaamheden en ontwikkelingen tijdens het werkjaar 2007.

Dat 2007 een belangrijk BAAL-jaar was en dan niet 'balend' bedoeld, mag u duidelijk worden doorheen uw lezing.

BAAL mag zich sedert 1 april 2007 de HCA-dienst van Limburg noemen. Dat dit meer is dan een bordje aan de muur, spreekt voor zich.

Veel nieuwigheden kruisten ons pad. Tegelijkertijd moesten we ook afstand nemen van 'oude' bekenden. Onze AGM-collega's die reeds jaren deel uitmaakten van onze teamwerkingen stonden voor persoonlijke keuzes inzake hun jobperspectieven. Sommigen mochten we verwelkomen op BAAL. Voor anderen lag het perspectief in een andere job. Graag bedanken we iedereen voor de aangename samenwerking doorheen de jaren én maken we onze wens over voor veel arbeidsvitaminen in hun huidige job.

Dat de lezing van dit jaarverslag boeiend en uitnodigend mag zijn.

Naar uw reactie kijken we uit!

1. ALGEMENE INFORMATIE VZW JPS

1.1. Beperkte algemene informatie vzw JPS

1.1.1. Algemene voorstelling

De vzw Jongerenwerking Pieter Simenon is een privaat initiatief, werkzaam in het kader van de Bijzondere Jeugdbijstand en Jeugdbescherming. De werking evolueert reeds jaren als een kleinschalig, gedifferentieerd, territoriaal gespreid en voortdurend vernieuwend verblijfs- en begeleidingsaanbod voor verschillende doelgroepen van jongeren.

De **missie** werd voor de totale organisatie in 2003 vernieuwd als volgt:

"Wij engageren ons samen verbindend te werken om breuken tussen jongeren, hun leefomgeving en de samenleving te herstellen, in antwoord op maatschappelijke verwijzing. Wij willen dit realiseren vanuit een evenwichtig verdeelde zorg voor de doelgroepen, de medewerkers en de organisatie".

Deze missie onderschrijft twee belangrijke **waarden**:

Geloof in de kracht en de groeimogelijkheden in verbondenheid.

Respect voor ieders eigenheid en ernaar handelen.

Beide waarden worden voor een beter begrip verduidelijkt door en verbonden met een aantal **trefwoorden**, belangrijk voor de organisatie: *positivisme, empowerment, responsabilisering, innoverend, zichzelf in vraag stellend, emancipatorisch; rechtvaardigheid, solidariteit, echtheid, gelijkwaardigheid, eerlijkheid, openheid, discretie, duidelijkheid, evenwichtig, realistisch, subsidiair, zorgzaam.*

In 2005 werd door en voor alle medewerkers de **kerncompetentie** "innoverend verbinden" onderkend.

De globale erkende capaciteit is sedert 01/12/2003 vastgesteld op 40 jongeren, verdeeld over 2 voorzieningen: een residentieel begeleidingstehuis (30) en een dagcentrum (10). Beide voorzieningen zijn erkend door de Vlaamse overheid, agentschap jongerenwelzijn, bijzondere jeugdbijstand.

Daarnaast wordt via een project van het agentschap jongerenwelzijn vanaf eind 1998 het Bureau Alternatieve Afhandeling Limburg (BAAL) georganiseerd.

Tenslotte faciliteert onze organisatie sedert 01/07/2005 een door de provincie Limburg betoelaagd project "Verbeteren instroom/uitstroom in de BJB Limburg" of Centrale Wachtlijst BJB Limburg.

1.1.1.1. Het begeleidingstehuis Pieter Simonon/CANO

Het begeleidingstehuis Pieter Simonon is erkend als residentiële voorziening categorie 1 bis, voor een capaciteit van 30 adolescente jongens en operationaliseert een geïntegreerd aanbod vanuit één residentiële afdeling te Lommel -Werkplaatsen, Martinus van Gurplaan 45. Pieter Simonon wordt georganiseerd op basis van het **CANO-concept**: Centrum voor Actieve Netwerkontwikkeling en Omgevingsondersteuning.

Fundamenteel blijft de keuze voor een **specifieke doelgroep** adolescenten en hun leefomgevingen, adolescente jongens die als moeilijker te begeleiden jongeren worden ervaren; onderkend als maatschappelijk erg (ge)kwets(te)bare jongeren, vatbaar voor residentiële opvang en (zeer) intensieve begeleiding binnen een open instellingskader.

Het **doel** is het herstel van de gebroken samenhang tussen de jongere en zijn leefomgeving. Via een integrale begeleiding van de jongere en/in zijn leefomgeving worden enerzijds de competenties van de jongere vergroot en anderzijds de draagkracht van de leefomgeving en de maatschappelijke instellingen vergroot. Het procesdoel is de individuele en maatschappelijke emancipatie.

Methodisch wordt niet vertrokken vanuit één bepaald theoretisch kader, maar eerder eclectisch gewerkt vanuit verscheidene theorieën, voornamelijk de maatschappelijke kwetsbaarheid, het ervaringsleren, cliëntgerichte begeleidingsrelatie, contextuele en systeemgerichte benadering.

Diverse **projecten** ondersteunen deze doelgroep en doelstellingen.

In relatie met de steunfunctie dienst tijdsbesteding functioneert het **project werkatelier**, Zilleweg 26, Lommel als een door het agentschap jongerenwelzijn geregulariseerd DAC-project, dat ook erkend is als ESF-brugproject door het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Departement Onderwijs en Vorming.

Het **project ervaringsleren**, als project betaald door het agentschap jongerenwelzijn, wordt gerealiseerd in geïndividualiseerde projectplaatsen en te Jalhay (nabij de Hoge Venen), in samenwerking met 2 Vlaamse partners: De Wissel, Leuven en Cirkant, Turnhout en in afstemming met de Nederlandse Stichting Xonar, Maastricht.

Het **project GKRB** (Gestructureerde Kortdurende Residentiële Begeleiding), ook betaald door het agentschap jongerenwelzijn, verhoogt de samenwerking met en doorstroming van jongeren vanuit de gemeenschapsinstelling(en).

1.1.1.2. Het dagcentrum De Teuten

Het dagcentrum De Teuten is gelegen in Lommel-Centrum, Koning Leopoldlaan 26, is erkend als voorziening categorie 4 en heeft een capaciteit voor 10 kinderen. Om aan problematische opvoedingssituaties het hoofd te bieden, worden in deze semi-residentiële, lokaal gerichte werkvorm **schoolgaande jongeren** opgevangen en begeleid na de schooluren en tijdens vakantiedagen **en hun gezinnen** ambulante begeleid.

1.1.1.3. Het project BAAL

Bureau Alternatieve Afhandeling Limburg staat in Limburg garant voor het geïntegreerd aanbod van herstelgerichte en constructieve afhandelingen **bij minderjarige delictplegers**.

BAAL organiseert herstelbemiddeling, HERGO, gemeenschapsdienst, de leerprojecten “Slachtoffer in Beeld – Minderjarigen”, “Seksualiteit en Relaties in Balans” en “Drugs, (ver)antwoord?”

Aan dit HCA-aanbod werd per 1 april 2007 officieel de ouderstage toegevoegd.

BAAL is gestart eind 1998 vanuit een locatie te Hasselt, en is vanaf 2002 gevestigd in de Kattegatstraat 8/8.

De uitvoering van herstelbemiddeling evolueerde snel op kruissnelheid, waarna werd uitgebreid met gemeenschapsdienst. Door middel van een tijdelijke bijkomende projectovereenkomst werd het leerproject “Slachtoffer in Beeld – Minderjarigen” ontwikkeld, uitgevoerd en geïntegreerd.

Vanaf eind 2005 tot begin 2008 participeert BAAL in het preventieproject "BUMPER" in samenwerking met de regiodienst BJB Limburg.

Op basis van de uitbreidingsaanvraag van 31 januari 2007 kon BAAL per 1 april 2007 officieel kwantitatief uitbreiden. Medio 2007 werden de leerprojecten “Seksualiteit en Relaties in Balans” en “Drugs, (ver)antwoord?” gerealiseerd. De ouderstage is operationeel sedert begin 2008.

De werkingen van

- *het begeleidingstehuis Pieter Simenon (www.pietersimenon.be)*
 - *het dagcentrum De Teuten (www.pietersimenon.be)*
 - *en het project BAAL (www.baallimburg.be)*
- worden in aparte uitgebreide jaar-/kwaliteitsverslagen gerapporteerd.*

Tevens is een algemeen kwaliteitsverslag 2007 beschikbaar.

1.2. Schematische voorstelling actuele werking vzw JPS

Algemene werking vzw

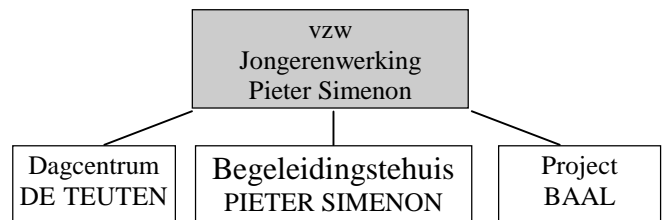
Erkend door:

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Agentschap Jongerenwelzijn
Bijzondere Jeugdbijstand

Capaciteit:

40 jongeren + projectwerking

Twee voorzieningen en projectwerking

1. Begeleidingstehuis Pieter Simonon, Lommel

30 adolescentie jongens

Residentiële voorziening met intensieve, integrale begeleiding

CANO: Centrum voor Actieve Netwerkontwikkeling en Omgevingsondersteuning

- Residentiële leergroep/kamertraining/studiosysteem
- Project GKRB: Gestructureerde Kortdurende Residentiële Begeleiding (capaciteit 7)
- Contextbegeleiding/BZW: Begeleid Zelfstandig Wonen (capaciteit 7)
- Dienst Tijdsbesteding/Project Werkatelier - Brugproject
- Project Ervaringsleren (capaciteit 3)

2. Dagcentrum De Teuten, Lommel

10 jongens/meisjes

Semi-residentiële voorziening; dagopvang en begeleiding na school en tijdens vakantie
Ambulante gezinsbegeleiding

3. Project BAAL: Bureau Alternatieve Afhandeling Limburg, Hasselt

HCA: Herstelgerichte en Constructieve Afhandelingen rond minderjarige delictplegers

- Herstelbemiddeling
- Herstelgericht Groepsoverleg (HERGO)
- Gemeenschapsdienst
- Leerproject Slachtoffer in Beeld – Minderjarigen (SIB-M)
- Leerproject Seksualiteit en Relaties in Balans (SRIB)
- Leerproject Drugs, (ver)antwoord? (DVA)
- Ouderstage

* Bovendien faciliteert JPS d.m.v. een project de Centrale Wachtlijst BJB Limburg.

Organisatie:

- algemene vergadering/raad van bestuur
- directie/beleidsvergadering
- coördinatie per deelwerking: BAAL, Dagcentrum, CANO-dienstverlening, CANO-werkatelier, CANO-facilitair
- coördinatiesteunfuncties: kwaliteitszorg, personeelszorg, facilitaire diensten
- vriendenkring/feestcomité
- externe samenwerkingsverbanden
- tijdschrift JA

Martinus van Gurplaan 45, 3920 Lommel
www.pietersimenon.be

tel 011-54.46.08

e-mail: pietersimenon@telenet.be

fax 011-55.33.01

2. DE OPDRACHT VAN BAAL

doel

Het realiseren van een geïntegreerd aanbod betreffende het herstelgericht en constructief afhandelen.

Het organiseren en begeleiden van herstelbemiddeling, HERGO, gemeenschapsdienst, leerprojecten en sedert april 2007 ouderstage.

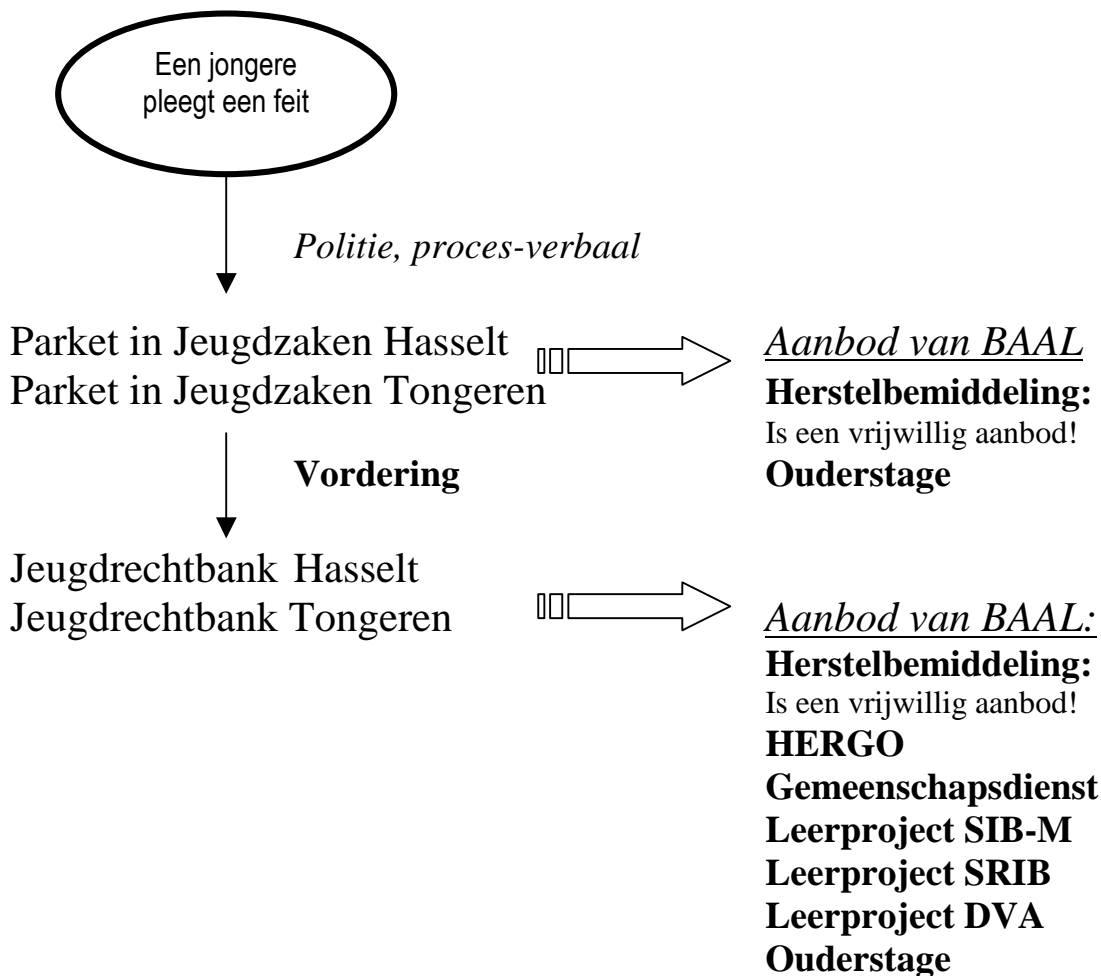
doelgroep

Minderjarigen tussen 12 en 18 jaar en hun gezinnen van de gerechtelijke arrondissementen Hasselt en Tongeren, aan wie een herstelgerichte en constructieve afhandeling en, vanaf 1 april 2007, een ouderstage wordt voorgesteld door het Parket in Jeugdzaken of wordt opgelegd door de Jeugdrechtbank.

methodiek

Het hanteren van een brede overlegstructuur en het aangaan van partnerships met relevante partners op het terrein.

Het organiseren en begeleiden van de concrete afhandelingen als reactie op een gepleegd feit

Herstelbemiddeling

is bedoeld voor bekende daders vanaf 12 jaar, met gekende benadeelden, met aanwijsbare materiële en/of morele schade. Louter druggebruik is uitgesloten. Herstelbemiddeling is een vrijwillig aanbod dat gebeurt door een neutrale derde. Minderjarige daders, ouders en benadeelden worden uitgenodigd om via een bemiddelingsproces te komen tot een zo goed mogelijke oplossing of herstel t.a.v. de gevolgen van het delict.

HERGO (herstelgericht groepsoverleg)

beoogt een begeleid overleg tussen de minderjarige dader en zijn achterban, het slachtoffer en achterban en een gespecialiseerde politiebeambte. Uitkomst van dit overleg dient een intentieverklaring te zijn, die moet leiden tot herstel van de schade voor het slachtoffer en de samenleving. Het groepsoverleg wordt begeleid door een moderator en co-moderator.

Gemeenschapsdienst

is bedoeld voor jongeren vanaf 12 jaar als reactie op delicten, met uitsluiting van louter druggebruik en seksuele delicten. De jongere levert een werkprestatie in de non-profit gedurende het aantal uren dat door de Jeugdrechter wordt opgelegd. Zo krijgt de jongere de kans om zélf zijn verantwoordelijkheid voor zijn daden op te nemen en op een zinvolle wijze zijn delict te herstellen naar de samenleving en zijn omgeving toe.

Leerproject Slachtoffer in Beeld – Minderjarigen (SIB-M)

is bedoeld voor jongeren vanaf 14 jaar, die de gevolgen van hun misdrijf voor het slachtoffer minimaliseren. Opgelegd door de Jeugdrechter als reactie op een bewezen strafbaar feit met uitsluiting van louter druggebruik en seksuele delicten.

Specifiek doel: kennis en inlevingsvermogen vergroten inzake schade en slachtofferschap, de jongere stimuleren om hierin verantwoordelijkheid op te nemen.

Een groepsprogramma van 20 uren dat gebruik maakt van groepsdiscussies, rollenspelen, slachtoffergetuigenissen en externe deskundigen.

Leerproject Seksualiteit en Relaties in Balans (SRIB) (i.s.m. CAW 't Verschil)

is bedoeld voor jongeren vanaf 12 jaar die seksueel grensoverschrijdend gedrag hebben gesteld.

Opgelegd door de Jeugdrechter als reactie op het plegen van een bewezen strafbaar feit.

Specifiek doel: het bijbrengen van kennis en inzicht t.a.v. de jongere zelf, zijn/haar seksueel grensoverschrijdend gedrag en de gevolgen hiervan bijbrengen, het bevorderen van zelfcontrole en vaardigheden om met risicovolle situaties om te gaan, het versterken van het inlevingsvermogen ten aanzien van het slachtoffer, het bevorderen van de verantwoordelijkheidszin van de jongere ten aanzien van het slachtoffer.

Een individueel leertraject van 20 uren waarvan 8 uren thematisch in groep aangeboden wordt en waarbij het persoonlijke verhaal van de jongere met zijn context gelinkt aan de gepleegde feiten het onderwerp vormt.

Leerproject Drugs, (ver)antwoord?(DVA) (i.s.m. vzw Katarsis)

is bedoeld voor minderjarige drugsgebruikers vanaf 14 jaar die weinig zicht hebben op de risico's van hun gebruik en de gevolgen ervan. Opgelegd door de Jeugdrechter als reactie op het druggebruik van de jongere.

Specifiek doel: het verschaffen van kennis en inzicht in het persoonlijk druggebruik, het bewustmaken van de gevolgen van het gebruik, het stimuleren van het verantwoord omgaan met drugs waarbij niet gebruiken de meest verantwoorde keuze is.

Een groepsprogramma van 20 uren in de vrije tijd van de jongere.

Ouderstage

is bedoeld voor ouders die zich manifest onverschillig opstellen t.a.v. de feiten (vermoedelijk) gepleegd door hun kind, of die de strafbare feiten die door hun kind zijn gepleegd, ontkennen of minimaliseren en zo hebben bijgedragen tot het (vermoedelijk) delinquent gedrag van hun kind. Voorgesteld door het Parket in Jeugdzaken of opgelegd door de Jeugdrechtbank.

Het is aanvullend bedoeld bij de maatregel van het kind dat een als misdrijf omschreven feit heeft gepleegd. De ouders nemen in groep en individueel deel aan een programma van 30 uren.

3. BAAL IN ORGANISATIE-PERSPECTIEF

3.1. Basisvisie van BAAL

Basistekst HERSTEL :

Het uitgangspunt om over herstel te spreken is dat er een gebeurtenis heeft plaatsgevonden die schade heeft verwekt, een zgn. schade-verwekkende gebeurtenis.

Deze gebeurtenis impliceert drie partijen nl. de dader, het slachtoffer en de samenleving die n.a.v. deze gebeurtenis betrokken partijen zijn.

De dader is een verantwoordelijk mens die iets goed te maken heeft t.a.v. het slachtoffer en de samenleving.

Het slachtoffer is een verantwoordelijk mens die het recht heeft op erkenning van zijn slachtofferschap en het herstel van zijn schade.

Enerzijds is het samenleven verstoord en dient dit hersteld te worden, anderzijds dient de samenleving maximale mogelijkheden te bieden aan de partijen om zelf te komen tot herstel van de schade.

In het reageren met herstel willen we de partijen evenwaardig benaderen in een proces van betekenisuitwisseling. Dit proces geeft de mogelijkheid aan de partijen tot uitwisseling van de betekenis die zij geven aan de schade-verwekkende gebeurtenis en de gevolgen ervan.

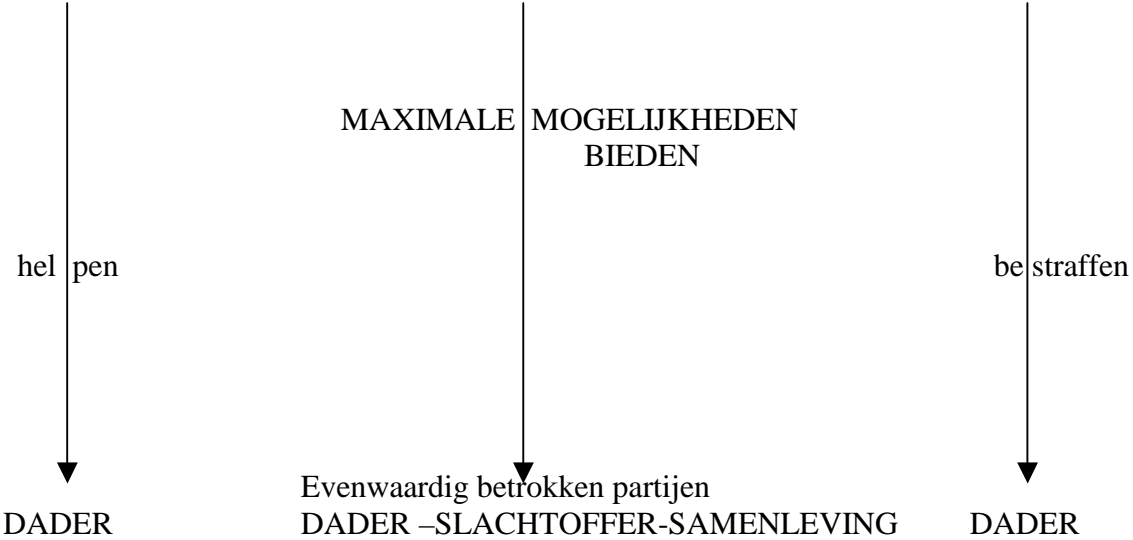
Binnen dit proces van betekenisuitwisseling willen wij via ons aanbod van afhandelingsvormen een bijdrage leveren om te komen tot het 'herpositioneren', het 'verbinden', het 'herstellen' t.o.v. elkaar, de feiten en de schade.

We zien herstel als een reactiemodel op zich maar dat zich complementair kan verhouden naar andere reactiemodellen zoals het rehabilitatiemodel en het repressieve model.

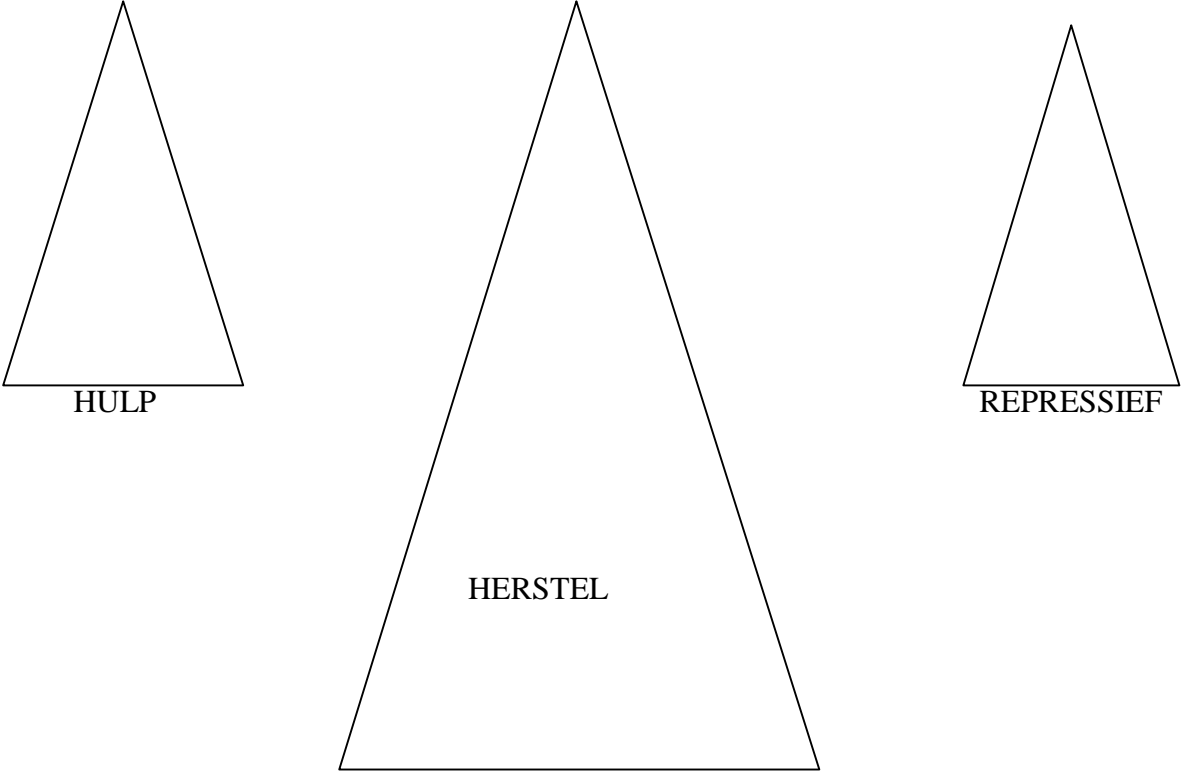
Los van het reageren op een schade-verwekkende gebeurtenis behoudt ieder individu recht op hulp vanuit zijn hulpvraag.

Bovenstaande visietekst vindt u hier schematisch weergegeven

EEN SCHADE-VERWEKKENDE GEBEURTENIS

Proces: betekenis uitwisselen

Produkt: - Herpositioneren
 - Verbinden
 - Herstel van schade (2M)

Procedure : verschillende afhandelingsvormen

3.2. Organisatie-ontwikkeling

De vorige jaarverslagen getuigen reeds dat het realiseren van een herstelgerichte praktijk voor minderjarige delictplegers én hun slachtoffers vanuit onze herstelgedachte de hoofdaangelegenheid is van onze werking en dat daarop het organisatiekader ook is geënt.

In de uitbreidingsaanvraag van 31/01/2007 vroegen we zowel een kwantitatieve als een inhoudelijke uitbouw van het bestaande aanbod van BAAL. De effectieve toekenning van de uitbreiding op 01/04/2007 van enerzijds de personele groei van 6 VTE naar 19,5 VTE en anderzijds de verruiming van het aanbod met de leerprojecten ‘Seksualiteit en Relaties in Balans’, ‘Drugs,(ver)antwoord?’ én ouderstage vraagt om een organisatiekader dat als een werkbaar ruggengraat gehanteerd kan worden in de verdere ontwikkeling van BAAL.

Onze opdracht en opdrachtgever

In de overeenkomst met de Vlaamse overheid, Agentschap Jongerenwelzijn, staat de opdracht van BAAL als volgt omschreven:

Het realiseren van een geïntegreerd aanbod betreffende het herstelgericht en constructief afhandelen.

Het organiseren en begeleiden van herstelbemiddeling, HERGO, gemeenschapsdienst, leerprojecten en sedert april 2007 ouderstage.

Onze werkgever

Zoals te lezen in hoofdstuk 1 is BAAL een project van vzw Jongerenwerking Pieter Simonon. Dit vindt uiteraard zijn vertaling in een aantal organisatorische aspecten. Iedere medewerker van BAAL is immers werknemer van de vzw Jongerenwerking Pieter Simonon en situeert zich zo midden in het veld van de Bijzondere Jeugdbijstand.

De organisatorische realisatie van de opdracht

Onze opdracht noodzaakt een brede overlegstructuur en het aangaan van partnerships met relevante partners op het terrein opdat wij een kwalitatief aanbod kunnen bieden aan onze doelgroep. (Zie hoofdstuk 4).

In de organisatorische uitbouw van de dienst stoelden we op de reeds bestaande structuur met een aantal ankerpunten. We weerhouden **het werken met inhoudelijke subteams per methodiek** zoals het team herstelbemiddeling en het team gemeenschapsdienst¹.

Daarnaast nemen we over de provinciegrens deel aan het team SIB-M en de methodiekgroep HERGO aangezien deze afhandelingen momenteel zo inhoudelijk georganiseerd worden. Voor de leerprojecten SRIB en DVA vindt het inhoudelijk overleg plaats binnen de partnerships met enerzijds CAW 't Verschil en vzw Katarsis.

Door de inhoudelijke teamwerkingen per afhandeling te organiseren kunnen we over heel de provincie Limburg een kwalitatief herstelgericht en constructief aanbod garanderen waarin iedere afhandeling een duidelijke plaats krijgt, maar wel wordt uitgedaagd om zich duidelijk te blijven positioneren binnen het grotere geheel. Hieruit vloeit ook het blijvend engagement als dienst voort om methodiek -en visieontwikkeling als dynamisch gegeven op te nemen binnen de organisatie.

Waar mogelijk weerhielden we het **gecombineerd mandaat** zoals te lezen onder punt 3.3.. Concreet combineren medewerkers twee afhandelingsvormen per persoonlijk mandaat zoals bijvoorbeeld herstelbemiddeling en gemeenschapsdienst. Deze gecombineerde mandaten genereren een bredere betrokkenheid op de totale opdracht van de dienst en worden als

¹ We werkten tot 1 april 2007 samen met de AGM-diensten van Beringen, Genk, Hasselt, Lanaken en Maasmechelen. Bij de besprekingen van de respectieve teams komen we op de samenstelling terug (Zie hoofdstuk 6).

verrijkend ervaren door de medewerkers, omdat ze naast inhoudelijke uitwisseling tussen de methodieken ook een boeiende bijdrage leveren in de beroepsontplooiing van een medewerker. In het vernieuwde aanbod (SRIB, DVA en ouderstage) kozen we in deze ontwikkelingsfase niet voor een combinatie.

Per methodiek spreken we van methodische verantwoordelijken en praktijkwerkers zoals te lezen in de onderstaande organisatiestructuur. Meer nog dan voordien drong een coördinatiefunctie met de administratieve en logistieke functies zich op. Binnen de uitbreidingsvraag mankeerden deze functies. In het belang van een kwaliteitsvolle dienstverlening maakten we toch ruimte vrij voor deze functies.

Onze organisatiestructuur toont **een geïntegreerd aanbod** dat naar onze ervaring een positie geeft aan de dienst in het maatschappelijk veld van reageren op jeugddelinquentie. Deze positie faciliteert gemakkelijk de weg naar een doorgedreven samenwerkingsnetwerk met partners in het veld, omdat dit gecentraliseerd kan gebeuren aangezien het aanbod gemeenschappelijk onder één dak vervat zit.

ORGANISATIESTRUCTUUR BAAL

PRINCIPES:

- Juiste man/vrouw op juiste plaats
- Bestaande structuur in rekenschap gebracht
- Behoud van gecombineerde mandaten (vb. herstelbemiddeling en leerproject SIB-M)
- Werken met methodisch verantwoordelijken (MV) en praktijkwerkers (PW).

PERSONEELSCONTINGENT:
 16,5 VTE HCA (12 Bachelors + 4,5 Masters)
 3 VTE OUDERSTAGE (1 Master + 2 Bachelors)

VZW Algemene Vergadering
Raad van bestuur
Dagelijks bestuur

Algemene Directie

Steunfuncties / Administratie vzw JPS

Coördinatie BAAL
Ilse Jaspers

Tijdelijke opdracht aan de MOF-werkgroep
ter facilitering van het MOF-aanbod

Onthaal – Administratie
Valeska Pavicevic

Herstelbemiddeling

Dirk Roussard (MV)
Ilse Dautzenberg(PW)
Bert Ilsen (PW)
Noortje Martens(PW)
Birgitte Neven(PW)
Bart Verbeeck (PW)
Valeska Pavicevic(PW)
Olga Schrooten (PW)

HERGO

Ilse Dautzenberg (MV)
Dirk Roussard (PW)

Gemeenschapsdienst

Bernadette Claes (MV)
Noortje Martens(PW)
Birgitte Neven (PW)
Valeska Pavicevic(PW)
Olga Schrooten (PW)

Leerproject SIB-M

Bert Ilsen (MV)
Bart Verbeeck (PW)

i.s.m. CAW 't Verschil

Leerproject SRIB

Tom Switten (MV-PW)

i.s.m. Katarsis vzw

Leerproject DVA

Hanne Leirs(MV-PW)

Ouderstage

Femke Hermans(MV-PV)

3.3. Personeelskader

BAAL werd tot 31 maart 2007 door het Agentschap Jongerenwelzijn gesubsidieerd voor 6 voltijdse equivalenten (VTE) zoals bepaald in de overeenkomst voor de periode 2005 – 2007. In het kader van het project Bumper was er tijdelijk een halftijds equivalent ter beschikking. Vanaf 1 april 2007 werd het personeelskader uitgebreid tot een totaal van 16,5 VTE voor het HCA – aanbod. Voor de uitvoering van ouderstage werden 3 VTE aan BAAL toegekend. Dit maakt vanaf 1 april 2007 een totaal contingent van 19,5 VTE. Het overzicht toont dat vanaf augustus 2007 de personeelsploeg stevig werd uitgebreid. Begin 2008 treedt Femke Hermans in dienst voor het organiseren en begeleiden van ouderstage.

Personeelskader aanvang 2008: 13,80 VTE.

<i>Vast personeelskader</i>

<i>Ilse Jaspers</i> master in de criminologie	100%	Coördinatie BAAL
<i>Bernadette Claes</i> master in de sociale en culturele agogiek	80%	Gemeenschapsdienst HERGO
	<i>tot 01/06/07</i>	<i>20% ouderschapsverlof</i>
	<i>vanaf 01/06/07</i>	<i>20% loopbaanonderbreking</i>
<i>Bert Ilzen</i> master in de criminologie	100%	Herstelbemiddeling Leerproject SIB-M
<i>Valeska Pavicevic</i> bachelor in het sociaal werk bachelor communicatiebeheer	100%	Herstelbemiddeling Gemeenschapsdienst
<i>Dirk Roussard</i> bachelor in de orthopedagogie	100%	Herstelbemiddeling HERGO Bumper
<i>Bart Verbeeck</i> bachelor in het sociaal werk	100%	Herstelbemiddeling Leerproject SIB-M
<i>Hanne Leirs</i> bachelor in de orthopedagogie	100% <i>vanaf 06/08/07</i>	Leerproject DVA
<i>Olga Schrooten</i> bachelor in de sociale verpleegkunde	100% <i>vanaf 13/08/07</i>	Gemeenschapsdienst Herstelbemiddeling
<i>Tom Switten</i> bachelor in de orthopedagogie	100% <i>vanaf 16/08/07</i>	Leerproject SRIB
<i>Noortje Martens</i> bachelor in de orthopedagogie	100% <i>vanaf 16/08/07</i>	Gemeenschapsdienst Herstelbemiddeling

<i>Ilse Dautzenberg</i> bachelor in het sociaal werk master in de criminologie	100% <i>vanaf 20/08/07</i>	HERGO Herstelbemiddeling
<i>Birgitte Neven</i> master in de criminologie	100% <i>vanaf 03/09/07</i>	Gemeenschapsdienst Herstelbemiddeling
<i>Femke Hermans</i> bachelor in het sociaal werk	80% <i>vanaf 01/01/08</i>	Ouderstage

<i>Tijdelijk personeelskader</i>

<i>Nikki Cornelissen</i> bachelor in de orthopedagogie	50% <i>tot 31/03/07</i>	Gemeenschapsdienst Herstelbemiddeling
<i>Ellen Janssens</i> bachelor in het sociaal werk	100% <i>vanaf 29/10/07</i>	opdracht in kader van MOF-werkgroep

<i>Stages</i>

Van 26 februari 2007 t.e.m. 15 juni 2007 liep Geertrui Verbruggen stage op BAAL binnen de opleiding bachelor in het sociaal werk. Concreet werkte zij rond het leerproject SIB-M, de beleving van de minderjarige dader en zijn familie.

3.4. Doelstellingen

3.4.1. Doelstellingen in blijvend perspectief

Als dienst onderschrijven we volgende inhoudelijke doelstellingen als algemene ankers:

1. Het komen tot het delen van onze visie op herstel.
2. Het creëren van een draagvlak waarbinnen herstel een algemeen gekend model is en herstel steeds gezien kan worden als één van de mogelijkheden bij het reageren op jeugddelinquentie.
3. Complementair werken met diensten/instanties waar raakvlakken zijn.
4. Inhoudelijke coördinatie verwezenlijken.

Het spreekt voor zich dat bovenstaande doelstellingen geen jaardoelstellingen zijn, maar een meer gespreid karakter zullen kennen zowel in te nemen acties als de resultaten geplaatst op een zekere tijdslijn.

3.4.2. Doelstellingen, acties en realisaties

Bovenstaande algemene ankerdoelstellingen confronteerden ons in de dagelijkse praktijk met een aantal prioritair te ondernemen acties. Deze actiepunten schreven we uit in een actieplan met hierin een opdeling gemaakt tussen inhoudelijke en omkaderingsactiepunten.

In het onderstaande geven we de stand van zaken weer in actie en resultaat zoals we ze in 2007 konden oplijsten. Het spreekt voor zich dat door dit neerschrijven deze punten niet als louter statisch geïnterpreteerd mogen worden. Zeker voor de realisatie van de actiepunten lezen we deze als een momentopname die onderhevig kan en mag zijn voor veranderingen in de toekomst.

De uitbreiding per 1 april 2007 was een overheersend gegeven in de geplande acties.

3.4.2.1. Inhoudelijke actiepunten 2006 - realisaties 2007

- ✓ **Actiepunt:**
de afstemming tussen de verschillende afhandelingsvormen intern optimaliseren om zo een afgestemd aanbod te kunnen presenteren t.a.v. onder andere de verwijzers

Het mag duidelijk zijn dat dit actiepunt zeer omvattend zoniet allesomvattend is voor de inhoudelijke werking van BAAL.

Dit actiepunt werd volledig gevat in de kwantitatieve en inhoudelijke uitbreiding van het aanbod. Het uitgangspunt blijft dat we de afhandelingen wensen te benaderen als methodieken die ieder op zich staan maar van betekenis zijn voor elkaar. Iedere methodiek bezit een aantal herstelkwaliteiten met een nog na te streven herstelpotentieel.

De verruiming van het aanbod met de leerprojecten 'Seksualiteit en Relaties in Balans', 'Drugs,(ver)antwoord?' én de ouderstage daagt BAAL uit om haar huidige basisvisie te toetsen en mogelijks te optimaliseren in de verdere uitbouw.

In de afstemming tussen de verschillende afhandelingen focussen we op de combinatiemogelijkheden en hoe we dit best praktisch en kwaliteitsvol organiseren (Zie punt 6.7.)

- ✓ **Actiepunt:**
uitgebreide installatie en activering van het SWV HCA
Actie: Uitgebreide contactnamen met de Limburgse justitiële partners in functie van het toetreden tot het SWV HCA.
Resultaat: Samenkomst met de partners op 13/04/2007 en op 26/10/2007. (Zie punt 4.1.1.)

- ✓ **Actiepunt:**
de opmaak van het verslagboek van de studiedag ‘Met de neus op de feiten’ realiseren
Resultaat: Geen realisatie omwille van uitbreiding. Wordt verder opgenomen.

3.4.2.2. Omkaderingsactiepunten 2006 – realisaties 2007

- ✓ **Actiepunt:**
Personneelsbeleid verder ontwikkelen i.f.v. competentie management
Realisatie: Finaliseren van de competentieprofielen voor de BAAL medewerker en de coördinatie.

- ✓ **Actiepunt:**
Kwaliteitsrichtlijnen eerste draft opmaken
Realisatie: Niet gerealiseerd.
Verdere participatie aan de kwaliteitsraad van JPS

- ✓ **Actiepunt:**
Teamontwikkelingsproces op basis van TGI(Thema Gecentreerd Interactie)-model verder continueren
Realisatie: In het kader van de uitbreiding vonden er meerdere individuele en teambesprekingen plaats en kent dit een verdere opvolging.

- ✓ **Actiepunt:**
Vernieuwd communicatieplan opstellen
Realisatie: Niet gerealiseerd.
Een aantal ad hoc-realisaties zoals website-aanpassingen.

- ✓ **Actiepunt:**
Huishoudelijk reglement opstellen
Realisatie: In september 2007 bundelden we de reeds bestaande afspraken in een huishoudelijk reglement.

3.4.3. Het preventieproject Bumper

Het project Bumper is een preventieproject ter ondersteuning bij de organisatie en de uitbouw van welzijnsbevorderende conflictoplossingstrategieën in lokale settings.

Preventie Jongerenwelzijn Limburg is de initiatiefnemer van het Bumperproject. Preventie Jongerenwelzijn Limburg heeft de opdracht om op structurele wijze het welzijn van de maatschappelijk meest kwetsbare jongeren in hun leefsituatie te verhogen en hun fundamentele rechten te realiseren. Daarnaast is het team preventie ontwikkeling (TPO) ondersteuner van het project. Dit TPO is samengesteld uit deskundigen met een wetenschappelijke achtergrond inzake algemene preventie binnen het domein van maatschappelijk welzijn. Zij werden gevraagd om het project inhoudelijk te ondersteunen en er een ethisch-normatieve beschouwing van te maken, dit met het oog op visie-ontwikkeling binnen de sector van de Bijzondere Jeugdbijstand en binnen andere sectoren.

Het Bumperproject stimuleert het herstelgericht omgaan met conflicten waar jongeren tijdens de vrije tijd in betrokken zijn. Dit gebeurt op buurtniveau en in samenwerking met lokale partners. De gehanteerde principes zijn: participatie, het teruggeven van de oplossingsmogelijkheden van een conflict aan de conflicteigenaars en het beroep doen op actieve verantwoordelijkheid. Alle betrokken partijen worden dus aangesproken om tot een constructieve oplossing te komen.

De rol van BAAL in dit project is praktijkondersteuning te bieden aan de plaatselijke buurt- en jeugdwerkers, meerbepaald om in de buurt waar zij actief zijn, in conflicten veroorzaakt door jongeren (minderjarigen) op een welzijnsbevorderende en herstelgerichte manier, de betrokken partijen te ondersteunen in het oplossen van het conflict.

Vooropgesteld doel is om voor de jongeren verdere kwetsingen en uitsluiting te voorkomen en de bindingen tussen de jongeren en hun buurt (en de bewoners) te herstellen of te verbeteren.

Bumper richt zich in de eerste plaats op de “kleinere” conflicten: deze waarvan (nog) geen PV werd opgemaakt, maar waar de betrokken partijen wel aangeven dat ze bereid zijn om via Bumper het conflict samen proberen op te lossen.

Er werd een samenwerking aangegaan met de gemeente Maasmechelen specifiek met de vzw Buurtopbouwwerk Maasmechelen om in die wijken waar het buurtopbouwwerk actief is (en waar er een buurthuis is) het aanbod van Bumper te doen. Later sloot vzw Thebe - een

belangrijke actor in het Maasmechelse jeugdwerk - aan bij het project, maar kon wegens personele omstandigheden geen actieve rol opnemen.

Aanvankelijk werd bemiddeling gezien als een belangrijke methodiek, maar werd het niet uitgesloten dat in de loop van het project er andere – bestaande en nog te ontwikkelen – methodieken zouden worden toegepast.

Om de buurtwerkers in te werken in het project werden er themabesprekingen georganiseerd, waarbij focus lag op de manier waarop je naar conflicten kan kijken, de visie van BAAL op herstel en de invulling daarvan binnen de contouren van dit project. De verwachting was dat er zich voldoende conflicten zouden voordoen, zodat er ook snel een aanvang kon worden genomen met de praktijkondersteuning.

De meldingen van conflicten liepen moeizaam gedurende de duurtijd van het proefproject. De toch aangemelde conflicten konden veelal niet opgestart worden omdat ze niet beantwoordden aan de criteria: er ontbrak telkens minstens één van de partijen.

Concreet werd één conflict integraal afgehandeld. Tijdens het verloop van de afhandeling van het conflict stond BAAL - in de persoon van Dirk Roussard - garant voor de coaching en praktijkondersteuning.

Begin 2008 zal het volledige project Bumper met het relaas van deze afhandeling in al zijn facetten geëvalueerd worden, zodat de ervaringen met de daar aan gekoppelde conclusies neergeschreven worden.

3.5. Kwaliteitsplanning

Het decreet inzake kwaliteitszorg in de welzijnsvoorzieningen van 29 april 1997 verplicht elke erkende voorziening om bij het vervullen van haar opdracht een verantwoorde hulp- en dienstverlening te verstrekken aan elke gebruiker. Daartoe dient elke welzijnsvoorziening een kwaliteitsbeleid te ontwikkelen dat erop gericht is op systematische wijze de kwaliteit van de aangeboden hulp- en dienstverlening, alsook van haar werking te bepalen, te plannen, te verbeteren, te beheersen en te waarborgen. Het concretiseren van dit kwaliteitsbeleid gebeurt via kwaliteitszorg. Twee middelen worden hierbij gehanteerd m.n. het kwaliteitssysteem en de kwaliteitsplanning. Het kwaliteitsbeleid en –systeem krijgen neerslag in het kwaliteitshandboek.

Dit kwaliteitsdecreet is echter niet van toepassing op projecten zoals BAAL. Via onze communicatie met de OSBJ kregen we de melding dat de Administratie BJB in de loop van 2005 zou overgaan tot de opmaak van een kwaliteitsbeleid dat toepasbaar is voor de projecten.

Aangezien de leidraad ontbrak in de afgelopen jaren hebben wij de concrete opmaak van een kwaliteitshandboek bevroren in afwachting van verdere kwaliteitsrichtlijnen. In afstemming met de collega-diensten Herstelrechtelijke en Constructieve Afhandelingen (HCA) in Vlaanderen zal het thema hopelijk verder inhoud krijgen. Ondertussen blijven wij systematisch participeren aan het kwaliteitsoverleg binnen de vzw JPS.

3.6. VTO-beleid (vormings-, trainings-, opleidingsbeleid)

Vorming en opleiding worden als prioriteiten in de jobontwikkeling van werknemers naar voor geschoven. Als organisatie onderschrijven wij zeker deze prioriteiten. Maar de zoektocht naar opleidingen op maat van de organisatie en de jobinhoud is niet zo vanzelfsprekend aangezien wij niet onmiddellijk binnen het vormingsaanbod van de hulpverlening onze mosterd kunnen gaan halen. Het blijft dus een uitdaging om op zoek te gaan naar een aanbod op maat van onze werking.

Vanuit de OSBJ kunnen we beroep doen op een aantal **specifieke vormingsmodules** gelinkt aan bemiddeling. We denken hierbij aan de introductie cursus voor herstelbemiddelaars. In 2007 werden door de BAAL-medewerkers de volgende uitgebreide vormen van de OSBJ gevolgd:

- Noortje Martens nam deel aan de introductie cursus slachtoffer – daderbemiddeling voor minderjarige daders in de periode oktober – december 2007.

Daarnaast organiseerde de OSBJ een aantal **algemene vormingsmomenten** :

- ‘Infosessie: nieuwe wet op de Jeugdbescherming’ op 27/02/07 te Hasselt gevolgd door Bernadette Claes, Nikki Cornelissen, Bert Ilsen, Ilse Jaspers en Valeska Pavicevic.

We namen deel aan een aantal **algemene vormen**:

- Studiedag ‘Jeugd en herstel: nu in het (r)echt’, LINC - Suggnomé - OSBJ op 03/05/07 te Brussel
Deelgenomen: Bernadette Claes en Ilse Dautzenberg
- Vormingsmodule ‘Brandvoorkoming, brandbestrijding en het gebruik van kleine blusmiddelen’, PLOT op 12/03/07 te Genk.
Deelgenomen: Bernadette Claes en Valeska Pavicevic
- Studiedag ‘Behandelparcours voor daders van seksueel misbruik en het thema ‘cyberseks-cyberpedofilie’, VVI/FDGG op 09/10/07 te Beernem
Deelgenomen: Tom Switten
- Studiedag ‘Vroeginterventie bij riskant en/of middelengebruik’, VAD op 21/11/07 te Brussel. Deelgenomen: Hanne Leirs

Deelnames aan studiedagen, symposia concreet gelinkt aan de specifieke afhandelingen zijn te lezen bij het praktijkgedeelte van de afhandelingsvormen. (Zie hoofdstuk 6)

4. OVERLEG EN SAMENWERKING

4.1. Overlegorganen

4.1.1. Samenwerkingsverband Herstelrechtelijke en Constructieve Afhandelingen Minderjarigen Limburg (SWV HCA)

Op 7 december 2004 werd het samenwerkingsprotocol herstelrechtelijke en constructieve afhandelingen (HCA) minderjarigen voor Limburg ondertekend door de OSBJ, de teamverantwoordelijken van de Sociale Diensten van de Vlaamse Gemeenschap bij de Jeugdrechtbanken van Hasselt en Tongeren, de regioverantwoordelijke Bijzondere Jeugdbijstand Limburg en BAAL. Het samenwerkingsverband heeft gekozen om initieel te starten met deze minimale partnersamenstelling. Verder hebben we geopteerd om het samenwerkingsverband provinciaal te installeren, d.w.z. voor de beide gerechtelijke arrondissementen Hasselt en Tongeren.

Als algemene thema-doelstelling wensen we ‘de afstemming tussen de vraag en het aanbod inzake afhandeling van jeugddelinquentie’ prioritair uit te diepen. We wensen dit te doen zowel naar het bestaande aanbod als naar de wenselijkheid van het aanbod.

De uitdieping van deze themadoelstelling vingen we aan met de huidige partnersamenstelling uitgebreid met de Jeugdrechtbanken, de Parketten in Jeugdzaken en de AGM-coördinatoren. Naargelang de voortgang dient de samenstelling verder uitgebreid te worden met onder andere relevante partners zoals de advocatuur en Slachtofferhulp.

In het najaar van 2005 werd het samenwerkingsverband versterkt door de externe invulling van het voorzittersmandaat met name door mevrouw Katrien Swartelé, docente aan de Xios Hogeschool te Hasselt.

Op 13 april 2007 werd een samenkomst belegd met het oog op de organisatie en implicaties van de inwerkingtreding van de gewijzigde wetgeving. De toelichting van de jaarcijfers van BAAL voor het jaar 2006 was een tweede agendapunt.

Op 26 oktober 2007 stond een stand van zaken op de agenda over de inwerkingtreding van de gewijzigde wetgeving en de daaraan gekoppelde uitbreiding van het aanbod van BAAL. De faciliteringsopdracht van de Sociale Diensten bij de Jeugdrechtbank ten aanzien van reacties op delicten en in het bijzonder de plaats van het aanbod van BAAL werd besproken en goedgekeurd.

4.1.2. Overlegorganen in functie van de gecoördineerde praktijkuitvoering

BAAL maakt deel uit van de structuur Provinciaal Vereffeningsfonds Limburg. De werking van het Provinciaal Vereffeningsfonds situeert zich op twee geledingen m.n. de provinciale begeleidingsgroep en het uitvoerende orgaan Comité V.

De provinciale begeleidingsgroep van het Vereffeningsfonds is samengesteld uit vertegenwoordigers van de provincie, de Parketten in Jeugdzaken, de Comités voor Bijzondere Jeugdzorg (CBJ), de Sociale Diensten bij de Jeugdrechtbank, de

bemiddelingscommissie, de advocatuur, de voorzieningen Bijzondere Jeugdbijstand, Slachtofferhulp, het Justitiehuis, de Justitie-Antenne Genk en het Ondersteuningsteam Migranten Bijzondere Jeugdzorg (OBJ).

Deze begeleidingsgroep wordt aangevuld met enkele niet-stemgerechtigde leden:

de coördinator van BAAL, een staflid van de vzw OSBJ - herstelgerichte afhandeling van jeugddelinquentie en een vertegenwoordiger van de academische wereld.

De raad van bestuur van het Vereffeningsfonds, genaamd Comité V, is het orgaan dat gemachtigd is om aanvragen voor tussenkomst van het Vereffeningsfonds al dan niet goed te keuren en om de bedragen uit te keren na de geleverde inspanningen.

Het Comité V bestaat uit de vertegenwoordigers van dezelfde diensten die zich engageren in de begeleidingsgroep.

BAAL neemt deel aan de stuurgroep Herstelbemiddeling Meerderjarigen te Tongeren.

BAAL is aanwezig op het Overlegplatform AGM Tongeren van het gerechtelijk arrondissement Tongeren.

In functie van de uitdovende samenwerking met de AGM-gemeenten vonden er op vraag van de stad Beringen en de gemeente Maasmechelen besprekingen plaats ter exploratie van de eventuele toekomstige samenwerkingen. Deze besprekingen zullen een gevolg kennen in 2008.

4.1.3. Ondersteuningstructuur Bijzondere Jeugdzorg (OSBJ)

Vanuit onze overeenkomst met de Vlaamse Gemeenschap wordt de samenwerking met de OSBJ geïnitieerd.

Deze samenwerking situeert zich in de ondersteuning in de verschillende afhandelingsvormen en o.a. registratie van de cijfers. Op regelmatige tijdstippen doet de OSBJ het aanbod om in de vorm van themadagen over een aantal items of recente ontwikkelingen uit te wisselen met de verschillende Vlaamse diensten en de respectieve medewerkers. (Zie punt 3.6.)

Sedert eind 2005 faciliteert de OSBJ een coördinatorenoverleg voor de diensten HCA. De afbakening van thema's, visies, prioriteiten etc. in het kader van de uitbreidingen van de Vlaamse HCA-diensten zal de uitdaging blijven van dit overleg in 2008.

4.1.4. Overkoepelende overlegorganen

De coördinatie nam deel aan de samenkomsten van de Werkgroep Jeugdsanctierecht. Deze werkgroep, waar zowel praktijkwerkers als wetenschappers deel van uit maken, is een initiatief van de vzw Jongerenbegeleiding. De werkgroep volgt en reflecteert reeds jarenlang op de ontwikkelingen inzake het jeugdsanctierecht.

BAAL is lid van de projectgroep van het Time Out project Limburg. Arktos is initiatiefnemer van Time Out Limburg.

BAAL is lid van HOW (Hasselts Overleg Welzijn).

BAAL maakt deel uit van het Contactcomité Bijzondere Jeugdzorg Limburg, dat instaat voor de organisatie van een viertal debatlunches op jaarbasis. Thema's waarover we debatteerden in 2007:

- ✓ Kinderpsychiatrische trends: de collectie 2007 is aangekomen (08/02/07);
- ✓ Intercultureel werken: wie bereiken we en wie niet? (13/03/07);
- ✓ Plaatsbezoek aan een zorgboerderij (15/05/07);
- ✓ Youth at Risk in Vlaanderen (23/10/07);
- ✓ Het betrekken van vaders in de hulpverlening (13/12/07).

4.2. Partnerships

4.2.1. CAW 't Verschil

Op suggestie van het schrijven van minister Vervotte op 21 december 2006 verruimden wij ons aanbod met een leerproject voor minderjarigen die seksueel grensoverschrijdend gedrag stellen. Dit aanbod realiseren wij in samenwerking met CAW 't Verschil die binnen Limburg gedurende de afgelopen jaren met het programma 'Over Grenzen' al heel wat ervaring en expertise heeft opgebouwd zowel binnen het verplicht als vrijwillig kader. Als gezamenlijk doel willen we binnen het herstelgericht reageren op jeugddelinquentie de expertise van de dienst BAAL graag koppelen met de voorhanden zijnde expertise van CAW 't Verschil rond het reageren op seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Deze samenwerking staat binnen het geheel van herstelgericht en constructief afhandelen in Limburg garant voor een kwaliteitsvol aanbod op maat en in de vorm van een leerproject voor de doelgroep van minderjarige seksuele delictplegers.

Onze dienst en CAW 't Verschil spraken hun wederzijds engagement uit in de volgende formuleringen:

De dienst BAAL, project van vzw Jongerenwerking Pieter Simenon en CAW 't verschil engageren zich om binnen het geschetste kader van de omzendbrief van Minister Vervotte dd. 21/12/2006 – Implementatie herstelgerichte en constructieve afhandeling – samen te werken wat betreft het aanbod van leerprojecten voor de specifieke doelgroep van minderjarigen die seksueel grensoverschrijdend gedrag stellen.

Onze samenwerkingsintentie start inhoudelijk vanuit onze herstelgerichte visie in het omgaan met jongeren die feiten plegen. Binnen het herstelgericht reageren op jeugddelinquentie willen we de expertise van de dienst BAAL graag koppelen met de voorhanden zijnde expertise van CAW 't Verschil rond het reageren op seksueel grensoverschrijdend gedrag. De samenwerking van beide diensten is complementair en gericht op het kruisbestuivend ontwikkelen en optimaliseren.

Als gezamenlijk doel willen we binnen het geheel van herstelgericht en constructief afhandelen in Limburg staan voor een kwaliteitsvol aanbod op maat en in de vorm van een leerproject voor de doelgroep van minderjarige seksuele delictplegers. Concreet vroegen we hiervoor 1 VTE in de uitbreidingsvraag van 31 januari '07.

Bovenstaande formuleringen zullen in de loop van 2008 verder geformaliseerd worden.

In 2007 primeerde in de samenwerking de effectieve realisatie van een leerproject op maat van het HCA-aanbod. Het leerproject van 20 uren getiteld 'Seksualiteit en Relaties in Balans' met een duidelijk omschreven programma noteren we als een belangrijke realisatie in 2007.

4.2.2. Vzw Katarsis

In functie van het aanbieden van een leerproject rond druggebruik gingen we de doorgedreven samenwerking aan met vzw Katarsis.

Vzw Katarsis is een instelling die erkend is door het RIZIV als revalidatiecentrum voor drugsverslaafden. Uit de knowhow die werd opgebouwd vanuit het info- en behandelingscentrum werd een project Alternatieve Gerechtelijke Maatregelen opgestart binnen het Globaal Plan Justitie. Het project kreeg in 1996 een erkenning voor individuele en groepsvorming & individuele en groepsbehandeling, zowel voor minderjarige als meerderjarige druggebruikers die in aanraking kwamen met justitie. De financieringsstop per 01/04/2007 aan de AGM-projecten voor minderjarigen zou in Limburg een hiaat genereren in het aanbod van leerprojecten voor druggebruik. Daarom waren er eind januari 2007 een aantal intensieve besprekingen met Katarsis en dit in functie van de continuering van het aanbod op jeugdrechtbankniveau.

De vraagstelling vanuit Katarsis doet ons vaststellen dat een aanbod rond reageren op druggebruik inhoudelijk niet aansluit op onze herstelgerichte visie. Als dienst dienen wij ons dan ook de inhoudelijke vraag te stellen 'Hoe zien wij de reactie op druggebruik vanuit onze visie op het geheel van Herstelgerichte en Constructieve Afhandeling?'. In het verleden hebben wij altijd op basis van onze herstelgerichte visie ons aanbod ontwikkeld.

Als dienst wensen wij een antwoord te formuleren op deze vraag en dit liefst in samenspraak met relevante partners. Naast deze inhoudelijke vraagstelling erkenden wij de prangende vraag die ons gesteld werd. BAAL heeft in de uitbreidingsvraag middelen voorzien zodat er geen hiaat ontstond in het aanbod op jeugdrechtbankniveau. Noem het een tijdelijk creëren van een soort organisatorische 'parkeerfunctie' (zonder dit denigrerend te willen benoemen). Tijdens dit 'parkeren' stelden we gezamenlijk het doel om zicht te krijgen op de mogelijkheden van enerzijds het aanbod inzake reacties op druggebruik en anderzijds de organisatie ervan.

Op basis van de toegekende middelen van 1 VTE bouwden we een werkbare samenwerkingsconstructie uit waarbij we met de voorhanden expertise het aanbod konden garanderen op het niveau van de Jeugdrechtbank. Concreet bieden we sedert eind september 2007 het leerproject 'Drugs, (ver)antwoord?' aan als een groepsprogramma van 20 uren.

5. DOOR HET OOG VAN BAAL...

Naar jaarlijkse gewoonte plaatsen we een aantal zaken graag in de kijker en dit jaar hebben we gekozen om niet te bescheiden te zijn en voor een keertje onszelf in het vizier te nemen.

Nieuw, anders, boeiend, uitdagend,...

Allemaal om te zeggen dat wat we deden in 2007!

Ieder jaar is een belangrijk jaar voor een organisatie. Maar 2007 staat voor BAAL voorgoed als niet te schrappen hoofdstuk in onze geschiedenisboeken gedrukt.

Officieel mag BAAL zich vanaf 1 april 2007 de HCA – dienst van Limburg noemen.

Dit is een mooi resultaat dat geïnitieerd werd door twee essentiële beleidsontwikkelingen nl. de federale wetwijzigingen in de jeugdbeschermingswet en het Vlaams Globaal Plan Jeugdzorg. Beide ontwikkelingen effenden het pad om de reeds bestaande praktijken van herstelgericht en constructief afhandelen een duidelijke plaats te geven in het landschap van reacties op delicten gepleegd door jongeren. In de wetenschap dat BAAL eind 1998 als project het levenslicht zag, mogen we rustig spreken over een vlot groeipad van ‘good practice’ naar ‘wettelijke’ positionering in het maatschappelijk reageren op jeugddelinquent gedrag. Het mag duidelijk zijn dat wij deze beweging met open armen ontvingen.

Onze uitbreidingsvraag dd. 31/01/2007 aan het Agentschap Jongerenwelzijn waarin we een inhoudelijke en personele uitbreiding vroegen, werd volledig gehonoreerd.

Concreet betekende dit dat we per 01/04/2007 het bestaande aanbod van herstelbemiddeling, HERGO, gemeenschapsdienst en het leerproject SIB-M kwantitatief mochten uitbreiden. Daarnaast kwamen de leerprojecten ‘Drugs, (ver)antwoord?’ en ‘Seksualiteit en Relaties in Balans’ samen met de ouderstage onder het BAAL-dak.

Om deze inhoudelijke klus te klaren werd het personeelskader van 6 VTE opgetrokken naar 19,5 VTE.

Het spreekt voor zich dat dit een impact betekent op alle fronten! Een hele uitdaging!

Om de uitbreiding ons inziens kwalitatief te realiseren, focusten we op de inhoud van het aanbod én het niet te vergeten gezond verstand. Inhoudelijk blijven we kiezen voor de herstelgerichte dimensie in iedere MOF reactie. Als HCA-dienst wensen we ons te onderscheiden maar wel complementair te verhouden naar andere reacties op MOF en op POS. Het spreekt voor zich dat onze huidige visie op herstel in de praktijk uitgedaagd wordt naar de haalbaarheid ervan in het verruimde aanbod.

Stapsgewijs het aanbod realiseren werd het objectief.

Het uittekenen van een organisatiestructuur met intern/extern overleg was de eerste realisatie in de verdere uitbouw naast het zorgen voor voldoende bureauruimte met een mooi laagje verf, computers, dienstwagens, telefoons, werkafspraken, etc.

‘Van alle markten thuis zijn’ en ‘gewoon doen’ werden de motto’s!

Medio 2007 werd BAAL na een intensief selectieproces versterkt met 6 nieuwe collega’s.

De inhoudelijke uitbouw van HCA in Limburg kon definitief doorstarten.

In het najaar van 2007 maakten we de opstap om begin 2008 ouderstage effectief te kunnen aanbieden. Wat dit alles reeds betekende en voor resultaat gaf in de dagelijkse praktijk kan u lezen in hoofdstuk 6! Bij het doorlezen zal u de dynamiek van onze uitbouw én van onze medewerkers niet ontgaan. Op 1 januari 2008 telt BAAL 13 enthousiaste medewerkers.

De lokale beleidsontwikkeling om op het niveau van de Sociale Diensten bij de Jeugdrechtbank een MOF-werkgroep te installeren die in nauwe afstemming met het Samenwerkingsverband HCA Limburg de opdracht heeft het aanbod t.a.v. MOF-situaties te exploreren en te positioneren ervaren wij als een extra motor om ons aanbod gefundeerd uit te bouwen. Jongeren, hun gezinnen en hun slachtoffers een herstelgericht, constructief antwoord bieden, blijft het doel.

Het spreekt voor zich dat je slechts kan uitbouwen wanneer je als organisatie bereid bent te zoeken, jezelf blijvend in vraag te stellen én tegelijkertijd gelooft in wat je doet en ook weet waarom je het doet.

Dat er nog wel wat werk aan de winkel is op inhoudelijk en organisatorisch vlak, spreekt voor zich...

Dat het boeiend blijft, verwachten we...

ONZE PRAKTIJK...

SCHEMATISCH OVERZICHT VAN HET AANBOD VAN BAAL

OMSCHRIJVING AFHANDELING	VERWIJZING VIA:	PROFIEL JONGERE	PROFIEL DELICT
HERSTELBEMIDDELING Vrijwillig aanbod aan de jonge dader en zijn ouder(s) en aan het slachtoffer met het oog op het herstel van de schade (materieel/financieel/moreel)	- Parket - Jeugdrechtbank	- 12 tot 18 jaar; - er bestaan ernstige aanwijzingen van schuld; - de persoon die ervan verdacht wordt een als misdrijf omschreven feit te hebben gepleegd, verklaart zijn betrokkenheid bij dit feit niet te ontkennen.	- geen drugdelicten; - een slachtoffer is geïdentificeerd.
HERGO Herstelgericht groepsoverleg tussen de jonge dader met zijn achterban en het slachtoffer met zijn achterban	- Jeugdrechtbank	- 12 tot 18 jaar; - er bestaan ernstige aanwijzingen van schuld; - de persoon die ervan verdacht wordt een als misdrijf omschreven feit te hebben gepleegd, verklaart zijn betrokkenheid bij dit feit niet te ontkennen.	- geen drugdelicten; - een slachtoffer is geïdentificeerd.
GEMEENSCHAPSDIENST Jongere gaat werken in een non-profit organisatie gedurende het aantal opgelegde uren	- Jeugdrechtbank	- 12 tot 18 jaar; - bekent (gedeeltelijk) de feiten.	- geen druggebruik; - geen seksuele delicten.
LEERPROJECT Slachtoffer in Beeld – Minderjarigen Jongere neemt in groep deel aan het leerproject van 20 uren dat zich inhoudelijk focust op slachtofferschap en schade.	- Jeugdrechtbank	- 14 tot 18 jaar; - bekent (gedeeltelijk) de feiten; - minimaliseert schade en slachtofferschap.	- geen drugdelicten; - geen seksuele delicten; - aanwijsbaar slachtoffer.

<p>LEERPROJECT Seksualiteit en relaties in balans</p> <p>Jongere volgt individueel en in groep het leerproject van 20 uren dat focust op de gevolgen van het seksueel grensoverschrijdend gedrag t.a.v. zichzelf en het slachtoffer.</p>	<p>- Jeugdrechtbank</p>	<p>- 12 tot 18 jaar; - bekent (gedeeltelijk) de feiten.</p>	<p>- seksuele delicten.</p>
<p>LEERPROJECT Drugs, (ver)antwoord?</p> <p>Jongere neemt in groep deel aan het leerproject van 20 uren dat zich inhoudelijk focust op de risico's en gevolgen van druggebruik.</p>	<p>- Jeugdrechtbank</p>	<p>- 14 tot 18 jaar.</p>	<p>- drugdelicten.</p>
<p>OUDERSTAGE</p> <p>De ouders nemen in groep en individueel deel aan een programma van 30 uren waarin de volgende modules worden aangeboden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pedagogische vaardigheden en probleemoplossing; - opvoedingsverantwoordelijkheid ; - strafrechtelijke verantwoordelijkheid; - burgerrechtelijke verantwoordelijkheid. 	<p>- Parket - Jeugdrechtbank</p>	<p>Ouders die zich manifest onverschillig opstellen t.a.v. de feiten (vermoedelijk) gepleegd door hun kind, of die de strafbare feiten die door hun kind zijn gepleegd ontkennen of minimaliseren en zo hebben bijgedragen tot het (vermoedelijk) delinquent gedrag van hun kind. De onverschilligheid van de personen in kwestie draagt bij tot de problemen van de minderjarige.</p>	<p>Aanvullend bij de maatregel van het kind dat een MOF heeft gepleegd.</p>

6. DE HERSTELGERICHTE EN CONSTRUCTIEVE AFHANDELINGSVORMEN

6.1. Herstelbemiddeling

6.1.1. Omschrijving en doelstelling

Herstelbemiddeling wil aan dader en slachtoffer van een als misdrijf omschreven feit de mogelijkheid bieden om door onderlinge communicatie te komen tot een constructieve vorm van herstel. Het is een vrijwillig aanbod aan zowel dader als slachtoffer, maar steeds in samenspraak met de gerechtelijke autoriteiten.

De herstelbemiddeling gebeurt door een onpartijdige bemiddelaar en kent een gestructureerd verloop. De herstelbemiddeling kan zowel direct als indirect zijn.

Herstelbemiddeling wil de minderjarige dader met zijn ouders en het slachtoffer actief laten participeren in het zoeken naar één voor elk van hen aanvaardbare vorm van herstel. Het resultaat van de herstelbemiddeling kan een invloed hebben op de verdere gerechtelijke afhandeling.

Een eerste doel is het slachtoffer te betrekken in het proces en om hem de kans te geven verwachtingen te formuleren naar de veroorzaker van de schade. Schade wordt zo ruim mogelijk geïnterpreteerd: naast de financiële schade kan morele schade of psychisch leed ook deel uitmaken van het herstel.

Het doel naar de minderjarige dader toe is om deze te stimuleren zelf verantwoordelijkheid op te nemen in het herstellen van de schade van het slachtoffer. Schadeherstel kan verschillende vormen aannemen: rechtstreeks herstel in natura, plaatsvervangende arbeid, moreel herstel of financiële vereffening.

De ouders van de minderjarige worden nauw betrokken in het hele proces. Het feit dat van hun kind gevraagd wordt zelf verantwoordelijkheid op te nemen, ontslaat de ouders niet van hun burgerlijke en pedagogische verantwoordelijkheid.

De herstelbemiddeling kan bijdragen tot het herstel van de schade van het slachtoffer, alsook tot het herstellen van de geschonden vertrouwensband tussen ouders en jongere binnen het gezin.

6.1.2. Profiel

Het profiel bestaat uit volgende elementen:

De delicten:

- alle misdrijven met uitzondering van loutere drugdelicten;
- drugsgerelateerde feiten worden wel opgenomen;
- er is sprake van een aanwijsbaar slachtoffer;
- er is een aanwijsbare vorm van schade: van materiële en/of financiële en/of morele aard.

De jongere:

- is minderjarig op het ogenblik van de feiten;
- is minimaal 12 jaar;
- woont in Limburg;
- bekend minstens gedeeltelijk de feiten.

De verwijzer:

- is het Parket van de Procureur des Konings;
- is de Jeugdrechtbank;
- op vraag van één van de partijen, maar met toestemming van de vernoemde verwijzer;
- er moet sprake zijn van een strafbaar feit, dus dient er een PV te zijn;
- geen opgelegde maatregel, maar een vrijwillig aanbod aan beide partijen.

6.1.3. Procedure aan de hand van een praktijkvoorbeeld

Met deze uitgeschreven casus willen we de lezer meenemen in “een bemiddelingsverhaal”. Dit praktijkvoorbeeld is fictief, maar had evengoed een “echt” dossier kunnen zijn: het bevat verschillende elementen die daadwerkelijk kunnen voorkomen in een dossier herstellbemiddeling.

We volgen hierin de nieuwe procedure zoals ze is beschreven in de hervormde jeugdwet.

Aanmelding

Het Parket bezorgt BAAL via een schrijven het mandaat om het bemiddelingsaanbod te doen inzake feiten van diefstal met geweld. Dit mandaat behelst een begeleidend schrijven waarin wordt gevraagd het bemiddelingsaanbod te doen aan de minderjarige verdachten Elias (15jaar), Mark (16jaar) en Wesley (16jaar) en het slachtoffer Piet (15jaar). Het mandaat omvat verder ook een kopij van de brieven verstuurd door het Parket naar de verschillende partijen. Deze brieven houden een toelichting van het bemiddelingsaanbod in en de vraag om, indien er hiervoor interesse is, binnen acht dagen contact op te nemen met BAAL. Met deze brief wordt ook een folder van herstellbemiddeling verstuurd.

BAAL legt een dossier aan en respecteert deze 8 dagen vooraleer verdere stappen worden gezet.

De moeder van Mark neemt meteen contact op met BAAL en vraagt naar meer uitleg. Zij geeft aan dat zij dit een goed initiatief vindt en dat zij hier zeker meer over wil horen. Er wordt meegedeeld dat wij nog dienen af te wachten of het slachtoffer reageert. De contactgegevens worden alvast genoteerd.

Ook het slachtoffer reageert na enkele dagen. De moeder van Piet zegt dat Piet het er nog heel moeilijk mee heeft en dat hij de schrik sindsdien goed te pakken heeft. Zij willen wel een gesprek teneinde meer informatie te krijgen over de bemiddeling. De contactpersoon van BAAL geeft aan dat er nog een reactie moet worden afgewacht van twee jongeren. Hierna wordt contact met hen gelegd teneinde een afspraak te maken.

Na 8 dagen is er geen reactie gekomen van Elias en Wesley of hun ouders. Ditmaal schrijft BAAL Elias, Wesley en hun ouders aan met de mededeling dat wij nog geen reactie van hen hebben gekregen en dat zij alsnog acht werkdagen de tijd hebben contact met ons op te nemen. Indien er geen contact wordt opgenomen, zal het dossier op onze dienst worden afgesloten en terug worden overgemaakt aan het Parket. Er wordt ook gemeld dat de tegenpartij wel open staat voor een bemiddeling.

Na enkele dagen neemt Elias zelf contact op. Voor hem was het in eerste instantie niet helemaal duidelijk wat de bedoeling was van herstelbemiddeling. Nadat hij hierover meer duidelijkheid heeft gekregen, geeft hij aan dat hij hier wel open voor staat.

Wesley heeft na acht dagen niet gereageerd. Bijgevolg wordt er, binnen de maand van ontvangst van het dossier, een eindverslag opgesteld met de korte vermelding dat *'de bemiddeling niet kan worden aangevat, aangezien minstens één van de partijen niet op het aanbod wenst in te gaan/ niet te bereiken is.'* Dit eindverslag wordt verstuurd naar het Parket.

Aangezien minstens één dader en één slachtoffer wensen in te gaan op het bemiddelingsaanbod, wordt het dossier op het team verdeeld onder de bemiddelaars. Het dossier wordt toegekend aan bemiddelaar Hans.

Eerste contactname

Hans neemt telefonisch contact op met de verschillende partijen, de daders Mark en Elias en het slachtoffer Piet, met de bedoeling een huisbezoek vast te leggen. Er wordt geopteerd om eerst bij het slachtoffer langs te gaan. Nadien zal Hans langsgaan bij Elias en Mark. Het doel van deze huisbezoeken is meer duidelijkheid te geven in herstelbemiddeling, de visie en de beleving over de feiten en de gevolgen ervan na te gaan en de verwachtingen in kaart te brengen.

De eerste huisbezoeken

Huisbezoek bij Piet en zijn ouders

Piet vertelt dat hij van school naar huis aan het fietsen was. Op een gegeven moment zou hij drie jongeren tegemoet fietsen. Deze jongeren riepen op hem en hielden hem staande. Ze vroegen aan hem of ze zijn gsm mochten gebruiken. Piet wilde doorgaan, maar de drie jongeren hielden hem tegen en hielden hem stevig vast om zijn jas te doorzoeken. Toen zij daar niets in vonden, hebben ze hem van de fiets gerukt en in zijn boekentas gezocht. Piet is dan kunnen loskomen en is gaan rennen. Toen hij zag dat die jongens hem niet achterna kwamen, is hij blijven staan. Hij kon nog net zien dat ze op zijn fiets aan het stampen waren. Toen hij zag dat de jongens vertrokken van die plaats, is hij voorzichtig terug gewandeld en heeft hij zijn boekentas en zijn fiets meegenomen. Piet is dan verder naar huis gestapt.

Voor Piet zijn die jongeren totaal onbekenden.

Piet is erg onder de indruk van de feiten. Hij kan het niet begrijpen dat jongens van zijn eigen leeftijd zo iets kunnen doen. Piet zegt dat hij nog steeds angstig is wanneer hij alleen aan het

fietsen is en hij een groepje jongeren moet passeren. De bemiddelaar merkt dat Piet met veel vragen zit: Hoe zijn ze ertoe gekomen zo iets te doen? Was dit gepland? Waarom wilden ze zijn gsm hebben? Was hij de eerste die ze staande hebben gehouden? Hebben zij dit al vaker gedaan?

Piet vertelt dat zijn fiets beschadigd werd door de feiten, zijn voorwiel was helemaal krom getrokken. Door deze schade heeft hij zijn fiets drie dagen moeten missen waardoor hij niet met de fiets naar school kon. Dit was voor hem en zijn ouders een hele organisatie, want nu moest Piet gebracht worden naar school. Dit betekende ook voor de ouders een hele aanpassing om zich hiernaar te schikken. Piet's moeder vraagt zich af of die jongeren hier wel bij stilstaan.

Hans stelt de vraag naar Piet en zijn ouders of zij open staan voor een gesprek met de jongeren. Piet staat hier wel wat weigerachtig tegenover. Enerzijds vindt hij het een akelig idee om met die jongeren geconfronteerd te worden, anderzijds kan hij de gevolgen die er voor hem zijn geweest kenbaar maken. De bemiddelaar legt de spelregels van de bemiddeling uit. Uiteindelijk zien zij een gesprek wel zitten. Betreffende de materiële schade vinden Piet en zijn ouders het evident dat de jongeren die kosten vergoeden. Er wordt afgesproken dat dit ook tijdens het gesprek aan bod kan komen.

Huisbezoek bij Mark en zijn ouders

Een week nadat het gesprek bij Piet heeft plaatsgevonden, gaat Hans op huisbezoek bij Mark en zijn moeder.

Mark vertelt over de feiten, dat hij en zijn vrienden de bus hadden gemist. Zij wilden dan een vriend bellen die hen kon ophalen. Omdat niemand een gsm bij had, wilden ze aan een voorbijganger gewoon vragen of zij eventjes mochten bellen. Mark stelt dat de situatie uit de hand is gelopen en dit omdat die jongen hen wilde ontlopen. Mark voelde zich op dat moment wanhopig, want hij wilde die avond zeker niet te laat komen op zijn voetbaltraining, anders zou hij niet kunnen spelen. Toen het slachtoffer wegliep, is hij beginnen stampen op de fiets van het slachtoffer.

Mark heeft oprecht spijt van het voorval en wil hierin zijn verantwoordelijkheid opnemen. Hij zou het graag willen rechtzetten naar het slachtoffer, alsook het vergoeden van de kosten van de fiets. Mark zou dit ook graag aan het slachtoffer overmaken en duidelijk maken dat zij dit niet hebben gedaan met kwaad opzet. De moeder staat er volledig achter dat Mark zich excuseert bij het slachtoffer en dat Mark de situatie kan duiden.

Hans deelt mee aan Mark en zijn moeder dat hij over twee weken een afspraak heeft met Elias. Er wordt afgesproken dat hij nadien naar het slachtoffer terugkoppelt dat Mark bereid is een gesprek te hebben rond de feiten.

Tussentijdse verslaggeving

Elias belt naar Hans om te zeggen dat de afspraak over twee dagen niet kan doorgaan. Het huisbezoek wordt één week verlaat.

Aangezien het reeds twee maanden geleden is dat het dossier op BAAL aangemeld werd, verstuurt Hans een bondig tussentijdse verslag naar de verwijzende Parketmagistraat. Zowel wat betreft de bemiddeling met Mark als met Elias wordt de melding gemaakt dat 'de bemiddeling werd aangevat'.

Huisbezoek bij Elias en zijn ouders

Elias geeft aan dat zij de bus hadden gemist. Hij had al voorgesteld om te wachten op de volgende bus, maar hier werd door Mark en Wesley geen gehoor aan gegeven. Zij wilden een

vriend opbellen die hen kon komen halen. Dat de situatie ongewild escaleerde toen het slachtoffer zijn gsm niet wilde geven, bevestigt hij. Elias verklaart zijn gedrag als haantjesgedrag. Hij heeft gewoon meegedaan om stoer te doen naar Mark en Wesley. Op het moment van het voorval zag hij de gevolgen hiervan niet in. Pas toen de politie voor zijn deur stond, kwam het besef dat hij wel heel dom was geweest. Op de vraag of hij een direct gesprek met het slachtoffer ziet zitten zegt hij enerzijds dat hij niet goed durft om hem onder ogen te komen, maar anderzijds wil hij wel graag de omstandigheden kenbaar maken. Wat betreft de materiële schade zegt hij mee te willen instaan in het vergoeden van de kosten. Elias weet echter niet op welke manier hij dit moet vergoeden. Hij heeft niet de mogelijkheid om dit via eigen zak- of spaargeld te betalen. Elias staat wel open voor de optie om via het provinciaal Vereffeningsfonds het verschuldigde bedrag bijeen te sparen.

De ouders vinden het verschrikkelijk dat Elias zoiets heeft kunnen doen. Hij werd door de ouders ook zwaar gestraft met huisarrest. Ze voelen zich deels verantwoordelijk voor wat Elias heeft gedaan. Zij hopen vooral dat het slachtoffer geen wrokgevoelens koestert.

Met Elias en zijn ouders wordt de afspraak gemaakt dat Hans hun standpunt mag overmaken aan het slachtoffer. Nadien neemt Hans terug contact met hen op.

Volgende gesprekken

Er wordt telefonisch een nieuwe afspraak gemaakt met Piet en zijn moeder om hen een terugkoppeling te geven van de gesprekken met Mark en Elias.

Tijdens dit gesprek wordt meegedeeld dat Mark en Elias openstaan voor een direct gesprek. Voor Piet en zijn moeder is dit toch wel een geruststelling omdat zij nu zeker zijn dat zij hun verhaal kunnen brengen naar de daders. Bijgevolg bekijkt Hans met Piet en zijn moeder de praktische kant van het gesprek.

Na dit huisbezoek neemt Hans telefonisch contact op zowel met Mark als met Elias en wordt een afspraak vastgelegd wanneer het direct gesprek kan plaatsvinden.

Direct gesprek

Het gesprek tussen Piet en zijn moeder, Mark en zijn moeder en Elias en zijn ouders gaat door op BAAL. Nadat iedereen zichzelf heeft voorgesteld, geeft Hans het woord aan Piet om zijn relaas van de feiten te doen. Piet vertelt hoe hij de feiten beleefd heeft en welke gevolgen deze voor hem hebben gehad. De moeder vult Piet aan. Vervolgens krijgen Mark en zijn moeder de kans om hun verhaal te vertellen. Mark vertelt hoe het komt dat de situatie uit de hand is gelopen, dat voetbal veel voor hem betekent en dat hij al lang aan het vechten is om zijn plaats te behalen in de ploeg. Nu het er eindelijk zo naar uitzag, miste hij de bus. Ook Elias en zijn ouders komen aan bod. Elias verontschuldigt zich en kan moeilijk verklaren waarom hij dit haantjesgedrag heeft vertoond. Ook zijn ouders excuseren zich bij Piet. Piet en zijn moeder krijgen antwoorden op de vragen waarmee zij kampten. Als alle vragen zijn beantwoord, wordt het financiële aspect besproken. Elias en Mark zijn bereid elk 1/3^e te betalen van de kosten van de fiets. De herstellingen kosten in het totaal 120 Euro. Mark zegt dat hij dit bedrag wil betalen met zijn zakgeld. Elias wil hier graag voor werken via het Provinciaal Vereffeningsfonds. Piet gaat ermee akkoord dat het aandeel van de derde jongere niet door Mark of Elias wordt opgenomen.

Op het einde van het gesprek bevraagt Hans wat in de overeenkomst moet worden opgenomen. Elias en Mark wensen hun spijt hierin te vermelden en dat het niet met opzet was bedoeld. Piet aanvaardt de verontschuldigen en is blij dat dit gesprek heeft plaatsgevonden. Piet en zijn moeder vullen als slot nog aan dat ze een heel ander beeld van de jongens hadden en beschouwden hen als het ware als echte criminelen. Nu zien ze dat ze eigenlijk niet anders

zijn als hun. Wat betreft de betalingen wordt in de overeenkomst een einddatum vermeld tegen wanneer de betalingen uitgevoerd dienen te zijn.

Overeenkomst

Opmaak

Hans stelt de volgende dag de overeenkomsten op. Het gaat om twee verschillende overeenkomsten: één overeenkomst tussen Mark en Piet en één tussen Elias en Piet. Beide overeenkomsten houden een weergave in van de standpunten over de feiten en de verbintenissen rond het financiële aspect.

Ondertekening

De overeenkomsten worden in drievoud verstuurd ter ondertekening, eerst naar Piet, dan naar Elias en Mark. Bedenkingen en/of aanpassingen kunnen steeds aan de bemiddelaar kenbaar gemaakt worden. Elias en Mark dienen alle overeenkomsten ondertekend terug te sturen.

Homologatie

Na ontvangst van de ondertekende overeenkomsten maakt Hans een fax op om de overeenkomsten ter homologatie te versturen aan het bevoegde Parket. Hierbij worden de overeenkomsten ter nalezing gelegd aan de Procureur des Konings teneinde na te gaan of deze niet in strijd zijn met de openbare orde. Indien dit in orde is, zal de Procureur des Konings de overeenkomsten homologeren. Vervolgens worden de overeenkomsten per fax terug overgemaakt aan Hans.

Eindverslag

Hans bezorgt de Procureur des Konings het eindverslag met bijgevoegd een ondertekende overeenkomst. In het verslag wordt het volgende vermeld: *‘De betrokken partijen werden gecontacteerd door de bemiddelaar. De bemiddeling leidde tot een akkoord. In bijlage vindt U de overeenkomst. Wij houden U verder op de hoogte.’*

Uitvoering overeenkomst

Zowel de minderjarige ouders als het slachtoffer krijgen een ondertekend exemplaar van overeenkomst. Beide overeenkomsten kunnen nu uitgevoerd worden.

Mark dient uiterlijk na één maand het bedrag gestort te hebben op rekening van Piet. Hans volgt dit op. Indien de storting volbracht is, ontvangt Hans van Piet een bewijs van betaling.

In de overeenkomst met Elias werd opgenomen dat Elias binnen twee maanden het aantal uren gepresteerd moet hebben teneinde het bedrag bijeengespaard te hebben. Hans volgt de tewerkstelling nauw op. Indien de uren positief werden uitgevoerd, wordt het verschuldigde bedrag rechtstreeks uitbetaald aan Piet door het Provinciaal Vereffeningsfonds.

Uitvoeringsverslag

Hans bezorgt het Parket het uitvoeringsverslag met de bondige vermelding dat *‘beide overeenkomsten volledig werden uitgevoerd’*.

6.1.4. Overleg

Provinciaal Vereffeningfonds Limburg:

Het Comité V. (uitvoerend orgaan) ging door op: 09/01/07, 08/06/07, 19/10/07, 30/11/07
De Begeleidingsgroep ging door op: 23/03/07

Stuurgroep herstelbemiddeling meerderjarigen in het arrondissement Tongeren:

BAAL is lid van deze stuurgroep. Dirk Roussard nam deel op 16/01/07, 17/04/07, 26/06/07 en 30/10/07

Methodiektraining rollenspelen herstelbemiddeling:

Voor herstelbemiddelaars minderjarigen, herstelbemiddelaars meerderjarigen, politionele schadebemiddelaars, herstelbemiddelaars in de fase van de strafuitvoering.

Via rollenspelen kunnen moeilijke situaties en/of knelpunten samen met collega's ingeoeft/ besproken worden. Op 31/05/07 ging een methodiekendag rollenspelen door te Leuven.

Dirk Roussard nam deel als coach.

Stagebegeleidersnamiddag KHK:

Dirk Roussard volgde de infonamiddag op de Katholieke Hogeschool Kempen op 20/11/07 in verband met de stagebegeleiding van derdejaarsstudenten Maatschappelijk Werk en Maatschappelijke Advisering.

Studiedag Vereffeningfonds:

Op 23/11/07 volgden Dirk Roussard en Birgitte Neven de studiedag over de werking van het Vereffeningfonds te Leuven, naar aanleiding van het tienjarige bestaan van het provinciale Vereffeningfonds Vlaams – Brabant.

6.1.5. Team herstelbemiddeling Limburg

Sinds de opstart van herstelbemiddeling voor minderjarigen in Limburg werd geopteerd om vanuit samenwerking met verschillende diensten de uitvoering van herstelbemiddeling in alle Limburgse gemeenten te verzekeren. Vanuit deze samenwerkingsoptie kwam het Team Herstelbemiddeling Limburg tot stand: Justitie-antenne Genk (Olga Schrooten), dienst AGM Maasmechelen (Ilse Dautzenberg en Nikki Cornelissen) en dienst AGM Lanaken (Johnie Nijs) vormden samen met BAAL dit team, dat verschillende jaren garant stond voor de ontwikkeling en afstemming van de methodiek van herstelbemiddeling en de effectieve uitvoering van alle dossiers. Daarnaast was Mariet Cuppens als herstelbemiddelaar meerderjarigen in arrondissement Tongeren eveneens vast teamlid.

De (samen)werking van dit team – onder deze vorm – werd stopgezet op 1 april 2007. Dit ging samen met de stopzetting van de middelen voor Globaal Plan – projecten die gemeentelijk werden georganiseerd, t.t.z. alles wat betrekking had op minderjarigen op het niveau van het parket.

De hervormde wet op de jeugdbescherming had tot gevolg dat BAAL kon uitbreiden en zo het team herstelbemiddeling opnieuw leven kon inblazen. Deze vernieuwde teamsamenstelling met enkel herstelbemiddelaars van BAAL ging vanaf half september verder aan de slag.

6.1.5.1. De samenstelling van het team

Het team herstelbemiddeling bestaat op 31/12/2007 uit de volgende personen:

Dirk Roussard (Methodisch verantwoordelijke)
Bert Ilsen
Bart Verbeeck
Valeska Pavicevic
Olga Schrooten
Ilse Dautzenberg
Noortje Martens
Birgitte Neven

6.1.5.2. De inhoud van de teamvergaderingen

Vanaf september 2007 wordt er wekelijks een team herstelbemiddeling gehouden op een vast moment, namelijk donderdagvoormiddag.

Het doel van deze teamvergadering is ondersteuning bieden op vlak van methodiek en intervisie in de uitvoering van de bemiddelingsdossiers.

De teamvergadering bestond in 2007 uit:

Vaste teampunten:

- opvolging verslagen,
- varia (terugkoppeling extern overleg, planning vorming en themadagen, ...),
- Provinciaal Vereffeningfonds,
- case – load en triëring nieuwe dossiers,
- meedelen beslissingen,
- dossierbespreking.

De volgende themabesprekingen:

De nieuwe wet op de jeugdbescherming voorziet de procedure voor herstelbemiddeling.

Het team heeft zich vooral toegelegd op de wijzigingen die deze wet had in vergelijking met de procedure zoals ze voorheen werd toegepast. Ook de afstemming met de verwijzers was hierin belangrijk.

6.1.5.3. Wijze van triëring dossiers

De gehanteerde werkwijze of procedure voor herstelbemiddeling is in de loop van mei – juni aangepast aan de procedure zoals ze voorzien wordt in de wet.

Voorheen ging BAAL wekelijks en afwisselend naar het Parket te Hasselt of Tongeren om nieuwe geselecteerde dossiers in te lezen. Na verdeling op het team schreef de bemiddelaar de partijen aan en stelde hij/zij een datum en uur voor een huisbezoek voor. Afhankelijk van de reacties van de partijen op deze brief of op de huisbezoeken bleek dan of de partijen wensten in te gaan op het aanbod van herstelbemiddeling of niet.

De nieuwe procedure die wordt toegepast, verloopt zoals ze beschreven is in de wet:

De verwijzer (meestal het Parket) selecteert de dossiers die in aanmerking komen voor herstelbemiddeling. Vervolgens schrijft de verwijzer de partijen aan met een standaardbrief zowel aan dader(s) en ouder(s) als aan slachtoffer(s) en eventueel de ouder(s). Een kopie hiervan wordt overgemaakt aan BAAL.

De partijen hebben dan 8 dagen de tijd om contact op te nemen met BAAL voor informatie of om te melden of ze interesse hebben of niet. De partijen die na 8 dagen nog niet hebben gereageerd, worden door BAAL gecontacteerd met een tweede brief, waarin vermeld staat dat ze alsnog kunnen ingaan op het aanbod. De partijen krijgen opnieuw 8 dagen om te reageren. Indien blijkt dat herstelbemiddeling niet mogelijk is, wordt een bondig eindverslag overgemaakt aan de verwijzer.

Indien na deze periode van maximaal 16 dagen blijkt dat beide partijen (d.w.z. minstens één dader en één slachtoffer) wel wensen te bemiddelen, wordt dit dossier op het team herstelbemiddeling toegewezen aan een bemiddelaar.

Met deze werkwijze respecteren we maximaal het vrijwillige kader van herstelbemiddeling: de verantwoordelijkheid ligt bij de partijen zelf om contact op te nemen als ze wensen in te gaan op het aanbod of vragen hebben. Wij verkiezen op dit ogenblik deze werkwijze. Volgens de geest van de wet kan herstelbemiddeling een lineair aanbod zijn.

De opvolging en registratie van de aangemelde dossiers herstelbemiddeling wordt gecentraliseerd bij één persoon om het overzicht te bewaren. Vanaf de toekenning van het dossier aan de bemiddelaar is deze verder verantwoordelijk voor de bemiddeling, de opvolging, de registratie en de rapportage.

6.1.6. De praktijk van herstelbemiddeling: dossiers

Het registratiesysteem:

De tabellen met cijfergegevens van herstelbemiddeling zijn grotendeels gebaseerd op het registratiesysteem dat voor alle collega-diensten in Vlaanderen is ontwikkeld door de OSBJ. Een beoogde meerwaarde van deze uniforme registratie in heel Vlaanderen is de mogelijkheid om te vergelijken tussen alle Vlaamse diensten. Vanuit het registratiesysteem zijn vergelijkingen tussen de beide Limburgse gerechtelijke arrondissementen momenteel niet mogelijk.

TABEL 1. AANTAL DOSSIERS 1999 – 2007 **Jaarverslag 2007**

Periode	Aantal dossiers
Aangemeld en afgesloten in 1999	97
Aangemeld in 1999 en afgesloten in 2000	32
Aangemeld in 2000 en afgesloten in 2000	118
Aangemeld in 2000 en afgesloten in 2001	41
Aangemeld in 2001 en afgesloten in 2001	85
Aangemeld in 2001 en afgesloten in 2002	27
Aangemeld in 2002 en afgesloten in 2002	87
Aangemeld in 2002 en afgesloten in 2003	50
Aangemeld in 2002 en nog lopende in 2003	4
Aangemeld in 2003 en afgesloten in 2003	109
Aangemeld in 2003 en afgesloten in 2004	25
Aangemeld in 2004 en afgesloten in 2004	85
Aangemeld in 2004 en afgesloten in 2005	46
Aangemeld in 2005 en afgesloten in 2005	78
Aangemeld in 2005 en afgesloten in 2006	27
Aangemeld in 2006 en afgesloten in 2006	98
Aangemeld in 2005 en 2006 en afgesloten in 2007	47
Aangemeld in 2006 en nog lopend in 2008	4
Aangemeld in 2007 en afgesloten in 2007	100
Aangemeld in 2007 en nog lopend in 2008	25
Totaal	1181

Uit tabel 1 blijkt dat er in 2007 algemeen in 176 dossiers werd gewerkt. In totaal zijn 125 dossiers aangemeld. In de onderstaande tabellen (3 t.e.m. 13) wordt er gewerkt met 122 dossiers. Dit verschil zit in 3 dossiers die wel zijn aangemeld, maar die niet aan de criteria voldeden en daarom nooit zijn opgestart. Dit ging ofwel over dossiers waarin de jongeren ontkennen, dossiers waarin geen slachtoffer gekend is of dossiers waarin de schade reeds vergoed is en uit het PV blijkt dat de benadeelden geen vraag meer hebben. Het aantal aangemelde dossiers is sinds de start van herstelbemiddeling in 1999 in Limburg wel vrij constant. Ten opzichte van vorig jaar is er wel een lichte daling.

TABEL 2. AANTAL DOSSIERS, DADERS, SLACHTOFFERS, INTERACTIES

Deze tabel gaat over dossiers in de periode: van 01/01/2007 tot 31/12/2007

	Dossiers			Daders			Slachtoffers			Interacties		
	Gesloten	Lopend	Totaal	Gesloten	Lopend	Totaal	Gesloten	Lopend	Totaal	Gesloten	Lopend	Totaal
Gestart vóór 01/01/07	44	4	48	88	12	100	85	22	107	199	75	274
Gestart tussen 01/01/07 - 31/12/07	97	25	122	134	68	202	113	28	141	156	78	234
Totaal	141	29	170	222	80	302	198	50	248	355	153	508

Uit deze tabel blijkt dat er in 2007 nog in 48 lopende dossiers van 2006 en 2005 is gewerkt. Deze dossiers zijn op 4 dossiers na ook allemaal in 2007 afgesloten. 97 dossiers, met 134 daders en 113 slachtoffers, die in 2007 aangemeld werden, waren op 31/12/2007 afgesloten. Dit omvatte 156 interacties. In totaal zijn er dus 141 dossiers afgesloten in 2007. Afgesloten wil zeggen dat er een eindverslag is overgemaakt aan de verwijzer. Tabellen 14 t.e.m. 22 handelen over deze 141 dossiers.

In de 122 aangemelde dossiers waren in totaal 202 daders en 141 slachtoffers betrokken.

Om de link tussen interacties, daders en slachtoffers te leggen, volstaat een simpele optelsom niet: een interactie is de relatie tussen elke dader en elk slachtoffer in een dossier. In één dossier kunnen dus meerdere interacties zitten. Bijvoorbeeld in een dossier waarin 3 daders en 3 slachtoffers betrokken zijn, spreken we dus van 9 interacties. In één interactie zijn dus telkens 1 dader en 1 slachtoffer betrokken.

29 dossiers met 80 daders en 50 slachtoffers zijn nog niet afgerond op het einde van 2007.

Handleiding bij tabellen :

Het juist lezen van onderstaande tabellen (tabel 3 t.e.m. 22) en het interpreteren van de cijfers is niet evident. Daarom voorzien we dit woordje uitleg. De onderstaande tabellen vormen twee grote delen:

- Het eerste deel (tabellen 3 t.e.m. 13) beschrijft de dossiers die in 2007 werden aangemeld voor herstelbemiddeling. Deze tabellen gaan dus over 122 dossiers waarin 202 daders, 141 slachtoffers en 228 interacties betrokken zijn. Deze tabellen geven steeds een beeld over deze totalen.
- Het tweede deel (tabellen 14 t.e.m. 22) beschrijft de in 2007 afgesloten dossiers. Afgesloten wil zeggen dat er een eindverslag is overgemaakt aan de verwijzende gerechtelijke instantie. In 2007 waren dit 141 dossiers met 355 interacties en 222 daders en 198 slachtoffers. In deze tabellen zit een opbouw. Tabellen 14 en 15 geven het totaal weer met daarbij de categorie van dossiers/interacties waarin de herstelbemiddeling volledig werd doorlopen. Tabellen 16 en 17 gaan verder op deze dossiers/interacties waarin de herstelbemiddeling volledig werd doorlopen. Een categorie van deze dossiers zijn de dossiers waarin een volledig of gedeeltelijk akkoord werd bereikt. Tabellen 18 en 19 gaan in op deze dossiers en op de interacties in deze dossiers. Tabel 20 gaat dan terug over de dossiers/interacties die ook in tabellen 16 en 17 besproken zijn. Tabellen 20 a) en 20 b) geven meer uitleg bij de dossiers/interacties uit de categorie financieel herstel van tabel 20. Tabellen 21 en 22 gaan dan tot slot, net als tabellen 14 en 15, weer over het totaal aantal afgesloten dossiers van 2007 en daarbij horende interacties/daders.
- Bij tabellen 16 t.e.m. 20 wordt er in de laatste kolom ook steeds de vergelijking gemaakt naar het totaal aantal dossiers/interacties van de afgesloten dossiers.

Tabellen 3 t.e.m. 13 gaan over de 122 in 2007 aangemelde dossiers die aan de criteria voor herstelbemiddeling voldeden.

TABEL 3. AANTAL JONGEREN VOLGENS VERWIJZER

Verwijzer	Daders	%
JRB Hasselt	2	0,9%
JRB Tongeren	3	1,5%
JRB Antwerpen	1	0,5%
Parket Hasselt	90	44,6%
Parket Tongeren	106	52,5%
Totaal	202	100

Deze tabel maakt duidelijk dat herstelbemiddeling op jeugdrechtbankniveau nog steeds een uitzondering is. De verhouding tussen jeugdrechtbank- en parketdossiers is vergelijkbaar met 2006. De gerechtelijke instanties van het gerechtelijk arrondissement Hasselt hebben in tegenstelling tot de voorgaande jaren een kleiner aandeel in de doorverwijzingen.

TABEL 4. AANTAL DADERS EN SLACHTOFFERS PER DOSSIER

Daders / Slachtoffers -->	1	2	3	4	Totaal
1	76	6	3	0	85
2	14	0	0	1	15
3	13	2	0	0	15
4	1	0	0	0	1
5	1	0	0	0	1
6	1	1	0	0	2
7	2	1	0	0	3
Totaal	108	10	3	1	122

Uit deze tabel blijkt dat meer dan de helft van de dossiers, dossiers zijn met 1 dader en 1 slachtoffer. Het dossier met het meest aantal interacties is dat met 7 daders en 2 slachtoffers (14 interacties).

TABEL 5. AARD VAN DE FEITEN

Tabel 5.1. Aard van feiten in dossiers

Feiten	Aantal dossiers			
	Hasselt	Tongeren	Totaal	%
Vermogensdelicten				
Beschadigingen	9	19	28	22,9%
Diefstal	12	16	28	22,9%
Brandstichting	1	4	5	4,1%
Persoonsdelicten				
Slagen en verwondingen	33	22	55	45,2%
Afpersing /steaming	0	1	1	0,8%
Bedreigingen	0	1	1	0,8%
Andere	0	4	4	3,3%
Subtotalen	55	67		
Totaal		122		100

In deze tabel wordt er geen onderscheid gemaakt of de verwijzer nu de Jeugdrechtbank of het Parket in Jeugdzaken is. Maar uit tabel 3 blijkt dat er slechts een klein aandeel Jeugdrechtbank in deze cijfers zit. De term beschadigingen slaat zowel op vandalisme aan voertuigen als aan gebouwen als op bijvoorbeeld graffiti. Onder de noemer 'steaming' hebben we het over diefstallen met geweld. Onder de categorie 'andere' zitten in 2007 aanranding van de eerbaarheid, sluikstorten, poging tot doodslag en stalking.

Tabel 5.2. Aard van feiten naar daders

Feiten	Aantal daders	
Vermogensdelicten		
Beschadigingen	80	37,9%
Diefstal	48	22,7%
Brandstichting	13	6,2%
Persoonsdelicten		
Slagen en verwondingen	62	29,4%
Afpersing /steaming	3	1,4%
Bedreigingen	3	1,4%
Andere	2	0,9%
Totaal	211	100%

Zoals reeds beschreven kunnen we met het registratiesysteem geen opsplitsing maken volgens het gerechtelijke arrondissement of de verwijzer van de minderjarige daders. In deze tabel is er sprake van 211 daders terwijl er in de overzichtstabel 202 daders staan in de aangemelde dossiers van 2007. Dit verschil kan verklaard worden door het feit dat een aantal daders in één dossier meerdere juridische kwalificaties toegewezen kunnen krijgen. Bij de telling van de dossiers weegt dan het hoofdfeit door, maar per dader worden er meerdere feiten geregistreerd. Bij tabel 5.1. en 5.2. slaat de algemene term diefstal zowel op gewone diefstal, diefstal met braak, winkeldiefstal, fiets- en bromfietsdiefstal.

TABEL 6. LEEFTIJD BIJ FEITEN VAN DE DADERS

Leeftijd bij de feiten	Aantal	%
9	2	0,9%
10	3	1,5%
11	2	0,9%
12	7	1,9%
13	20	9,9%
14	31	15,3%
15	56	27,7%
16	40	19,8%
17	29	14,4%
18	1	0,5%
21	1	0,5%
Onbekend	10	4,9%
Totaal aantal jongeren	202	100

Net zoals de voorbije jaren is het overgrote deel van de jongeren tussen de 14 en 17 jaar. De daders van enerzijds 18 jaar en ouder en anderzijds minder dan 12 jaar zijn mededaders in dossiers met meerdere daders. Het percentage daders jonger dan 14 jaar is ten opzichte van vorig jaar opnieuw ongeveer gelijk gebleven. De 10 jongeren waarvan de leeftijd onbekend is, zijn jongeren uit dossiers die zijn aangemeld in het begin dat de nieuwe procedure gevolgd werd. Bij die eerste dossiers hadden we geen info over de geboortedatum. In overleg met de verwijzers is dit euvel snel verholpen.

TABEL 7. GESLACHT VAN DE DADERS

Totaal	202	100%
M	179	88,6%
V	23	11,4%

Bijna 90% van de jongeren die aangemeld worden zijn jongens. Deze verhouding is vergelijkbaar met voorbije jaren.

TABEL 8. ETNISCHE AFKOMST VAN DE DADERS

Totaal	202	100%
Belgisch	149	73,8%
Italiaans	6	2,9%
Portugees	1	0,5%
Marokkaans	6	2,9%
Turks	28	13,9%
Nederlands	2	0,9%
Grieks	1	0,5%
Ex-Joegoslaafs	2	0,9%
Onbekend	7	3,5%

In het registratiesysteem, dat voor alle Vlaamse diensten is gecreëerd, wordt ervoor geopteerd om te registreren op etnische afkomst. Dit is niet hetzelfde als nationaliteit.

TABEL 9. STATUUT VAN DE SLACHTOFFERS

Totaal	141	100%
Natuurlijk persoon	111	78,7%
Rechtspersoon	30	21,3%

In 2007 werden er 141 slachtoffers geteld in de 122 aangemelde dossiers: naast natuurlijke personen, die het grootste deel van de slachtoffergroep vertegenwoordigen, zijn er ook rechtspersonen die door feiten benadeeld werden. Voorbeelden van die rechtspersonen zijn

bedrijven of verenigingen, die in de herstellbemiddeling doorgaans wel duidelijk gepersonaliseerd worden door de persoon van de verantwoordelijke. In vergelijking met vorig jaar is het aandeel rechtspersonen hetzelfde.

TABEL 10. LEEFTIJD SLACHTOFFERS IN GROEPEN

Leeftijd bij de feiten	141	100%
< 18 jaar	57	40,4%
18-25 jaar	10	7,1%
26-40 jaar	11	7,8%
41-65 jaar	14	9,9%
> 65 jaar	8	5,7%
[Geen leeftijd]	41	29,1%

Onder de categorie ‘geen leeftijd’ zitten de 30 rechtspersonen en 11 benadeelden, waarvan we de nodige gegevens niet hebben.

Slachtoffers van vermogensdelicten zijn doorgaans meerderjarige slachtoffers, terwijl slachtoffers van persoonsdelicten meestal leeftijdsgenoten zijn van de minderjarige ouders.

TABEL 11. GESLACHT VAN DE SLACHTOFFERS

Totaal	141	100 %	100%
(leeg)	30	21,3%	
Man	75	53,2%	67,6%
Vrouw	36	25,5%	32,4%

De categorie (leeg) met 30 eenheden zijn de rechtspersonen. Los van de rechtspersonen blijkt dat bijna 70 % van de slachtoffers mannelijk is. Dit is ook vergelijkbaar met voorgaande jaren.

TABEL 12. ETNISCHE AFKOMST VAN DE SLACHTOFFERS

Totaal	141	100%	100 %
(leeg)	30	21,3%	
Italiaans	2	1,4%	1,8%
Belgisch	101	71,6%	90,1%
Nederlands	2	1,4%	1,8%
Turks	4	2,8%	3,6%
Marokkaans	1	0,7%	0,9%
Italiaans	2	1,4%	1,8%

Andere	1	0,7%	0,9%
--------	---	------	------

Qua registratie ‘Etnische afkomst’ verwijzen we naar de opmerkingen zoals bij tabel 8 werd genoteerd.

De categorie ‘leeg’ komt overeen met het aantal rechtspersonen.

TABEL 13. WELKE RELATIE TUSSEN DADER EN SLACHTOFFER

Totaal (interacties)	234	100%
Onbekend	63	26,9%
Geen	119	50,9%
School/werk	21	8,9%
Vaag/vanziens/van horen zeggen	19	8,2%
Vrienden/kennissen	8	3,4%
Buren	4	1,7%

Deze tabel geeft verhoudingen weer in interacties. Het concept ‘interacties’ is uitgelegd bij tabel 2. Voor ongeveer ¼ van de interacties hebben we geen gegevens of de daders en de slachtoffers al dan niet een relatie hadden voor de feiten. Door de nieuwe procedure (zie punt 6.1.3.) voor herstelbemiddeling hebben we minder informatie over de betrokkenen en de feiten in de dossiers waarin de bemiddeling niet wordt opgestart.

Tabellen 14 t.e.m. 22 gaan over de 141 dossiers die in 2007 zijn afgesloten. Afgesloten wil zeggen dat er een eindverslag is overgemaakt aan de verwijzende instantie.

TABEL 14. AARD VAN HET PROCES (AANTAL DOSSIERS)

Proces	Dossiers	%
Louter contactname	85	60,5%
Voortijdig gestopt	0	0%
Volledig doorlopen	56	39,5%
Totaal	141	100

In vergelijking met vorig jaar zijn er procentueel 20% meer dossiers waarin de herstelbemiddeling zich heeft beperkt tot louter contactname.

In 40% van de dossiers is het volledige herstelbemiddelingsproces doorlopen. Dit wil zeggen dat er met alle partijen contacten zijn geweest en dat er concreet gesproken is over herstel van de aangerichte schade. Met louter contactname wordt bedoeld dat er na één contact met één

of meerdere partijen reeds duidelijk is dat de herstelbemiddeling niet dient opgestart te worden.

In vergelijking met vorig jaar zijn er 33 dossiers meer afgesloten.

TABEL 15. AARD VAN HET PROCES (AANTAL INTERACTIES)

Bemiddelingsproces	Interacties	%
Louter contactname	178	50,1%
Voortijdig gestopt	14	3,9%
Volledig doorlopen	151	42,6%
Geen proces	12	3,4%
Totaal	355	100

Deze tabel geeft hetzelfde weer als tabel 14 maar dan uitgedrukt in interacties. Het verschil tussen het “voortijdige gestopte proces” bij dossiers (0) en interacties (14) moet verklaard worden door het feit dat er een aantal dossiers zijn met meerdere daders en slachtoffers én waarbij er bij enkele interacties in het dossier de bemiddeling voortijdig is gestopt, maar waarbij er uiteindelijk in het dossier wel een volledig bemiddelingsproces is doorlopen. Dezelfde uitleg geldt voor de interacties waar er geen bemiddelingsproces is geweest. Het kan bijvoorbeeld dat in een dossier met veel interacties enkele van de daders niet bij alle feiten aanwezig waren en dat bijgevolg tussen deze daders en slachtoffers er dan ook nooit een poging is geweest om een proces op te starten.

TABEL 16. AARD VAN HET PROCES BIJ VOLLEDIG DOORLOPEN DOSSIERS (AANTAL DOSSIERS)

Aard van proces	Dossiers	%	% (op totaal dossiers)
Volledig akkoord	37	66,1%	26,2%
Gedeeltelijk akkoord	5	8,9%	3,5%
Geen akkoord	14	25%	9,9%
Totaal	56	100	39,6%

Deze tabel gaat verder op de 56 dossiers waarvan het herstelbemiddelingsproces volledig is doorlopen (zie tabel 14). In 66% van de dossiers waarvan het volledig herstelbemiddelingsproces is doorlopen, hebben de partijen een volledig akkoord bereikt. De dossiers waarin slechts een gedeeltelijk akkoord is bereikt, zijn dossiers waarin slechts een akkoord is bereikt over een deel van de schade of waarin niet met alle betrokken partijen een akkoord is bereikt.

Ten opzichte van de voorbije jaren is procentueel het aantal dossiers waarin een volledig akkoord werd bereikt ook gehalveerd.

TABEL 17. AARD VAN HET PROCES BIJ VOLLEDIG DOORLOPEN DOSSIERS (AANTAL INTERACTIES)

Aard van proces	Interacties	%	% (op totaal interacties)
Volledig akkoord	122	80,8%	34,7%
Gedeeltelijk akkoord	0	0%	0%
Geen akkoord	29	19,2%	8,2%
Totaal	151	100	42,9%

Deze tabel geeft opnieuw hetzelfde weer als tabel 16 maar dan uitgedrukt in interacties.

TABEL 18. UITVOERING VAN AKKOORD (AANTAL DOSSIERS)

Uitvoering	Dossiers	%	% (op totaal dossiers)
Gedeeltelijk uitgevoerd	0	0%	0%
Niet uitgevoerd	1	2,4%	0,7%
Onbekend	1	2,4%	0,7%
Volledig uitgevoerd	40	95,2%	28,4%
Totaal	42	100	29,8%

Deze tabel gaat verder op de 42 dossiers waarin een geheel of gedeeltelijk akkoord is bereikt (zie tabel 16). Uit de tabel blijkt dat in bijna alle gevallen dat er een akkoord is bereikt dit akkoord ook volledig werd uitgevoerd. Onder de categorie ‘onbekend’ zit een dossier waarin er een overeenkomst is bereikt en er een eindverslag is overgemaakt aan de verwijzende instantie voordat het duidelijk is of de overeenkomst volledig is uitgevoerd.

TABEL 19. DIRECT OF INDIRECT

Direct /indirect	Interacties	%	% (op totaal interacties)
Direct	19	15,6%	5,4%
Indirect	103	84,4%	29,1%
Totaal	122	100	

Deze tabel gaat verder op de 122 interacties waarin een akkoord werd bereikt tussen de betrokken partijen. In 15 % van deze interacties is er in het kader van de herstelbemiddeling en in aanwezigheid van de herstelbemiddelaar een rechtstreeks contact geweest tussen de betrokken partijen. Het aantal interacties waarin er een direct contact is geweest is t.o.v. vorig jaar opnieuw lichtjes gestegen.

TABEL 20. AARD VAN HET HERSTEL + WIJZE VAN FINANCIËLE VERGOEDING

Aard van het herstel

Aard	Aantal	%	% (op totaal interacties)
Financieel herstel	103	48,1%	29,1%
Klussen in natura	1	0,5%	0,3%
Teruggave of herstel in oorspronkelijke toestand	3	1,4%	0,8%
Excuses	28	13,1%	7,9%
Zuiver info-overdracht	45	21,1%	12,7%
Belofte: met rust laten	8	3,7%	2,3%
Belofte: nooit meer doen	19	8,9%	5,4%
Brief schrijven naar slachtoffer	7	3,3%	1,9%
Totaal	214	100	

Deze tabel beschrijft alle interacties van de 56 afgesloten dossiers die volledig doorlopen zijn. In tegenstelling met tabel 17 waarin er melding wordt gemaakt over 151 interacties in deze 56 dossiers geeft deze tabel informatie over 214 interacties. Dit verschil wordt verklaard door het feit dat er in één interactie meerdere vormen van herstel mogelijk zijn.

De twee onderstaande subtabellen gaan verder op de 103 interacties waarin er financieel herstel heeft plaatsgevonden.

Tabel 20. a) Financieel herstel opmerkingen

Financiële vergoeding materiële en menselijke schade samen	4	3,9%	1,1%
Financiële vergoeding materiële schade	98	95,2%	27,6%
Financiële vergoeding menselijke schade	1	0,9%	0,3%
Totaal	103	100%	

Tabel 20. b) Wijze van financiële vergoeding

Wijze		%	% (op totaal interacties)
Betaald werk	13	12,1%	3,7%
Vereffeningfonds	5	4,6%	1,4%
Leercontract	10	9,2%	2,8%
Spaar- en zakgeld	25	23,1%	7,1%
Ouders	15	13,9%	4,2%
Via ouders met vereffening van jongere t.a.v. ouders	14	12,9%	3,9%
Verzekering	25	23,1%	7,1%
Andere (afbetalingsplan)	1	0,9%	0,3%
Totaal financieel herstel	108	100	

In deze tabel staat het totaal van 108 in plaats van de 103 interacties van de voorgaande tabellen. Dit komt omdat er in een aantal gevallen de financiële vergoeding gecombineerd tot stand is gekomen. Bijvoorbeeld wordt een deel door de ouders vergoed en gaat de jongere voor de rest werken.

In bovenstaande tabel wordt er aangegeven dat er in 5 interacties een financiële vergoeding van de geleden schade is betaald d.m.v. het Provinciaal Vereffeningfonds. Het is toevallig dat er geen verschil is met tabel 23 en volgende. Het verschil ligt normaal gezien in het feit dat dit over interacties gaat waarvan de herstelbemiddeling volledig is afgesloten. Terwijl het in tabel 23 en volgende gaat over de aanvragen bij het Vereffeningfonds los van het feit of de herstelbemiddeling reeds is afgesloten. Daarenboven kan 1 aanvraag of dossier van tabel 23 gebruikt worden in meerdere interacties (bijv. 1 jongere die 2 benadeelden betaalt via één aanvraag).

TABEL 21. BESLISSING PARKET/JEUGDRECHTBANK (AANTAL DADERS)

Beslissing na bemiddeling	Daders	%
Nog geen beslissing	109	
Dagvaarding	12	9,8%
Herinnering aan de wet	5	4,1%
Officieuze vermaning	2	1,7%
Verwittigingsbrief	1	0,8%
Seponering	92	75,4%
Doorverwijzing naar CBJ	1	0,8%
Totaal	222	100

222 is het totaal aantal daders in afgesloten dossiers. Ten aanzien van meer dan 75 % van de daders wordt het dossier geseponerd na herstelbemiddeling.

TABEL 22. BEMIDDELINGSDUURTabel 22.a) Duur tussen feiten en verwijzing

Aantal maanden	Dossiers	%
0 tot 1 maand	11	7,8%
1 tot 2 maanden	23	16,3%
2 tot 3 maanden	29	20,6%
3 tot 4 maanden	22	15,6%
4 tot 5 maanden	16	11,4%
5 tot 6 maanden	14	9,9%
6 tot 7 maanden	12	8,5%
7 tot 8 maanden	1	0,7%
8 tot 9 maanden	7	4,9%
9 tot 10 maanden	3	2,1%
10 tot 11 maanden	1	0,7%
18 tot 19 maanden	1	0,7%
29 tot 30 maanden	1	0,7%
Totaal	141	100

- Gemiddelde: 124,2 dagen = 4 maanden = 0 jaren
- Minimum: 11 dagen = 0 maanden = 0 jaren
- Maximum: 894 dagen = 29 maanden = 2 jaren

De 141 is het totaal aantal afgesloten dossiers in 2007 (zie Tabel 2).

Tabel 22.b) Duur tussen verwijzing en eerste contact (datum start)

Duur in maanden	Aantal dossiers	%
0 tot 1 maand	116	82,3%
1 tot 2 maanden	14	9,9%
2 tot 3 maanden	7	4,9%
3 tot 4 maanden	2	1,5%
4 tot 5 maanden	1	0,7%
6 tot 7 maanden	1	0,7%
Totaal	141	100

- Gemiddelde: 18,46 dagen = 1 maanden = 0 jaren
- Minimum: 0 dagen = 0 maanden = 0 jaren
- Maximum: 199 dagen = 7 maanden = 0 jaren

Tabel 22.c) Duur tussen eerste contact (datum start) en eindverslag (datum einde)

Duur in maanden	Aantal dossiers	%
0 tot 1 maand	58	41,1%
1 tot 2 maanden	24	17,1%
2 tot 3 maanden	13	9,2%
3 tot 4 maanden	13	9,2%
4 tot 5 maanden	9	6,4%
5 tot 6 maanden	6	4,3%
6 tot 7 maanden	5	3,5%
7 tot 8 maanden	2	1,4%
8 tot 9 maanden	1	0,7%
9 tot 10 maanden	4	2,8%
10 tot 11 maanden	2	1,4%
11 tot 12 maanden	2	1,4%
23 tot 24 maanden	1	0,7%
24 tot 25 maanden	1	0,7%
Totaal	141	100

- Gemiddelde: 85,95 dagen = 3 maanden = 0 jaren

6.1.7. Het Provinciaal Vereffeningfonds Limburg

6.1.7.1. Voorstelling

Sinds 5 augustus 1999 is er in de provincie Limburg een Vereffeningfonds.

Dit Vereffeningfonds is opgestart en wordt ondersteund door de bestendige deputatie van de provincie Limburg, specifiek door de tweede directie Welzijn.

Het Provinciaal Vereffeningfonds heeft als doel in concrete dossiers herstelbemiddeling een bijkomende modaliteit te bieden zodat minderjarige daders zelf verantwoordelijkheid kunnen opnemen in het financiële herstel van de schade, die ze hebben veroorzaakt.

De werking van het Vereffeningfonds komt er op neer dat een jongere voor het verrichten van vrijwilligerswerk bij een openbare dienst of een humanitaire instelling, een vergoeding krijgt die uitgeschreven wordt op naam van het slachtoffer van het delict.

Door het Vereffeningfonds worden ook tal van betekenisvolle actoren op provinciaal niveau betrokken op een meer herstelgerichte afhandeling van jeugddelinquentie.

De provinciale begeleidingsgroep van het Vereffeningfonds is samengesteld uit vertegenwoordigers van de provincie, de Parketten in Jeugdzaken, de comités voor bijzondere jeugdzorg (CBJ), de sociale diensten bij de Jeugdrechtbank, de bemiddelingscommissie, de advocatuur, de voorzieningen Bijzondere Jeugdbijstand, Slachtofferhulp, het Justitiehuis, de justitie - antenne Genk en het Ondersteuningsteam Migranten Bijzondere Jeugdzorg (OBJ).

In 2007 werd dit uitgebreid met een vertegenwoordiger van de Gezinsbond (invalshoek ouders) en het provinciale CLB (invalshoek jongeren).

De begeleidingsgroep wordt aangevuld met enkele niet – stemgerechtigde leden:

de coördinator van BAAL, een staflid van de vzw OSBJ - herstelgerichte afhandeling van jeugddelinquentie en een vertegenwoordiger van de academische wereld, zijnde Joke Maes van de KHLIM (katholieke hogeschool Limburg).

We kregen in 2007 een nieuwe gedeputeerde van Welzijn en Gezondheid, namelijk mevrouw Erika Thijs. Zij is eveneens voorzitter van het Vereffeningfonds.

De begeleidingsgroep kwam samen op 23 maart '07.

De agenda van deze begeleidingsgroep bestond uit:

- Goedkeuring verslag begeleidingsgroep van 24 februari 2006
- Goedkeuring jaarverslag werkjaar 2006
- Cijfergegevens BAAL voor 2006
- Nieuwe wet op de jeugdbescherming
- Varia en rondvraag

De raad van beheer van het Vereffeningfonds, genaamd comité V, is het orgaan dat gemachtigd is om aanvragen voor tussenkomst van het Vereffeningfonds al dan niet goed te keuren en om de bedragen uit te keren na geleverde inspanningen.

Het comité V bestaat uit vertegenwoordigers van dezelfde diensten die zich engageren in de begeleidingsgroep.

Het comité V plande in 2007 vijf samenkomsten in functie van aanvragen:

09/02/07 (geannuleerd wegens geen aanvragen)

23/03/07 (geannuleerd wegens geen aanvragen)

08/06/07

19/10/07

30/11/07

6.1.7.2. De werking en procedure

Enkel minderjarigen die betrokken zijn in een herstelbemiddeling kunnen beroep doen op het Vereffeningfonds. Tijdens de herstelbemiddeling tussen de jongere (en zijn ouders) en het slachtoffer, wordt een akkoord bereikt over het herstel van de schade, zowel menselijke, morele als financiële schade. Samen met het slachtoffer wordt bekeken op welke manier de schade zal worden vergoed. Hier zijn verschillende mogelijkheden:

Komt de familiale verzekering tussen en dient er nog het bedrag van de vrijstelling betaald te worden?

Betalen de ouders de schade?

Zal de jongere zelf de schade vergoeden via zakgeld, leercontract, vakantiewerk,...?

Naast deze mogelijkheden, kan de jongere ook opteren om een aanvraag te doen bij het Vereffeningfonds. De jongere schrijft een handgeschreven brief naar het Vereffeningfonds, waarin hij uitlegt waarom hij die schade zelf wil vergoeden en waarom hij dat via het fonds wil doen. Ook van de ouder(s) wordt gevraagd om een briefje te schrijven waarom zij hier achter staan en waarom ze voor deze optie hebben gekozen.

De bemiddelaar bereidt de aanvraag voor aan de hand van het aanvraagformulier. Hierop dienen enkele vaste punten te staan:

- Korte omschrijving van de feiten
- Bemiddelingsverloop
- Standpunt van de familiale verzekering
- De persoonlijke brief van de jongere
- De persoonlijke brief van de ouder(s)

De stemgerechtigde leden van het comité V beslissen vervolgens of de aanvraag wordt goedgekeurd en hoeveel uren vrijwilligerswerk er dienen te gebeuren om het aangevraagde bedrag te kunnen verdienen. Indien de aanvraag wordt geweigerd, wordt de motivatie hiervoor meegedeeld. Het Vereffeningfonds biedt een vergoeding per gepresteerd uur vrijwilligerswerk. Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd. In 2007 is dat bedrag € 5,60 per uur.

Als de aanvraag (en het gevraagde bedrag) wordt goedgekeurd, moet de jongere en zijn ouder(s) op zoek gaan naar een prestatieplaats. Dit gebeurt doorgaans met de nodige ondersteuning van de bemiddelaar. Er wordt een overeenkomst opgemaakt tussen de jongere, zijn ouder(s), de prestatieplaats en de bemiddelaar waarin alle afspraken worden vervat. Na beëindiging van de werkprestatie wordt het verdiende geld overgeschreven door het Vereffeningfonds van de provincie Limburg - via BAAL - naar het slachtoffer.

6.1.7.3. Dossiers behandeld in 2007

Onderstaande tabellen behandelen de aanvragen aan het Vereffeningfonds uit de periode 01/01/2007 tot 31/12/2007.

TABEL 23. AANTAL AANVRAGEN IN 2007 VERDEELD NAAR GESLACHT VAN DE AANVRAGERS

Geslacht	Aantal jongeren
Mannelijk	4
Vrouwelijk	1
Totaal	5

In vergelijking met het vorig jaar zien we een forse daling van het aantal aanvragers. Vorig jaar waren er 17 aanvragen.

TABEL 24. DE BEDRAGEN VAN DE AANVRAGEN

Totaal bedrag goedgekeurd door Comité V in 2007	€ 2675,00
Kleinste goedgekeurd bedrag	€ 110,00
Grootste goedgekeurd bedrag	€ 1650,00
Gemiddeld goedgekeurd bedrag	€ 535,00
Totaal uitbetaald bedrag	€ 478,38

Ten opzichte van vorige jaren zien we dat het gemiddeld goedgekeurd bedrag verder gestegen is. Er is een verschil tussen het totaalbedrag dat goedgekeurd is en het totaalbedrag dat effectief uitbetaald is. Dit verschil kan verklaard worden door het feit dat een aantal jongeren nog bezig is met de uitvoering van hun werkprestatie. Eén jongere is nooit begonnen aan zijn werkprestatie.

TABEL 25. LEEFTIJD VAN DE AANVRAGERS

Jongste – oudste - gemiddeld	Leeftijd
Jongste	12
Oudste	16
Gemiddeld	15

De gemiddelde leeftijd is ten opzichte van vorig jaar gelijk gebleven.

TABEL 26. AARD VAN DE DELICTEN GEPLEEGD DOOR DE AANVRAGERS

Aard van het delict	Aantal aanvragen
Vandalisme	2
Diefstal	3
Totaal	5

6.2. HERGO (Herstelgericht Groepsoverleg)

6.2.1. Omschrijving en doelstelling

Het herstelgericht groepsoverleg (HERGO) is een bijeenkomst waarbij de minderjarige dader en het slachtoffer, elk met hun achterban, op zoek gaan naar een oplossing voor de gevolgen van het delict.

Dit gebeurt onder leiding van een onpartijdige moderator en in aanwezigheid van een politieambtenaar. De advocaat van beide partijen, alsook de consulent van de jongere kan op het overleg aanwezig zijn.

De achterban bestaat uit steunfiguren, zoals: ouders, familie, vertrouwenspersonen uit de onmiddellijke omgeving, ... Partijen kiezen zelf wie ze meebrengen ter ondersteuning.

Indien de partijen een akkoord bereiken, wordt dit neergeschreven in een intentieverklaring. Deze intentieverklaring bevat de stappen die de jongere zal ondernemen om de materiële en/of morele schade te herstellen aan het slachtoffer, aan de maatschappij, alsook om verdere feiten in de toekomst te vermijden.

Doelstellingen van een HERGO:

Een HERGO biedt aan *het slachtoffer* een mogelijkheid om duidelijk te maken wat de feiten betekend hebben en/ of wat de eventuele verdere gevolgen hiervan zijn (geweest). Door een ontmoeting met de dader kan hij meer vernemen over de jongere en zijn achtergrond alsook antwoorden krijgen op zijn vragen. Het slachtoffer wordt actief betrokken in het zoeken naar een vorm van herstel.

De dader krijgt door deelname aan HERGO de kans om beter te begrijpen wat de gevolgen zijn van zijn gedrag. Gesteund door zijn achterban dient hij *zelf* een oplossing te zoeken om zijn fout zo goed mogelijk te herstellen. De jongere kan op die manier verantwoordelijkheid opnemen voor de feiten en een voorstel doen om in de toekomst herhaling van de feiten te vermijden.

In de (her)nieuw(d)e jeugdwet werd HERGO opgenomen als volwaardig herstelrechtelijk aanbod op Jeugdrechtbankniveau.

6.2.2. Profiel

Het profiel bestaat uit volgende elementen:

De delicten:

- alle misdrijven met uitzondering van loutere drugdelicten;
- drugsgelateerde feiten worden wel opgenomen;
- er is sprake van een aanwijsbaar slachtoffer;
- er is een aanwijsbare vorm van schade;
- de schade is van materiële en/ of financiële en/ of morele aard.

De jongere:

- is minderjarig op het ogenblik van de feiten;
- is minimaal 12 jaar;
- woont in Limburg;
- bekent de feiten;
- is bereid mee te werken.

De verwijzer:

- de Jeugdrechtbank.

Er zijn ook bijkomende elementen die bepalen of een HERGO kan doorgaan. Deze elementen worden onderzocht door de moderator:

- De steunfiguren: mensen uit de onmiddellijke omgeving van de jongere die hem op een constructieve wijze willen bijstaan in het groepsoverleg (ouders, familie, leerkrachten, opvoeders, ...)
- Het slachtoffer:
 - Rechtstreekse betrokkenheid: effectief persoonlijk willen participeren aan het groepsoverleg;
 - Onrechtstreekse betrokkenheid: een inbreng/ vertegenwoordiging via derden of via brief, videoboodschap, telefoon, ...;
 - Geen betrokkenheid (keuze om op geen enkele wijze te willen participeren): HERGO kan niet doorgaan.

6.2.3. Procedure van een HERGO aan de hand van een praktijkvoorbeeld

Aan de hand van het volgende praktijkvoorbeeld willen we een concreter beeld geven van een HERGO. De namen en data zijn fictief en de feiten werden aangepast.

Feiten

Twee jongens stappen op 26 februari een apotheek in Houthalen binnen en vragen er een doosje aspirines. Wanneer de apothekeres met hen afreken, haalt Bram (17 jaar) een (nep)pistool boven en houdt haar onder schot. Ondertussen beveelt Pieter (19 jaar) de apothekeres de kassa open te maken en rooft de inhoud van de kassa leeg. Terwijl ze onderuit op de grond zakt uit schrik, vluchten beide jongens weg. Enkele dagen later worden ze gevat door de politie.

Aanmelding

Op 1 maart wordt de minderjarige Bram voorgeleid bij de Jeugdrechter. Vermits het de eerste keer is dat Bram feiten pleegt, stelt de Jeugdrechter hem onder toezicht van de sociale dienst van de Jeugdrechtbank. Als één van meerdere voorwaarden krijgt hij een HERGO voorgesteld. Bram stemt met het voorstel in en krijgt dit op 5 maart door de Jeugdrechter per brief bevestigd. Deze brief vertelt Bram dat hij binnen de 8 dagen contact dient op te nemen met BAAL.

De apothekeres, Vera (38 jaar), wordt door de Jeugdrechter eveneens op 5 maart schriftelijk in kennis gesteld van het HERGO-aanbod. Indien ze hierop wenst in te gaan, heeft ze een

periode van 8 dagen de tijd om contact op te nemen met BAAL. In deze brief wordt Vera erop attent gemaakt dat ze steeds raad mag inwinnen bij een advocaat en zich door hem kan laten bijstaan.

Op BAAL ontvangen we – tegelijkertijd met de twee betrokken partijen – een afschrift van de beschikking via de sociale dienst van de Jeugdrechtbank. Bij dit afschrift zijn twee kopies gevoegd van de brieven aan dader en slachtoffer. Op die manier weten we dat Bram en Vera ons mogelijks binnen een termijn van 8 dagen kunnen contacteren. De moderator brengt de co-moderator op de hoogte van het nieuwe dossier en samen maken ze afspraken over de verdere aanpak en stappen die er gezet zullen worden.

Eerste contactname

De moeder van Bram contacteert ons op 6 maart. Ze geeft aan dat ze opgelucht is dat Bram door de Jeugdrechter niet meteen naar de gesloten instelling van Mol werd gestuurd en de kans krijgt om deel te nemen aan HERGO. Ze hoopt dat Bram zich hierdoor meer bewust wordt van de gevolgen van zijn gedrag. We maken een afspraak voor een eerste gesprek, dat zal plaatsvinden bij Bram thuis op 9 maart. De moderator vraagt dat minstens één van beide ouders bij het gesprek aanwezig is, vermits Bram minderjarig is en ze burgerlijk verantwoordelijk voor hem zijn.

(Indien Bram ons niet zou contacteren of zou aangeven niet te willen meewerken, kan de HERGO niet plaatsvinden. BAAL stelt hiervan middels een verslag de Jeugdrechter op de hoogte, die vervolgens een nieuwe beslissing neemt.)

Na 8 dagen is er geen reactie gekomen van het slachtoffer. We schrijven ditmaal het slachtoffer zelf een brief met de mededeling dat we nog geen reactie van haar ontvangen hebben en dat ze opnieuw 8 dagen de tijd krijgt om ons te contacteren. Bij de brief steken we een folder van HERGO.

Op 15 maart ontvangen we een telefoontje van Vera. Ze vertelt ons dat ze enorm twijfelt over het HERGO-aanbod en niet weet of ze eraan kan deelnemen. De feiten hebben een harde weerslag op haar. Ze is erg kwaad en weet niet of ze de dader(s) opnieuw onder ogen wil komen. Ze geeft aan open te staan voor een verkennend gesprek om meer informatie over het verloop van een HERGO te krijgen. Er wordt een afspraak voor een huisbezoek vastgelegd op 19 maart.

De eerste huisbezoeken

De bedoeling van huisbezoeken bestaat erin om dader en slachtoffer zo goed mogelijk te laten kennismaken met het HERGO-aanbod. Beide partijen worden geïnformeerd over de doelstellingen en het verloop van de HERGO. De moderator gaat na of beiden met deze afhandelingsvorm akkoord gaan en zoekt samen met hen naar personen die op de HERGO-bijeenkomst willen aanwezig zijn en hen willen steunen.

Huisbezoek bij de minderjarige dader Bram en zijn ouders

Bij aankomst wordt de moderator ontvangen door Bram en beide ouders. Bram vraagt of zijn broer, Kris (19 jaar), bij het gesprek aanwezig mag zijn. Vermits Bram hier belang aan hecht, vindt de moderator dit goed.

Nadat de moderator zichzelf heeft voorgesteld, geeft hij uitleg over HERGO. Hij schetst de bedoeling en doet het verloop uit de doeken.

Achteraf polst de moderator naar Bram zijn verhaal en vraagt hem te vertellen wat er gebeurd is. Hij achterhaalt ook of Bram de feiten erkent. Wanneer hij de feiten zou ontkennen, kan er immers geen HERGO plaatsvinden.

Bram bekent de feiten en geeft aan dat hij hiervoor verantwoordelijkheid wenst op te nemen. Het lijkt hem niet gemakkelijk om het slachtoffer te ontmoeten, maar hij wil zich graag excuseren voor wat er gebeurd is. Hij is ook bereid haar vragen te beantwoorden en wil bekijken hoe hij haar verwachtingen kan inlossen. Bram's ouders geven aan enorm teleurgesteld te zijn in hem, maar willen hem steunen bij de HERGO.

Tot slot gaat de moderator samen met Bram en zijn ouders op zoek naar steunfiguren. Bram geeft aan dat hij zowel zijn broer, waar hij een heel goede band mee heeft, alsook zijn tante bij het gesprek aanwezig wil hebben. Aan Kris wordt meteen de vraag voorgelegd. Hij heeft Bram opgevangen na afloop van de feiten. Bram heeft tegen hem alles verteld over de feiten en hoe hij zich daarbij voelde. Kris is graag bereid om zijn broer, zowel tijdens de HERGO-bijeenkomst als na afloop ervan, zo goed mogelijk te ondersteunen.

De moderator vraagt de contactgegevens van de tante en maakt de afspraak dat hij de tante zal contacteren.

De vader van Bram vermeldt dat ze met hun advocaat alvast hebben afgesproken dat deze niet op de HERGO-bijeenkomst aanwezig is. Achteraf willen ze wel de intentieverklaring (en overeenkomst van financiële afspraken tussen dader en slachtoffer) aan hem voorleggen en met hem bespreken.

Aan het einde van het gesprek, spreekt de moderator met Bram en zijn ouders af dat hij opnieuw contact met hen zal opnemen nadat hij ook het slachtoffer gesproken heeft. Tevens schetst hij het verdere verloop van de voorbereiding, namelijk dat hij de politie zal contacteren om te bespreken welke inspecteur op de bijeenkomst zal aanwezig zijn.

Er wordt reeds bepaald dat de HERGO-bijeenkomst op BAAL, als neutrale locatie, zal plaatsvinden, indien het slachtoffer wil meewerken aan de HERGO. De concrete datum zal later telefonisch afgesproken worden, in samenspraak met alle betrokkenen. Bram vraagt om de bijeenkomst op een avond te plannen, vermits hij overdag naar school gaat.

Huisbezoek bij Vera, slachtoffer

Op 19 maart bezoekt de moderator Vera. Zij werd als apothekeres slachtoffer van dit delict. Net zoals bij Bram, geeft de moderator meer uitleg over HERGO en schetst hij het verloop.

Vera vertelt erg onder de indruk te zijn van de feiten. Ze is met tal van vragen achtergebleven, maar weet niet of ze deze vragen rechtstreeks aan Bram wil stellen. Ze vraagt of op de HERGO beide daders aanwezig zullen zijn? De moderator legt uit dat de andere dader meerderjarig is. Hij kan hierdoor geen HERGO voorgesteld krijgen en zijn dossier zal een andere gerechtelijke afhandeling kennen.

Vera wil vermijden dat de dader in de toekomst opnieuw zulke feiten pleegt. Vanuit dit oogpunt, lijkt ze uiteindelijk zichzelf te overtuigen om deel te nemen. Haar partner Jan, die bij het gesprek aanwezig is, bevestigt haar redenering en belooft haar hierin bij te staan. Met de moderator wordt afgesproken dat ze voorafgaandelijk aan de HERGO-bijeenkomst nog contact zullen opnemen met hun advocaat voor bijkomend advies. De moderator stelt dat de

advocaat steeds contact mag opnemen met BAAL, indien hij vragen heeft over de HERGO en het verloop ervan.

Wanneer de moderator polst naar eventuele andere steunfiguren, geeft Vera aan dat dit voor haar overbodig is. De moderator legt uit wie er verder op de HERGO aanwezig zal zijn, zijnde Bram, diens ouders, broer en eventueel zijn tante. De advocaat van Bram zal afwezig zijn. Tot slot licht de moderator de rol toe van de aanwezige politie-inspecteur. Hij zal er zijn om de feiten voor te lezen en hiervan erkenning te vragen. Daarna zal hij aanwezig blijven, als vertegenwoordiger van de samenleving.

Vera en haar partner gaan akkoord met BAAL, als voorgestelde locatie, om de bijeenkomst te laten plaatsvinden. Vera maakt de moderator erop attent dat de apotheek 's avonds sluit om 18u30 en ze zich dus pas vanaf dat moment kan vrijmaken.

Verdere voorbereiding

Na beide huisbezoeken besluit de moderator – in overleg met de co-moderator – dat de HERGO kan plaatsvinden. Ze treffen samen alle verdere voorbereidingen. Zo wordt de tante van Bram gecontacteerd, zij zegt haar aanwezigheid en engagement op de HERGO toe. Ook een inspecteur van de lokale politie van Houthalen wordt telefonisch gecontacteerd. Voor hem is het de eerste keer dat hij aan een HERGO zal deelnemen. Hij ziet dit haalbaar en vindt het interessant, maar wil graag voorafgaandelijk goed geïnformeerd worden over zijn specifieke rol. De moderator en co-moderator maken een afspraak voor een gesprek op het politiekantoor te Houthalen om zijn rol uit te klaren. Als mogelijk moment voor de HERGO-bijeenkomst, lijkt een donderdagavond het best te passen voor hem.

Op 23 maart krijgt de moderator een telefoontje van Vera's advocate. Zij vertelt dat ze opgebeld werd door Vera i.v.m. haar deelname aan HERGO. Vermits HERGO de voorbije jaren als wetenschappelijk experiment heeft gelopen en pas sinds kort bij wet werd opgenomen, belt ze voor meer informatie, want voor haar is HERGO nog vrij onbekend. Aan het einde van het telefoongesprek stelt ze dat ze haar cliënte zal aanmoedigen om hieraan deel te nemen, maar wenst zelf niet aanwezig te zijn. Ze wil het woord vooral laten aan de partijen, maar wil wel betrokken blijven bij het eindresultaat (de intentieverklaring en overeenkomst).

In samenspraak met alle partijen, wordt donderdag 5 april om 19u30 als moment geprikt. De moderator bevestigt deze datum schriftelijk aan iedereen en neemt in deze brief eveneens een overzicht op van alle aanwezigen en hun hoedanigheid.

HERGO-bijeenkomst

Op donderdagavond zijn de moderator en co-moderator als eersten aanwezig rond de klok van 19u. Even later komt Bram, samen met zijn ouders en broer toe. De co-moderator verwelkomt hen en vraagt hen te wachten in een afzonderlijke wachtruimte. Omstreeks 19u20 is de tante van Bram er ook. De moderator neemt haar en Kris nog even apart om nog een kort voorbereidend woordje tot hen te richten over hun rol als achterban voor Bram. De co-moderator verwelkomt de politie-inspecteur wanneer deze enkele minuten later toe komt en beantwoordt zijn laatste vragen rond het verloop.

Even vóór 19u30 wordt er opnieuw aangebeld. Ditmaal komen Vera en Jan toe. Ze worden verwelkomd in het gesprekslokaal, waar vervolgens iedereen plaats neemt op de voorziene plaatsen.

De moderator verwelkomt iedereen, stelt zichzelf nog kort voor en vraagt alle aanwezigen hetzelfde te doen. Verder geeft hij een woordje uitleg over zijn rol als gespreksleider en vermeldt dat hij hierbij (o.m. administratieve) hulp krijgt van de co-moderator. Hij licht het verloop van het gesprek toe en maakt hierbij nog een aantal praktische afspraken. Tot slot vertelt hij meer over de rol van de politie-inspecteur en laat het woord dan aan hem.

De inspecteur leest de feiten voor, waar de HERGO betrekking op heeft. Na afloop vraagt hij aan Bram of hij deze feiten erkent. Met gebogen hoofd, beantwoordt Bram deze vraag positief en erkent zijn verantwoordelijkheid hierin.

Vervolgens laat de moderator het slachtoffer aan bod komen. Vera neemt aarzelend het woord en vertelt welke gevolgen de feiten voor haar gehad hebben en stelt vervolgens concrete vragen aan Bram door wiens antwoorden het gesprek op gang komt.

Na de verhaalvertelling is het tijd om te focussen op de mogelijkheden tot herstel. Vera geeft uiting aan haar verwachtingen. Dan volgt het privé-overleg. Terwijl Vera en Jan de kans krijgen om even op adem te komen tijdens een pauze, staat Bram – samen met zijn achterban – voor de taak om een intentieverklaring op te stellen. Hierbij dienen ze na te denken over de stappen die Bram zal ondernemen om de schade aan het slachtoffer en de maatschappij te herstellen en wat hij zal ondernemen om toekomstige feiten te vermijden.

Na afloop van het privé-overleg wordt de HERGO verder gezet. De moderator vraagt Bram zijn plan naar voren te brengen. Bij de voorstelling van de intentieverklaring, wordt zowel de mening gevraagd van het slachtoffer als van de politie-inspecteur.

De co-moderator maakt minitieuus verslag van alles wat er gezegd wordt en probeert alle acties zo concreet mogelijk te omschrijven. Hij noteert ook telkens de perso(ou)nen die er mee engagementen in opne(m)en. De financiële afspraken die er gemaakt worden tussen dader en slachtoffer, zullen in een aparte overeenkomst worden opgenomen.

Nadien wordt het woord teruggenomen door de moderator. Hij rondt de HERGO-bijeenkomst af door de verdere procedure toe te lichten. Hij sluit af met het bedanken van de partijen voor hun inzet. Ondertussen is het 22u30 en gaat iedereen naar huis.

Intentieverklaring en overeenkomst

Enkele dagen later staan de intentieverklaring en de overeenkomst op papier. De co-moderator bezorgt vervolgens beide documenten aan alle betrokken partijen. Dader en slachtoffer krijgen nu de nodige tijd om de gemaakte afspraken aan hun advocaat voor te leggen en diens advies te vragen. Nadat ze BAAL op de hoogte brengen van hun akkoord, worden de definitieve documenten ter ondertekening verstuurd. De intentieverklaring dient ondertekend te worden door alle personen die er een engagement in opnemen, terwijl de overeenkomst enkel een handtekening moet bevatten van Bram en zijn ouders enerzijds en het slachtoffer anderzijds.

Wanneer de co-moderator de volledig ondertekende documenten ontvangt, worden ze opgestuurd naar de Jeugdrechter ter homologatie. Ook de consulent van de sociale dienst van de Jeugdrechtbank ontvangt hiervan een kopie. De globale opvolging van de intentieverklaring en overeenkomst berust bij de consulent.

Door de homologatie bekrachtigt de Jeugdrechter hetgeen dat overeengekomen werd tussen dader en slachtoffer. De Jeugdrechter checkt of de gemaakte afspraken indruisen tegen de openbare orde. De inhoud ervan kan niet door hem gewijzigd worden.

Uitvoering

Na afloop van de homologatie worden dader en slachtoffer hiervan op de hoogte gebracht, opdat de woorden uit de overeenkomst en intentieverklaring omgezet kunnen worden in daden. Bram dient vanaf nu de afspraken uit te voeren binnen een vooropgestelde termijn.

Aan het einde van deze termijn organiseren de moderator en co-moderator nog een afsluitend huisbezoek bij dader en slachtoffer. Ze bespreken met de partijen in welke mate de gemaakte afspraken en engagementen werden uitgevoerd. Hiervan brengen ze de Jeugdrechter op de hoogte via een uitvoeringsverslag opdat deze een (eind)beslissing kan treffen.

In bovenstaand praktijkvoorbeeld wordt verwezen naar de mogelijke aanwezigheid van advocaat, politie-inspecteur en consulent van de sociale dienst van de Jeugdrechtbank op een HERGO.

Zowel gedurende het wetenschappelijk experiment als tijdens de voorbije jaren is en blijft het zoeken naar de specifieke rol die deze professionele actoren kunnen vervullen tijdens een HERGO-bijeenkomst.

6.2.4. Overleg: intervisie HERGO

In 2007 hadden we samenkomsten op 12/10/2007 en 03/12/2007.

6.2.5. Uitvoerders binnen BAAL

Ilse Dautzenberg en Dirk Roussard zijn de uitvoerders van HERGO. Bernadette Claes was uitvoerder tot september 2007.

6.2.6. De praktijk van HERGO: dossiers

De onderstaande tabellen geven een overzicht van de twee dossiers die in het jaar 2007 bij BAAL werden aangemeld. De dossiers HERGO situeren zich altijd op niveau van de Jeugdrechtbank. In deze dossiers stelden de Jeugdrechters door middel van een beschikking deze minderjarigen onder toezicht van de Sociale Dienst van de Jeugdrechtbank en legden hen een aantal voorwaarden op, waaronder:

“deelnemen aan een herstelrechtelijk aanbod, namelijk het volgen van een herstelgericht groepsoverleg”

De aanmelding bij BAAL gebeurt door middel van een afschrift van de beschikking.

Voorafgaandelijke opmerking!

We houden het tabellenoverzicht beperkt gezien het beperkt aantal dossiers HERGO in 2007. We hopen in een volgend jaarverslag meer cijfers te kunnen voorleggen en zullen in functie hiervan mogelijks werken met meer specifieke tabellen.

TABEL 1. AANTAL DOSSIERS

Deze tabel gaat over dossiers waarin gewerkt werd in de periode van 01/01/2007 tot en met 31/12/2007.

	Aangemeld tussen 01/01/2007 tem 31/12/2007
Niet opgestart	1
Afgesloten	0
Lopend	1
Totaal	2

TABEL 2. ARRONDISSEMENT VAN DE DADERS

Totaal	Aantal	%	Vonnis of beschikking
Hasselt	2	100%	2 beschikkingen
Tongeren	0	0%	0
Totaal	2	100	2 beschikkingen

TABEL 3. LEEFTIJD BIJ FEITEN VAN DE DADERS

Deze tabel geeft de leeftijd van de daders weer op het moment van de feiten.

Leeftijd op moment feiten	Aantal	%
17	2	100%
Totaal aantal dossiers	2	100

TABEL 4. ETNISCHE AFKOMST VAN DE DADERS

Totaal	2	100%
Belgisch	1	50%
Turks	1	50%

TABEL 5. GESLACHT VAN DE DADERS

Totaal	2	100%
M	2	100%
V	0	100%

TABEL 6. STATUUT VAN DE SLACHTOFFERS

Totaal	3	100%
Natuurlijk persoon	2	66,7%
Rechtspersoon	1	33,3%

TABEL 7. LEEFTIJD SLACHTOFFERS IN GROEPEN

Leeftijd bij de feiten	3	100%
< 18 jaar	1	33,3%
18-25 jaar	0	0%
26-40 jaar	1	33,3%
[Geen leeftijd]	1	33,3%

TABEL 8. GESLACHT VAN DE SLACHTOFFERS

Totaal	3	100 %
(leeg)	1	33,3%
Man	1	33,3%
Vrouw	1	33,3%

TABEL 9. ETNISCHE AFKOMST VAN DE SLACHTOFFERS

Totaal	3	100%
(leeg)	1	33,3%
Belgisch	2	66,7%

TABEL 10. OVERZICHT AANTAL DADERS EN SLACHTOFFERS PER HERGO-DOSSIER

	Aantal daders	Aantal slachtoffers	Aantal slachtoffers die deelnemen	Aantal slachtoffers aanwezig op de HERGO-bijeenkomst
Dossier 1	1	2	1	1
Dossier 2	1	1	nvt	nvt

Nvt = niet van toepassing (aangezien het dossier niet werd opgestart)

TABEL 11. AARD EN AANTAL VAN DE FEITEN GECOMBINEERD MET GENOMEN MAATREGEL PER GERECHTELIJK ARRONDISSEMENT.

Aard van het delict	Maatregel	Verwijzer	Totaal aantal jongeren
Diefstal met geweld, met inbraak als verzwarende omstandigheid	HERGO + SIB-M (20u)	H	1
Poging diefstal met geweld of bedreiging, zonder verzwarende omstandigheden	HERGO + SIB-M (20u)	H	1
Algemeen totaal		2 Hasselt	2

Zoals deze tabel weergeeft, werd in beide dossiers een combinatie van HERGO met het leerproject 'Slachtoffer in Beeld – Minderjarigen' uitgesproken.

TABEL 12. PERIODES

Onderstaande tabellen handelen slechts over één dossier, aangezien het andere HERGO-dossier nog lopend was op 31/12/2007.

Tabel 12.a. Datum van uitspraak maatregel - datum van aanmelding

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	1	100%
0 tot 1 maand	1	100%

Tabel 12.b Datum van aanmelding - datum van eerste contact

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	1	100%
0 tot 1 maand	1	100%

Tabel 12.c Datum eerste contact - datum versturen eindverslag naar verwijzer

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	1	100%
0 tot 1 maand	0	0%
1 tot 2 maanden	1	100%

Tabel 12.d Datum aanmelding - datum versturen eindverslag

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	1	100%
1 tot 2 maanden	1	100%

We hopen in 2008 meer doorverwijzingen voor HERGO te ontvangen. Wanneer het aantal dossiers toeneemt, zullen bovenstaande tabellen meer vergelijking bieden.

6.3. Gemeenschapsdienst

6.3.1. Omschrijving en doelstelling

Gemeenschapsdienst is bedoeld voor jongeren die, na het plegen van een strafbaar feit, voor de Jeugdrechter moeten verschijnen. Afhankelijk van de ernst van het delict, de persoonlijkheid en de leeftijd van de minderjarige kan de Jeugdrechter de minderjarige de maatregel ‘gemeenschapsdienst’ opleggen. Deze maatregel kan als voorwaarde verbonden worden aan een ondertoezichtstelling van de minderjarige aan de Sociale Dienst van de Jeugdrechtbank.

Gemeenschapsdienst houdt in dat de minderjarige in zijn vrije tijd een aantal uren gaat werken in een openbare dienst of vzw. Het aantal uren wordt steeds door de Jeugdrechter bepaald.

Aangezien delicten de veiligheidsgevoelens en het algemeen welzijn in de samenleving aantasten, is de samenleving ook slachtoffer en heeft ze dus ook recht op herstel, dit dus via een ‘dienst aan de gemeenschap’. Gemeenschapsdienst is ook een reageren op een norm die overschreden wordt, waardoor de norm ‘hersteld’ wordt of opnieuw bevestigd wordt.

Voor de minderjarige is de gemeenschapsdienst een kans om zijn verantwoordelijkheid op te nemen voor de eigen daden. De jongere moet immers zélf een actieve inspanning leveren. Daarnaast is het ook een kans om de schade die de minderjarige aan de samenleving heeft toegebracht te herstellen.

Ouders zijn burgerlijk verantwoordelijk voor de daden van hun minderjarig kind. In de gemeenschapsdienst zien ze echter dat hun zoon of dochter zelf de verantwoordelijkheid opneemt in het herstel van hun fout.

6.3.2. Profiel

Het profiel bestaat uit volgende elementen:

De delicten:

- alle misdrijven met uitzondering van zedendelicten en louter druggebruik, drugserelateerde feiten en drugdealing worden wel opgenomen.

De jongere:

- is minderjarig op het ogenblik van de feiten;
- is minimaal 12 jaar;
- woont in Limburg;
- bekend de feiten of de feiten zijn bewezen.

De verwijzer:

- opgelegd door de Jeugdrechtbank als modaliteit bij een maatregel;
- bij beschikking of bij vonnis.

6.3.3. Voorstelling aan de hand van een praktijkvoorbeeld

In Bilzen werd een groepje jongeren opgepakt op het ogenblik dat ze in een buurthuis hadden ingebroken en er een ‘feestje’ aan het bouwen waren. Ze hadden heel wat drank en snoepgoed op en hadden een brandblusser leeggespoten. Bij het fouilleren bleek ook nog eens dat enkelen van hen cannabis op zak hadden.

Nick was één van hen en kwam voor deze feiten bij de Jeugdrechter terecht. De aanklacht luidde: diefstal met braak, vandalisme en drugbezit. De jeugdrechter besloot om Nick een gemeenschapsdienst van 50 uren en het leerproject Drugs, (ver)antwoord? op te leggen.

De Jeugdrechter stuurde de opdracht door naar BAAL. In wat hierna volgt, zal het gaan over hoe Nick in de uitvoering van zijn gemeenschapsdienst door BAAL begeleid werd. Ook het leerproject Drugs, (ver)antwoord? wordt door BAAL begeleid, maar daar wordt in punt 6.6 op ingegaan.

Nadat de opdracht bij BAAL is toegekomen, wordt het dossier verdeeld onder één van de 5 begeleiders van gemeenschapsdienst. Degene die het dossier krijgt toegewezen, schrijft een brief naar Nick en zijn ouders met een voorsteldatum om op huisbezoek te komen.

Tijdens het *huisbezoek* wordt besproken waarom Nick een gemeenschapsdienst heeft opgelegd gekregen. Ook de inhoud van het vonnis of de beschikking komt aan bod.

Hier begint de gemeenschapsdienst al! Want het is belangrijk dat Nick begrijpt waarom de Jeugdrechter hem een gemeenschapsdienst heeft opgelegd. Nick en zijn vrienden denken dat er niemand slachtoffer geworden is van wat ze gedaan hebben, want het buurthuis is volgens hen toch van niemand. En ze hebben toch niemand pijn gedaan! Hierop wordt aan Nick uitgelegd dat spullen (bv. het buurthuis nu) altijd van iemand zijn en er bijgevolg altijd een slachtoffer is. In dit geval is de stad slachtoffer, de stad is eigenaar en zal ervoor moeten zorgen dat het buurthuis terug in orde geraakt. Wellicht zijn dit voor de stad onvoorziene kosten en tijd die ze er moeten insteken. Daarnaast proberen we uit te leggen dat ook de samenleving steeds slachtoffer is wanneer er strafbare feiten gepleegd worden. In dit geval de buurtbewoners. Nick heeft er samen met zijn vrienden immers voor gezorgd dat de buurtbewoners moeten wachten tot alles gerepareerd is om nog gebruik te kunnen maken van het buurthuis.

In dit huisbezoek hebben we het ook al over de praktische afspraken rond de organisatie van de gemeenschapsdienst (waar, wanneer, vervoer, hobby’s, capaciteiten,...). Tenslotte wordt een blanco overeenkomst samen met Nick en zijn ouders kort overlopen. In de overeenkomst staan meerdere principes (gele – rode kaart, beroepsgeheim, verzekerd via BAAL,...) en afspraken waar Nick zich dient aan te houden. Zo is het voor Nick en zijn ouders nog voor de gemeenschapsdienst van start gaat al duidelijk wat er binnen zijn gemeenschapsdienst van hem verwacht wordt. Deze overeenkomst wordt achter gelaten bij Nick en zijn ouders.

Vervolgens gaan we op zoek naar een *geschikte prestatieplaats* waar Nick zijn 50 uren gemeenschapsdienst zal kunnen uitvoeren. Nick zou er zelf moeten geraken omdat zijn ouders ook in de schoolvakanties aan het werk zijn. Nick volgt de opleiding personenzorg en ziet het zitten om in een rusthuis aan het werk te gaan.

Vervolgens nemen we contact op met de gekozen prestatieplaats en maken de nodige afspraken voor een kennismakingsgesprek.

Bij het *kennismakingsgesprek* wordt er op de prestatieplaats langsgedaan. Hiervoor gaan we Nick thuis uithalen. Bij het uithalen van Nick hebben we de overeenkomst nog even met de ouders overlopen en vervolgens hebben zij de overeenkomst te handtekenen. Deze handtekening is nodig omdat de ouders verantwoordelijk zijn voor Nick, die nog minderjarig is.

Bij het kennismakingsgesprek zijn de verantwoordelijke van de prestatieplaats, Nick en BAAL aanwezig. Enerzijds dient het kennismakingsgesprek om Nick voor te stellen zodat de mensen vooraf weten wie ze kunnen verwachten. Anderzijds dient het om ter plaatse de ingevulde *overeenkomst* door te nemen en te ondertekenen door alle partijen. Met het ondertekenen van de overeenkomst bevestigt Nick nogmaals de afspraken binnen de overeenkomst te kennen en er zich aan te zullen houden.

Ook wordt er in de overeenkomst neergeschreven welke taken en op welke werkdagen en – uren Nick zijn gemeenschapsdienst zal uitvoeren. De overeenkomst is in 5 exemplaren opgemaakt: één voor iedere partij die mee ondertekend heeft (Nick, één van de ouders, verantwoordelijke van de prestatieplaats en begeleider van BAAL) en een exemplaar voor de Jeugdrechter en Sociale Dienst van de Jeugdrechtbank (kopie).

Doorheen de gemeenschapsdienst wordt Nick door BAAL *begeleid* en wordt de uitvoering van zijn gemeenschapsdienst door BAAL ook *gecontroleerd*.

Tijdens de uitvoering hebben we telefonisch contact opgenomen met de prestatieplaats om te horen of alles goed verliep. Blijkbaar is Nick altijd goed op tijd aanwezig en doet hij ook wat er van hem gevraagd wordt. De verantwoordelijke geeft wel aan dat Nick een nogal slome indruk nalaat, wat op zich (zeker bij de bejaarden) niet problematisch is. Hierop wordt er telefonisch contact opgenomen vanuit BAAL met Nick en zijn ouders afzonderlijk om te zeggen dat het over het algemeen in orde is, maar dat hij er zeker op moet letten goed door te werken. Nick zei dat hij begreep wat er bedoeld werd en dat hij erop zou letten. Aangezien de verantwoordelijke dit als een tip meegaf en niet als een negatieve opmerking werd hiervoor ook geen gele kaart uitgereikt aan Nick.

Wanneer dit wel als echt storend, werkbelemmerend zou zijn ervaren geweest zou hij hiervoor, vanuit de afspraken uit de overeenkomst, een gele kaart hebben gekregen.

Wanneer alles volgens de afspraken uit de overeenkomst en bijgevolg goed verloopt, wordt er na de uitvoering van de gemeenschapsdienst een *evaluatiesprek* gehouden *op de prestatieplaats* in aanwezigheid van de jongere, de begeleider en/of de verantwoordelijke van de prestatieplaats en de begeleider van BAAL.

Standaard worden dezelfde vragen overlopen, nl.: heeft de jongere zich aan de werkdagen en –uren gehouden, welke taken heeft de jongere uitgevoerd, hoe was zijn kwaliteit van werken, hoe was zijn houding t.a.v. de hem opgelegde taken, kon hij samenwerken met het overige personeel, kwam hij in contact met het cliënteel en zo ja hoe verliep dit dan en tot slot wordt er gevraagd of er nog positieve of eerder negatieve opmerkingen te maken zijn rond de uitvoering van de gemeenschapsdienst door de jongere. Hierna komt de jongere ook zelf nog even aan het woord en kan hij vertellen wat hij over het werk en de werkomgeving vond en hoe hij van zichzelf vindt dat hij gewerkt heeft.

Nick ging dus aan de slag in het rusthuis, waar hij in de keuken werd ingeschakeld. Dit rusthuis heeft sinds kort ook de gewoonte om de jongeren die er hun gemeenschapsdienst uitvoeren in te schakelen bij de hulp aan de bejaarden. Bv. helpen eten geven aan de bejaarden, ze helpen verplaatsen in de rolstoel naar binnen of buiten, maar ook bij de animatie worden ze ingeschakeld (mee turnen, mee kaarten, de krant voorlezen, ...).

De verantwoordelijke gaf aan dat hij de indruk had dat het voor Nick wennen was in het begin om bij de bejaarden ingeschakeld te worden. In het begin moest hij dan ook nog veel begeleid

worden, maar naarmate de dagen vorderden begon dit vlotter te gaan en werd het contact tussen Nick en de bejaarden ook wat lossier. Het 'slome' hetgeen in het begin een opmerking was vanuit de prestatieplaats kon plaats maken voor een vlotte omgang en werd naarmate de tijd vorderde vertaald in 'rustig' en gezien als een kwaliteit in het werken met bejaarden. Nick zelf kan tijdens dit evaluatiegesprek nog zeggen dat hij zelf niet verwacht had dat het zo goed zou meevallen. Ook nog dat hij het tegen het einde van de 50 uren pas echt gewoon werd en er zeker van is dat als hij er langer had mogen/moeten werken dit nog wat vlotter zou zijn gegaan.

Van dit evaluatiegesprek maakt de begeleider van BAAL vervolgens een *eindverslag* op. In dit eindverslag is een chronologie van het verloop terug te vinden, een schema van de werkelijk gepresteerde werkdagen, weergave van de uitgevoerde taken binnen de prestatieplaatsen en een weergave van het evaluatiegesprek.

Met dit verslag gaat de begeleider van BAAL voor een *laatste keer op huisbezoek* bij Nick en zijn ouders. Zij krijgen allen dit verslag te lezen.

Tijdens dit huisbezoek krijgt Nick nog een *inzichtenquête* om in te vullen. Dit is een lijst met 19 stellingen waarbij Nick moet omcirkelen of hij 'akkoord' gaat, 'niet akkoord' gaat of zegt 'hangt ervan af'. Deze lijst wordt door de begeleider, in het bijzijn van de ouders, overlopen en er worden bijvragen gesteld. De bedoeling is om zo een gesprek op gang te brengen over de feiten waarvoor Nick de gemeenschapsdienst kreeg opgelegd. Het gaat dan over de gevolgen voor hem, zijn ouders, zijn slachtoffer(s) en de samenleving. De bedoeling is om te polsen of Nick inzicht heeft in zijn feiten en de gevolgen ervan en er eventueel nog even op door te gaan. De antwoorden op deze vragen worden ook mee verwerkt in het eindverslag. Ook de mening van de ouders over het verloop van de gemeenschapsdienst wordt hierin verwerkt.

Tijdens dit laatste huisbezoek wordt ook nog uitgelegd hoe het dossier nu verder wordt afgehandeld.

Het volledige eindverslag (weergave van het evaluatiegesprek op de prestatieplaats en het afsluitend gesprek thuis) wordt tot slot opgestuurd naar Nick en zijn ouders. Zij krijgen een week de tijd om hierop te reageren. Na deze week wordt het *eindverslag* vanuit BAAL *verstuurd* naar de bevoegde *Jeugdrechter* en de bevoegde consulent van de *Sociale Dienst*. Hierbij is de uitvoering van de gemeenschapsdienst volledig afgerond!

6.3.4. Overleg

Deelname ervaringsuitwisseling gemeenschapsdienst in Vlaanderen
(vzw OSBJ) op 27/11/2007 te Brussel gevolgd door Valeska Pavicevic, Noortje Martens, Birgitte Neven en Olga Schrooten.

6.3.5. Team gemeenschapsdienst minderjarigen Limburg

Sinds de opstart van gemeenschapsdienst op jeugdrechtbankniveau binnen BAAL werd er geopteerd om vanuit samenwerking met verschillende diensten de uitvoering van deze gemeenschapsdienst in alle Limburgse gemeenten te verzekeren. Vanuit deze samenwerkingsoptie kwam het Team Gemeenschapsdienst Minderjarigen Limburg tot stand. Justitie-antenne Genk (Olga Schrooten), dienst AGM Maasmechelen (Nikki Cornelissen), AGM Lanaken (Johnie Nijs), dienst AGM Hasselt (Lies Lenaerts) en dienst AGM Beringen (Dries Feyen) vormden samen met de BAAL-medewerkers (Valeska Pavicevic en Bernadette Claes) dit team.

De (samen)werking van dit team – onder deze vorm – werd stopgezet op 1 april 2007. Dit ging samen met de stopzetting van de middelen voor de AGM diensten voor wat betreft de Alternatieve Gerechtelijke Maatregelen voor minderjarigen.

De hervormde wet op de jeugdbescherming had tot gevolg dat BAAL kon uitbreiden en zo ook het team gemeenschapsdienst opnieuw leven kon inblazen. Deze vernieuwde teamsamenstelling met enkel begeleiders van BAAL ging vanaf half september verder aan de slag. Noortje Martens, Birgitte Neven, Olga Schrooten, Valeska Pavicevic en Bernadette Claes vormen het team gemeenschapsdienst. Bernadette Claes is de methodisch verantwoordelijke van gemeenschapsdienst.

6.3.5.1. De inhoud van de teamvergaderingen

Vanaf september 2007 wordt er wekelijks op maandagnamiddag een team gemeenschapsdienst gehouden.

Het doel van dit teammoment is ondersteuning bieden op vlak van methodiek en intervisie te organiseren in de uitvoering van de dossiers gemeenschapsdienst.

Ondanks de gewijzigde samenstelling van het team gemeenschapsdienst is de basisvisie van dit team ongewijzigd gebleven:

- ◆ Als team gemeenschapsdienst hebben we gekozen om het **herstelgerichte in een gemeenschapsdienst te exploreren** zonder hierbij afbreuk te doen aan de betekenisaders die de jongeren eraan geven want in hun beleving is dit vaak een strafbeleving.
- ◆ Binnen het hele herstelconcept en gemeenschapsdienst is **communicatie en het communicatieproces** een sleutelwoord
- ◆ We willen herstel een kans geven door het **als doel op zich** te stellen, uitgangspunt is dat er iets moet hersteld worden.
- ◆ **Verplichte oplegging en herstel** houdt geen tegenstelling op zich in. Het geeft normverduidelijking en respecteert de jongere als rechtspersoon. Het is een manier om iedere jongere iets goed te laten maken Ook al is de bedoeling van de Jeugdrechter niet altijd iets te herstellen toch zou dit een signaal kunnen zijn.

◆ **Samenleving en herstel**

Het uitvoeren van een gemeenschapsdienst kan een functie hebben in het herstel naar de samenleving toe. Daar waar herstelbemiddeling zich vooral focust op het communicatieve proces tussen dader en slachtoffer kan gemeenschapsdienst bijdragen in de focus op de samenleving. Samenleving blijft een abstract gegeven binnen heel het communicatieve proces. Het in beeld brengen van de schade aan de samenleving is zeer specifiek verbonden aan de jongere en zijn/haar context. Binnen ieder individueel communicatief proces kan schade aan de samenleving een plaats krijgen.

Op 19/03/2007 vond het laatste team gemeenschapsdienst minderjarigen Limburg plaats in de oude samenstelling. Daar werd werk gemaakt van een nieuwsbrief gericht aan prestatieplaatsen waarin de belangrijkste wijzigingen in de nieuwe jeugdwet werden aangestipt en de daaruit voortvloeiende consequenties in de praktijk, nl. het wegvallen van de collega AGM-diensten.

Op 17/09/07 hielden we op BAAL het 1^e team gemeenschapsdienst in de nieuwe samenstelling. In het begin werd hierin veel aandacht besteed aan het inwerken van nieuwe begeleiders gemeenschapsdienst. De procedure van gemeenschapsdienst en methodische handvaten waren dan ook steeds thema's in de eerste bijeenkomsten.

Later kwamen we tot een vaste agenda met volgende punten:

- opvolging verslagen,
- dossierverdeling,
- intensieve dossierbespreking,
- bespreking van thema's,
- varia (terugkoppeling extern overleg, planning vorming en themadagen, ...).

Overige themabesprekingen:

- Voorstelling van de nieuwe medewerkers bij de prestatieplaatsen. In de nieuwsbrief (gericht aan prestatieplaatsen) van december 2007 kreeg dit ruimte, naast enkele cijfers (aantal gewerkte jongeren, aantal gewerkte uren, aantal gebruikte prestatieplaatsen) van 2007.
- Eventuele verdere samenwerking bevragen bij de gemeentelijke prestatieplaatsen van de gewezen AGM-diensten.
- Opmaak nieuwe folders van gemeenschapsdienst gericht aan prestatieplaatsen, verwijzers, jongeren en ouders.

Intervisiemomenten:

Binnen het team gemeenschapsdienst moet dit zeker nog verder uitgewerkt worden in 2008.

Voorlopig hield dit in:

- Bespreking van de ervaringen in 1^e huisbezoeken (krijg je het uitgelegd, wat is het moeilijkst in de uitleg, komt de boodschap over, ...)
- Bespreking van de ervaringen in de opvolging van een gemeenschapsdienst (wijze van controle/begeleiding, contact met/feedback van een prestatieplaats, ...)

6.3.5.2. Extra aandachtspunt: de zorg voor prestatieplaatsen

De maatschappelijke druk op organisaties en instellingen binnen de non-profit wordt alsmaar groter. Zij zijn of moeten een open deur zijn voor alle soorten van tewerkstelling: artikel 60'ers, brugprojecten, leerlingen die als 'alternatieve straf' vanuit de school een aantal uren moeten werken, vrijwilligers, time-out, En dan komen ze vanuit de justitiële wereld ook nog eens aankloppen met mensen die autonome werkstraffen en gemeenschapsdiensten moeten uitvoeren of jongeren die werken voor het Provinciaal Vereffeningsfonds om hun slachtoffer te vergoeden. Allemaal waardevolle, zinvolle werkvormen maar de organisaties zien soms het bos door de bomen niet meer en komen handen te kort in de begeleiding.

Dit is voor het team van begeleiders van gemeenschapsdienst in Limburg dan ook een belangrijk aandachtspunt.

We zijn dan ook steeds op zoek naar hoe we zoveel mogelijk zorg kunnen dragen voor de non-profit organisaties en instellingen waar onze jongeren werken (prestatieplaatsen genoemd). We gaan op zoek naar hoe we de mensen die onze jongeren begeleiden niet te veel belasten, maar hoe we ze kunnen stimuleren en appreciëren.

Wat we deden en doen:

-Een heel duidelijke lijn meegeven over hoe een gemeenschapsdienst moet lopen (staat opgenomen in een overeenkomst waarvan de prestatieplaats ook een exemplaar krijgt) en meedelen waar ze zich tot kunnen wenden als er problemen zijn. De begeleiders gemeenschapsdienst zijn vlot (dan ook altijd) te bereiken en volgen de gemeenschapsdienst nauw op.

-In overleg gaan met de coördinatoren van de justitiehuzen van Hasselt en Tongeren die instaan voor de opvolging van de autonome werkstraffen uitgevoerd door meerderjarigen. De zorg wordt door beide coördinatoren gedeeld, maar voorlopig werden er geen actieve gezamenlijke stappen genomen.

-De info-namiddag 'prestatieplaatsen in de kijker' georganiseerd in 2005. De uitnodiging voor deze namiddag was gericht aan alle werkvloerbegeleiders en verantwoordelijken met als bedoeling hen wat meer mee te geven over het doel en de omkadering van gemeenschapsdienst. Maar vooral ook als moment om onze bijzondere appreciatie uit te drukken voor het zich openstellen voor minderjarigen die omwille van gepleegde feiten gemeenschapsdienst moeten uitvoeren en als dank voor het door hen geleverde begeleidingswerk hierbij.

-Uit de evaluatie van deze namiddag bleek dat heel wat prestatieplaatsen wel op de hoogte wilden blijven over de ontwikkelingen rond gemeenschapsdienst en de jeugdwet. Dit mondde uit in de nieuwsbrieven die we met het team Gemeenschapsdienst Limburg sinds juli 2005 twee maal per jaar uitgeven en versturen naar al onze prestatieplaatsen overheen Limburg.

De nieuwsbrieven zijn terug te vinden op www.baallimburg.be onder de rubriek 'gemeenschapsdienst'.

-Tot slot ontwikkelden we op vraag van een prestatieplaats een vorming voor werkvloerbegeleiders (powerpointpresentatie), waarin het gaat over wat er van de jongere en de werkvloerbegeleider verwacht wordt en wat te doen bij eventuele moeilijkheden die men kan tegenkomen (bv. lichamelijke ongevallen, jongeren die wel goed werken maar waarbij de houding discutabel is, ...).

Het belangrijkste is en blijft dat we proberen een zo nauw mogelijk contact te hebben met de prestatieplaatsen tijdens de uitvoering van de gemeenschapsdienst. Dat we onze oren open houden voor de beslommingen, bedenkingen, vragen en ook positieve verhalen rond de

uitvoering van gemeenschapsdienst door de minderjarigen. Want ondanks het feit dat het gaat om een maatregel genomen door de Jeugdrechter, mag het natuurlijk ook een positieve ervaring zijn voor iedereen.

6.3.6. De praktijk van gemeenschapsdienst: dossiers.

Onderstaande tabellen geven een overzicht van de dossiers die in de periode van 01/01/07 tot en met 31/12/2007 bij BAAL aangemeld werden of waarin gewerkt werd en waarin gemeenschapsdienst opgelegd werd. De dossiers situeren zich op het niveau van de Jeugdrechtbank. In deze dossiers kunnen de Jeugdrechters van Hasselt en Tongeren de minderjarigen de volgende maatregelen opleggen:

“Onder toezicht plaatsen van de Sociale dienst bij de Jeugdrechtbank met als voorwaarde: een prestatie van opvoedkundige aard verrichten van hoogstens 150 uur (bij de definitieve fase) en maximaal 30 uur (bij de voorlopige fase als onderzoeksmaatregel)”

OF

autonoom opleggen zonder een toezicht van de Sociale Dienst

TABEL 1. AANTAL DOSSIERS

	Afgesloten	Lopend	Totaal
Aangemeld voor 01/01/2007	24	4	28
Aangemeld van 01/01/2007 t.e.m. 31/12/2007	48	27	75
Totaal	72	31	103

In 2007 werden er 75 jongeren (dossiers) aangemeld: 48 dossiers hiervan werden reeds uitgevoerd en afgesloten, 27 dossiers zijn nog niet volledig uitgevoerd en/ of afgesloten. Daarnaast werden 24 dossiers, die reeds in 2006 aangemeld werden, afgesloten in 2007.

4 dossiers die reeds in 2006 werden aangemeld zijn nog steeds lopende. In twee van deze dossiers werd de gemeenschapsdienst in 2006 opgeschort omwille van de stopzetting van het leerproject SIB-M dat gecombineerd werd opgelegd. De verdere beslissing in deze dossiers ontvingen we in september en november 2007. In het 3^e dossier verblijft de jongere tot zijn 18 jaar in de gemeenschapsinstelling van Mol. In het 4^e dossier is de jongere momenteel spoorloos en wacht BAAL op een verdere beslissing vanuit de verwijzers.

In 2007 werkte BAAL in 102 dossiers gemeenschapsdienst.

Tabellen 2 t.e.m. 10 handelen enkel over de 75 dossiers die van 01/01/2007 t.e.m. 31/12/2007 aangemeld werden. Een dossier wordt bij BAAL aangemeld wanneer we een fax of aangetekend schrijven ontvangen van het afschrift van het vonnis of de beschikking.

TABEL 2. ARRONDISSEMENT DADERS

Totaal	75	100%	Vonnis of beschikking
Hasselt	24	32	18 vonnissen en 6 beschikkingen
Tongeren	51	68	40 vonnissen en 11 beschikkingen

In 2007 zien we de meerderheid van de dossiers komen vanuit de Jeugdrechtbank van Tongeren, nl. 51 dossiers t.o.v. 24 dossiers vanuit de Jeugdrechtbank van Hasselt.

In de 75 dossiers gaat het over 58 vonnissen en 17 beschikkingen.

TABEL 3. COMBINATIE MET ANDERE MAATREGELEN

Totaal	75	100 %
Enkel Gemeenschapsdienst	47	62,57
Combinatie met Herstelbemiddeling	1	1,33
Combinatie met Leerproject SIB-M	21	28
Combinatie met Leerproject Drugs, (ver)antwoord?	6	8

In 2007 werden er 21 dossiers in combinatie met het leerproject Slachtoffer in Beeld-Minderjarigen aangemeld bij BAAL. In 1 dossier werd het voorstel tot herstelbemiddeling mee in het vonnis opgenomen. In 6 dossiers werd de gemeenschapsdienst gecombineerd met het leerproject Drugs, (ver)antwoord? opgelegd.

TABEL 4. LEEFTIJD DADERS

Leeftijd bij de aanmelding	Aantal	%
12	0	0
13	1	1,33
14	5	6,67
15	9	12
16	34	45,33
17	23	30,67
18	2	2,67
19	1	1,33
Totaal aantal dossiers	75	100

De overgrote meerderheid, meer bepaald 75 % van de aangemelde jongeren zit in de leeftijdsgroep van 16 tot 17 jaar. 3 Jongeren waren reeds 18 jaar of ouder op het ogenblik dat ze bij BAAL werden aangemeld. De gemiddelde leeftijd van de jongeren is 16,11 jaar.

We kiezen ervoor om in deze tabel de leeftijd op het moment van de aanmelding weer te geven: omdat we niet altijd beschikken over de exacte datum, waarop de feiten zijn gepleegd, en soms zit er ook een periode tussen de datum van de feiten en de effectieve doorverwijzing naar BAAL.

TABEL 5. ETNISCHE AFKOMST DADERS

	Aantal	%
Belgisch	47	62,67
Grieks	1	1,33
Irakees	1	1,33
Italiaan	6	8
Marokkaan	7	9,33
Nederlander	1	1,33
Pools	2	2,67
Russisch	1	1,33
Turks	9	12
Totaal	75	100

In het registratiesysteem dat voor alle Vlaamse diensten is gecreëerd, wordt ervoor geopteerd om te registreren op etnische afkomst. Dit is niet hetzelfde als nationaliteit. Het merendeel van de doorverwezen jongeren is van Belgische afkomst.

TABEL 6. GESLACHT DADERS

	Aantal	%
M	72	96
V	3	4
Totaal	75	100

Van de 75 aangemelde jongeren is de overgrote meerderheid van het mannelijke geslacht.

TABEL 7. AANTAL EN AARD VAN DE FEITEN

Kwalificatie	Aantal uren	Verwijzer	Totaal aantal jongeren
Afpersing	30 u + LP SIB-M 10 u	H H	2
Afpersing in groep + diefstal	40 u	T	1
Poging tot afpersing + verboden wapendracht	60 u + LP SIB-M 60 u + LP SIB-M	T T	2
Bedreigingen + aanranding van de eerbaarheid	20 u + LP SIB-M	H	1
Bedreiging + vandalisme	25 u + LP SIB-M	H	1
Bedreiging + diefstal + verboden wapendracht + weerspannigheid	20 u	H	1
Belaging	40 u + LP SIB-M	T	1
Bezit en verspreiding van pornografisch materiaal + aanslag op de zeden	30 u	H	1
Diefstal	20 u 30 u 40 u 48 u	H H H T	4
Diefstal met braak	20 u + HB 24 u 24 u 24 u 24 u 30 u 30 u 30 u 30 u 32 u 32 u 32 u 32 u 32 u 32 u 32 u 32 u 34 u 34 u 38 u 40 u	H T	20
Diefstallen	10 u	H	1
Diefstallen met braak	32 u + LP SIB-M 35 u + LP SIB-M 35 u + LP SIB-M 50 u	T H H T	4
Diefstal met braak + grafschennis	45 u	T	1
Diefstal met braak + vandalisme	60 u + LP SIB-M	T	1
Diefstallen met braak + diefstallen	40 u	H	1

Diefstal met braak + drugbezit	60 u + LP SIB-M	T	1
Diefstallen + diefstallen met braak + verkeersinbreuken	50 u	T	1
Diefstallen met braak + diefstallen + poging tot diefstal + pogingen tot diefstal met braak + brandstichting	75 u	H	1
Diefstallen met braak + poging diefstal met braak + druggebruik en drugdealing + opzettelijke slagen en verwondingen + bedreiging	50 u	T	1
Diefstallen met braak + verkeersinbreuken	30 u	H	1
Diefstal + onopzettelijke slagen en verwondingen	36 u	H	1
Diefstal met geweld	25 u + LP SIB-M	H	1
Diefstal met geweld + diefstal + opzettelijke slagen en verwondingen	90 u + LP SIB-M	H	1
Diefstal met braak + poging tot diefstal met geweld + vandalisme	30 u + LP SIB-M	H	1
Diefstal + diefstal met braak + heling + vandalisme	30 u 30 u	T T	2
Druggebruik + aanzetten tot diefstal	50 u	T	1
Drugdealing	30 u + LP DVA 30 u + LP DVA 40 u + LP DVA	T T T	3
Drugdealing + druggebruik	32 u 40 u 30 u + LP DVA 30 u + LP DVA 20 u + LP DVA	T T T T	5
Drugdealing + druggebruik + aanzetten tot druggebruik	30 u + LP SIB-M	T	1
Grafschennis	16 u	T	1
Heling + verkeersinbreuken	30 u	H	1
Loondiefstal	32 u	T	1
Opzettelijke slagen en verwondingen	30 u + LP SIB-M 30 u 30 u + LP SIB-M 32 u 40 u + LP SIB-M	H T T T T	5
Opzettelijke slagen en verwondingen + vandalisme	30 u + LP SIB-M 30 u + LP SIB-M	H T	2
Opzettelijke slagen en verwondingen + verboden wapendracht	30 u 40 u + LP SIB-M	H T	2
Algemeen totaal		24 Hasselt 51 Tongeren	75

In 2007 werd in 21 gevallen de gemeenschapsdienst samen met het leerproject Slachtoffer in Beeld – Minderjarigen opgelegd (zie punt 6.4.). In 6 dossiers werd de gemeenschapsdienst

gecombineerd met het leerproject Drugs, (ver)antwoord? (zie punt 6.6.) en 1 maal werd het voorstel tot herstelbemiddeling mee opgenomen in het vonnis.

TABEL 8. AANTAL UREN GEMEENSCHAPSDIENST OPGELEGD PER GERECHTELIJK ARRONDISSEMENT

Gerechtelijk arrondissement	Aantal uren gemeenschapsdienst
Gerechtelijk arrondissement Hasselt	2 x 10 u 2 x 20 u 1 x 20 u + HB 1 x 20 u + LP SIB-M 2 x 25 u + LP SIB-M 5 x 30 u 4 x 30 u + LP SIB-M 2 x 35 u + LP SIB-M 1 x 36 u 2 x 40 u 1 x 75 u 1 x 90 u + LP SIB-M
Gerechtelijk arrondissement Tongeren	1 x 16 u 1 x 20 u + LP DVA 4 x 24 u 7 x 30 u 3 x 30 u + LP SIB-M 4 x 30 u + LP DVA 1 x 32 u + LP SIB-M 10 x 32 u 2 x 34 u 1 x 38 u 3 x 40 u 1 x 40 u + LP DVA 3 x 40 u + LP SIB-M 1 x 45 u 1 x 48 u 4 x 50 u 4 x 60 u + LP SIB-M
Totaal aantal uren	2594 u
Minimum opgelegd aantal uren	10 u
Maximum opgelegd aantal uren	90 u
Gemiddeld aantal uren per minderjarige in Limburg	34,59 u

Van de 2594 uren gemeenschapsdienst werden 1823 uren opgelegd in het gerechtelijk arrondissement Tongeren, 771 uren in Hasselt. In Limburg werd er in 2007 gemiddeld 34,59 uren gemeenschapsdienst opgelegd per minderjarige (voor 2006: 36,84 uren). Voor het gerechtelijk arrondissement Hasselt gaat het over een gemiddelde van 32,12 uren en voor het gerechtelijk arrondissement Tongeren een gemiddelde van 35,75 uren.

In het gerechtelijk arrondissement Hasselt werden de uren gemeenschapsdienst 10 maal en in het gerechtelijk arrondissement Tongeren 17 maal gecombineerd met een leerproject.

TABEL 9. DIENSTEN DIE VOOR DE BEGELEIDING VAN DE GEMEENSCHAPSDIENST INSTONDEN

	Uitvoerende dienst	Aantal dossiers
Arrondissement Tongeren	BAAL	47
	AGM Maasmechelen	4
	Justitie-antenne Genk	0
	AGM Lanaken	0
Arrondissement Hasselt	BAAL	24
Totaal		75

In de begeleiding van de uitvoering van gemeenschapsdienst werkte BAAL tot april 2007 samen met lokale AGM-diensten. In het gerechtelijk arrondissement Tongeren was dit met de Justitie-antenne Genk, AGM Lanaken en AGM Maasmechelen en in het gerechtelijk arrondissement Hasselt met AGM Beringen en AGM Hasselt.

In de loop van 2007 heeft enkel AGM Maasmechelen nog ingestaan voor de uitvoering van 4 dossiers gemeenschapsdienst op jeugdrechtbankniveau.

Sedert april 2007 staat BAAL in voor de uitvoering van alle dossiers gemeenschapsdienst van Limburg.

TABEL 10. VERLOOP VAN DE DOSSIERS

Verloop van de GD	Aantal dossiers
Afgerond	43
Nog lopende	26
Opschorting	1
Stopgezet	5
Totaal	75

5 dossiers werden stopgezet omdat de jongeren zich herhaaldelijk niet hielden aan de afspraken zoals die binnen de overeenkomst van gemeenschapsdienst zijn vastgelegd. De overeenkomst is een document met duidelijke werkafspraken die, voor de gemeenschapsdienst van start gaat, ondertekend wordt door de jongere, zijn/haar ouder(s), de verantwoordelijke van de prestatieplaats en de begeleider van BAAL.

Eén dossier waarin de combinatie gemeenschapsdienst en het leerproject Slachtoffer in Beeld-Minderjarigen werd opgelegd werd opgeschort. Een opschorting van de gemeenschapsdienst gebeurt wanneer een leerproject dat vóór de gemeenschapsdienst plaats heeft is stopgezet. Bij een opschorting vragen we een nieuwe beslissing van de verwijzer omwille van het fout lopen van één van de twee maatregelen.

TABEL 11. PERIODES

In deze tabellen gaat het over de dossiers die in 2007 afgesloten werden.

Tabel 11.a) Datum van uitspraak maatregel - datum van aanmelding

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	80	%
Eén van de twee data niet ingevuld	0	0%
0 tot 1 maand	65	81,25%
1 tot 2 maanden	7	8,75%
2 tot 3 maanden	5	6,25%
3 tot 4 maanden	1	1,25%
4 tot 5 maanden	1	1,25%
7 tot 8 maanden	1	1,25%

- Gemiddelde: 21 dagen
- Minimum: 1 dagen
- Maximum: 230 dagen

Tabel 11.b) Datum van aanmelding - datum van kennismakingsgesprek

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	80	%
Eén van de twee data niet ingevuld	1	1,25%
0 tot 1 maand	45	56,25%
1 tot 2 maanden	9	11,25%
2 tot 3 maanden	9	11,25%
3 tot 4 maanden	8	10%
4 tot 5 maanden	1	1,25%
5 tot 6 maanden	4	5%
6 tot 7 maanden	2	2,5%
10 tot 11 maanden	1	1,25%

- Gemiddelde: 55 dagen
- Minimum: 7 dagen
- Maximum: 329 dagen

Tabel 11.c) Datum van kennismakingsgesprek - datum start effectieve uitvoering

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	80	%
Eén van de twee data niet ingevuld	4	5%
0 tot 1 maand	24	28,75%
1 tot 2 maanden	25	31,25%
2 tot 3 maanden	12	15%
3 tot 4 maanden	4	5%
4 tot 5 maanden	3	3,75%
5 tot 6 maanden	1	1,25%
6 tot 7 maanden	3	3,75%
7 tot 8 maanden	2	2,5%
11 tot 12 maanden	1	1,25%
19 tot 20 maanden	1	1,25%

- Gemiddelde: 70 dagen
- Minimum: 2 dagen
- Maximum: 589 dagen

Tabel 11.d) Datum start effectieve uitvoering - datum einde effectieve uitvoering

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	80	%
Eén van de twee data niet ingevuld	3	3.75%
0 tot 1 maand	72	90%
1 tot 2 maanden	3	3.75%
2 tot 3 maanden	1	1.25%
3 tot 4 maanden	1	1.25%

- Gemiddelde: 12 dagen
- Minimum: 1 dagen
- Maximum: 119 dagen

Tabel 11.e) Datum einde effectieve uitvoering - datum versturen eindverslag naar verwijzer

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	80	%
Eén van de twee data niet ingevuld	3	3,75%
0 tot 1 maand	38	47,5%
1 tot 2 maanden	27	33,75%
2 tot 3 maanden	9	11,25%
3 tot 4 maanden	2	2,5%
4 tot 5 maanden	1	1,25%

- Gemiddelde: 37 dagen
- Minimum: 0 dagen
- Maximum: 130 dagen

Tabel 11.f) Datum aanmelding - datum versturen eindverslag

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	80	%
Eén van de twee data niet ingevuld	0	0%
1 tot 2 maand	3	3,75%
2 tot 3 maanden	9	11,25%
3 tot 4 maanden	16	20%
4 tot 5 maanden	12	15%
5 tot 6 maanden	11	13,75%
6 tot 7 maanden	6	7,5%
7 tot 8 maanden	12	15%
8 tot 9 maanden	3	3,75%
9 tot 10 maanden	3	3,75%
11 tot 12 maanden	1	1,25%
13 tot 14 maanden	2	2,5%
14 tot 15 maanden	1	1,25%
21 tot 22 maanden	1	1,25%

- Gemiddelde: 175 dagen
- Minimum: 51 dagen
- Maximum: 661 dagen

6.4. Leerproject ‘Slachtoffer in Beeld – Minderjarigen’ (SIB-M)

6.4.1. Omschrijving en doelstelling

Slachtoffer in Beeld - Minderjarigen is een leerproject dat zich richt naar minderjarige daders. Dit leerproject focust zich op het gepleegde feit en de daaruit volgende schade.

Het leerproject SIB-M is een reactie op het plegen van feiten en wordt opgelegd door de Jeugdrechtbank. Vanuit die reactie wordt een proces op gang gebracht van responsabilisering van de dader en erkenning van het slachtoffer.

SIB-M is een herstelgericht leerproject dat deel uitmaakt van een herstelproces.

SIB-M brengt de slachtofferdimensie binnen bij de minderjarige dader.

Het gepleegde feit en de daaruit volgende schade vormen de focus van het leerproject SIB-M.

SIB-M is gericht op een daad uit het verleden met een herstelgericht perspectief.

Slachtoffer in Beeld - Minderjarigen wil bij de dader stapsgewijs volgende doelstellingen bereiken:

- kennis en inzicht in slachtofferschap en schade vergroten;
- het inlevingsvermogen ten aanzien van het slachtoffer versterken;
- aan de jongere de stimulans bieden om te komen tot het opnemen van verantwoordelijkheid, waarbij erkenning ten aanzien van het slachtoffer en de schade een wezenlijk element is.

Werkmethode:

Het leerproject SIB-M wordt aangeboden aan een groep van maximaal 6 jongeren. Het programma bestaat uit 20 uren en wordt aangeboden in de vrije tijd van de jongere.

De groepsbenadering is essentieel voor SIB-M. In de eerste plaats vanwege de onderlinge herkenbaarheid en de mogelijke modelfunctie die de jongeren voor elkaar kunnen hebben. De praktijk leert ons dat jongeren onderling constructieve gesprekken kunnen hebben over hun feiten en hun slachtoffer. De onderlinge herkenbaarheid zorgt voor een werkbare groepsdynamica, die het de jongeren mogelijk maakt elkaar te confronteren met verschillende waarden en opvattingen, waardoor het inzicht in hun gedrag wordt aangescherpt. Daardoor kunnen de jongeren een modelfunctie hebben voor elkaar. SIB-M wil jongeren, die feiten hebben gepleegd, een forum bieden om de gevolgen van hun misdrijf voor hun slachtoffer, zichzelf en de omgeving te bespreken en dit in een groep waar ‘stoer doen’ en ‘je imago hoog houden’ niet aan de orde is. De sfeer en de confrontatie met de feiten maken het de jongeren moeilijk om de feiten en de gevolgen voor het slachtoffer te blijven minimaliseren.

Een groepsbenadering blijkt het effectiefst voor de aanpak van ontkenning². Een groepservaring kan ook de nood aan verandering versterken en helpen om meer gepaste manieren om problemen op te lossen te aanvaarden en ontwikkelen³.

Ook in het concept van SIB-M vinden we een argumentatie om met groepen te werken. Wij vinden dat er in de reactie op feiten een gerichtheid moet zijn op herstel. Een feit wordt beschouwd als een conflictsituatie waarbij drie partijen zijn betrokken, namelijk het

² BEHROOZI, C.S., ‘A model for social work with involuntary applicants in groups’, in *Social Work with Groups*, 1992, 15 (2-3), 223-238

³ REMMERSWAAL, J., *Handboek groepsdynamica. Een nieuwe inleiding op theorie en praktijk*, Soest, Uitgeverij Nelissen, 1995

slachtoffer en de dader met hun respectieve omgeving en de samenleving. De dader heeft iets goed te maken t.a.v. het slachtoffer en de samenleving. De samenleving heeft enerzijds schade geleden en draagt anderzijds de verantwoordelijkheid om aan de betrokken partijen de kans te bieden om de geleden schade te 'herstellen'. Het 'individu als zijnde dader' en de 'samenleving' kunnen worden beschouwd als twee aparte entiteiten die opnieuw 'verbonden' moeten worden. Een groep kan beschouwd worden als een verbindende schakel tussen individu en samenleving⁴. Door individuen te plaatsen in groepen is het individu sowieso gebonden aan de samenleving. Ondanks het negatieve uitgangspunt - er zijn feiten gepleegd - proberen we positief confronterend te werken, om zo het vertrouwen in de samenleving een stukje te 'herstellen'.

6.4.2. Profiel

Het profiel bestaat uit volgende elementen:

De delicten:

- alle misdrijven met uitzondering van zedendelicten en loutere drugdelicten; drugsgelateerde feiten worden wel opgenomen;
- er is sprake van een aanwijsbaar slachtoffer of een benadeelde partij (indien die gepersonaliseerd kan worden).

De jongere:

- is minderjarig op het ogenblik van de feiten;
- is minimaal 14 jaar;
- woont in Limburg;
- bekent minstens gedeeltelijk de feiten;
- heeft een minimaal inlevingsvermogen t.a.v. het slachtoffer en/of ;
- heeft een beperkt schade-inzicht.

De verwijzer:

- opgelegd door de Jeugdrechtbank als modaliteit bij een maatregel;
- bij beschikking of bij vonnis.

⁴ REMMERSWAAL, J., *Handboek groepsdynamica. Een nieuwe inleiding op theorie en praktijk*, Soest, Uitgeverij Nelissen, 1995

6.4.3. Voorstelling aan de hand van een praktijkvoorbeeld ⁵

De jongeren die het leerproject SIB-M volgen, komen altijd terecht bij de Jeugdrechter omwille van als misdrijf omschreven feiten (MOF) die ze gepleegd hebben. Dit kan gaan van opzettelijke slagen en verwondingen, diefstal met geweld, diefstal met braak, afpersing tot brandstichting en vandalisme... en uiteraard ook combinaties van deze feiten.

Als de Jeugdrechter beslist dat deze jongeren het leerproject SIB-M moeten volgen neemt de Jeugdrechter dit op in een *vonnis of beschikking* waarvan dan een afschrift wordt overgemaakt aan de begeleiding van BAAL.

Van het moment dat de jongeren bij BAAL worden aangemeld, wordt er door de begeleiding een *dossier* opgemaakt en worden de gegevens van het dossier ingegeven in het registratiesysteem.

Na de opmaak van het dossier worden de jongere en de ouders gecontacteerd om de jongere uit te nodigen voor deelname aan het leerproject SIB-M. Maar eerst wordt er een afspraak gemaakt voor een huisbezoek met een *kennismakingsgesprek* waarin het verloop van het leerproject SIB-M in grote lijnen wordt geschetst en er voldoende tijd is voor vragen. Het belangrijkste onderdeel van dit kennismakingsgesprek is het overlopen van het *reglement*. In dit reglement staan de afspraken waaraan de jongeren zich moeten houden tijdens de deelname aan het leerproject SIB-M. Er zijn zowel algemene regels over aanwezigheid, ziekte, gsm en inzet als specifieke regels die gelden binnen de groep en die vooral over wederzijds respect en discretie gaan. De jongeren tekenen het reglement voor hun akkoord en de ouders tekenen mee om aan te geven dat ze op de hoogte zijn dat hun zoon of dochter het reglement ondertekend heeft. Tot slot wordt samen met jongere en ouders bekeken hoe we de deelname aan het leerproject SIB-M praktisch gaan organiseren.

Als de begeleiding beschikt over voldoende jongeren (4 à 6 jongeren) wordt er een groep samengesteld en wordt de *praktische organisatie* bekeken. Bij het wie, waar en het wanneer van het leerproject wordt maximaal rekening gehouden met de mogelijkheden van de jongeren. Deze praktische organisatie wordt overgemaakt aan de jongere, de ouders en de consulent. De consulent wordt zo op de hoogte gehouden van het verloop van het dossier en krijgt in bijlage ook een exemplaar van het ondertekende reglement.

De volgende stap is de effectieve *deelname* aan het leerproject SIB-M. Een impressie van het verloop van zo'n leerproject SIB-M wordt hieronder geschetst door de ogen van één van de twee begeleiders :

⁵ De citaten in het cursief zijn afkomstig uit de werkboeken van de jongeren.

Maandagavond om 18u op de dienst BAAL.

Ons lokaal is in orde gebracht. Vijf jongeren werden 'uitgenodigd'. Ze zijn er allemaal.

Vragen als: 'Ken ik daar iemand?', 'Wie zal daar nog zijn?', 'Wat moeten we daar gaan vertellen?' worden uitgedrukt in heel wat non-verbaal gedrag.

De één diep verscholen onder zijn NY- pet, de ander alle moeite aan het doen om toch maar zelfverzekerd over te komen,

'Ik wil niet komen maar ik moet'

'Het gaat meevallen. Denk ik!'

'Terecht, want dankzij deze cursus ben ik vroeger uit Mol vrijgelaten.'

'Ik MOET hier zitten. Ik wou ook iets anders doen terwijl ik hier zat. Maar ik probeer zo goed mogelijk mee te werken, dan gaat de tijd ook sneller voorbij en kan ik weer terug naar mijn gewoon leventje ZONDER problemen'.

We verwelkomen de groep en lichten nog eens kort onze manier van werken en basisprincipes toe: openheid, vertrouwelijkheid, respect en actieve inzet.

We vragen de jongeren om een enquête in te vullen. Hierin peilen we naar hun kennis, inzichten en houding t.a.v. slachtoffers. Diezelfde enquête moeten ze ook invullen op het einde van de cursus. Dit is voor ons, naast een grondige observatie tijdens de cursus, een instrument voor een individuele evaluatie.

Reeds bij de kennismaking vragen we hen om zowel over zichzelf te vertellen als over de feiten. Als hulpmiddel wordt gebruik gemaakt van OH-kaarten. Dit zijn associatie - kaarten bestaande uit woorden en beeldprenten.

Ook wij, als cursusleiding, stellen ons voor. De jongeren mogen een aantal items van ons raden: leeftijd, auto, hobby, opleiding, gezinssituatie. De spanning wordt hiermee gebroken en geeft de aanzet tot de oefening 'De koffer'.

We vragen hun wat bepalend kan zijn waarop zij iets ervaren, hoe zij naar de dingen kijken, hoe zij de dingen aanvoelen. Al snel brengen ze: uiterlijk, manier van praten, vrienden, ouders gescheiden, dingen die je meemaakt, geen zelfvertrouwen, dingen die iemand kan, discriminatie, vooroordelen, gezin, familie, cultuur, karakter, man / vrouw, buurt, feiten, school, arm - rijk, godsdienst, vreemdeling, meisje, idool,

We schrijven alles op een bord en om het aanschouwelijk te maken, tekenen we rond deze woorden een koffer. 'Iedereen draagt zijn eigen koffer mee, die heel verschillend kan zijn met de koffer van een ander'.

'Ook een slachtoffer heeft een eigen koffer, die mee bepaalt hoe zij een misdrijf beleven en verwerken'. We illustreren de koffer nog met een andere oefening: 'Erg, niet erg'. De jongeren krijgen vier misdrijven op kaartjes. Zij moeten ze ordenen naar ernst. We leggen hen uit dat de factoren - die mee bepalend zijn voor de ordening, die ze aanbrenge - te maken hebben met hun koffer. In deze oefening geven we ook uitleg over de 5 verschillende gevolgen voor een slachtoffer.

Het werkboek wordt op het einde van iedere samenkomst ingevuld. Op die manier staan de jongeren nog even stil bij de oefeningen van die dag. Ze krijgen ook de kans om hun mening te geven.

Uit de discussie bij het stellingenspel blijkt dat er heel wat openheid is, maar dat de jongeren de stellingen veelal vanuit hun eigen standpunt bekijken. Als begeleiders proberen we af te tasten hoe ver we kunnen doorvragen, wanneer en bij wie?

Hierna bespreken de jongeren in groep de voor- en nadelen van het plegen van feiten en dit zowel voor henzelf als voor hun omgeving. We brengen dit samen op bord en bouwen een groeps gesprek op rond de aangebrachte thema's. Als voordelen worden gegeven: 'ge voelt u de man', 'ge kunt groot doen', de kick, meer geld, 'ge voelt u 'n beast', eer terugwinnen en als nadelen: naar een instelling, bang tijdens de feiten, schrik van de politie, naar de Jeugdrechter moeten gaan, meer 'gezaag' van je ouders, slechte reputatie, vijf maanden niet naar school kunnen gaan, schrik van mijn ouders, beperking van vrijheid, straf, geen zakgeld, geen zelfvertrouwen meer, schande gemaakt voor de familie.

Ook nu zijn er weer meer nadelen dan voordelen. Veel jongeren hebben dit tot dan nog nooit zo bekeken.

We kijken naar een aantal video's, waarop slachtoffers een getuigenis afleggen en na afloop hebben we groeps gesprekken over de gevolgen en maatregelen van slachtoffers, die ze opmerkten in de getuigenissen. We bevragen of ze dit herkennen, kunnen begrijpen of er echt niet kunnen inkomen.

'Die vrouw overdrijft! Ik zou nooit die handtas laten afnemen. Ze had zich moeten verdedigen.'

'Ik zou misschien ook niet meer 's avonds durven nakomen'

'Die vrouw draagt geen opvallende kleren meer of parfum. Wat een zever, zeg!'

Deze reacties geven ons vaak de mogelijkheid om nogmaals te verwijzen naar de oefening van "de koffer".

Tijdens het informatiespel geven we informatie over de rechten en plichten van slachtoffers en daders in de vorm van een spel. Naar aanleiding van de vragen komen niet alleen de loutere rechtsposities aan bod. Het schept ook de mogelijkheid om hun ervaringen met de politie, het gerecht, ... te ventileren en te erkennen.

De vragen die in het informatiespel werden geformuleerd door de jongeren, komen uitgebreid aan bod in de uitleg van de advocaat. Hij vult dit geheel aan met ervaringen vanuit de eigen praktijk. Hij gaat een open gesprek aan met de groep.

In deze fase van de cursus (overgang van kennis en inzicht bijbrengen naar inlevingsvermogen versterken) is er al voldoende vertrouwen en openheid in de groep om over te gaan naar het thema 'eigen slachtofferervaringen'.

Ervaring leerde ons dat het soms heel moeilijk was om openheid te krijgen bij de jongeren om zich te kunnen inleven in de situatie van de slachtoffers, als zij niet het gevoel kregen erkend te worden voor hun eigen geleden onrecht. Zij moeten vertellen wat het begrip slachtoffer bij hen oproept. De jongeren kunnen heel wat aspecten aanreiken: angst, gekwetst, leeg, iets meegemaakt hebben, wantrouwen, pijn voelen, kwaad, onrechtvaardig, machteloos, beschaamd, bloed.

Dan vragen we hen dat ze teruggaan naar een eigen ervaring, die gepaard ging met een aantal van deze gevoelens.

Algemene ervaringen, die gebracht worden bij dit thema: plaatsing in een instelling, scheiding ouders, overlijden dierbaar iemand, vechtpartij, racisme, negatieve schoolervaringen, ...

Dit is eigenlijk een moment, waarop we een pendelbeweging maken van de daderkant naar de slachtofferkant en we ons uitgesproken meerzijdig partijdig opstellen.

Een belangrijke oefening om de mate van inleving na te gaan en te oefenen, is het radio-interview. Dat is een rollenspel waarin de jongere in de rol van zijn slachtoffer kan kruipen en geïnterviewd wordt door de begeleider, zijnde de reporter. De andere jongeren zijn de luisteraars en kunnen achteraf vragen stellen.

Ondanks het feit dat dit vaak hun eerste ervaring met een rollenspel is, slagen de jongeren er toch in om in de rol van hun slachtoffer te kruipen. Bij het opentrekken van de slachtoffercontext zijn ze in staat heel wat gevolgen te benoemen, zowel naar hun slachtoffer als naar zijn /haar omgeving.

We vragen daarop aan de jongeren om alle personen inclusief dader en slachtoffer die door de feiten 'geraakt zijn' in de brede betekenis van het woord in beeld te brengen. Het slachtoffer wordt voorgesteld a.h.v. een Persona-kaart. Dit zijn beeldkaarten met diverse gelaatsuitdrukkingen. De andere personen worden voorgesteld door plakkertjes. De jongeren tekenen de verschillende relaties uit. Bij iedere relatie trachten ze de gevoelens op te schrijven.

In een volgende fase staan we stil bij een aantal manieren van contactname met het slachtoffer, o.a. het schrijven van een brief en bemiddeling.

We vragen hun om bij wijze van oefening een brief naar het slachtoffer te schrijven. Het gaat er hier om dat ze proberen om hun boodschap zo duidelijk mogelijk over te brengen. We leggen zeer sterk de nadruk op het feit dat het een eerlijke maar respectvolle brief moet zijn. Deze brief wordt in een volgende samenkomst besproken door een medewerker van het centrum slachtofferhulp.

De voorlaatste samenkomst begint met een algemene uitleg van herstelbemiddeling door een herstelbemiddelaar. Hierna bekijken we, als voorbeeld, een video van een bemiddeling tussen een minderjarige dader en twee van zijn slachtoffers. De jongere had ingebroken in hun huizen. Na het bekijken van de video bespreken we, samen met de herstelbemiddelaar, de indrukken en bedenkingen van de jongeren in groep.

Ter voorbereiding van de 'dader-slachtofferconfrontatie' schrijven de jongeren de voor- en nadelen van een contactname voor zichzelf en het eigen slachtoffer op het bord.

Na de confrontatie wordt dit terug besproken. De confrontatie is een rollenspel, waarbij een acteur de rol van hun slachtoffer speelt. Iedere jongere gaat het gesprek aan.

De herstelbemiddelaar is aanwezig tijdens de rollenspelen met de acteurs. Hij verwijst naar zijn uitleg over bemiddeling a.h.v. voorbeelden in het rollenspel. De jongeren krijgen ruim de mogelijkheid om vragen te stellen.

De laatste samenkomst is een belangrijk evaluatiemoment. De jongeren krijgen de kans om een zelfevaluatie in de vorm van een brief te maken voor de Jeugdrechter. Hiervoor vragen we eerst dat de jongeren hun werkboek helemaal opnieuw doornemen, zodat ze kunnen opfrissen welke oefeningen ze zoal gedaan hebben.

In groep bespreken we wat de jongeren er van vonden en vragen we de jongeren om hun mening te geven over het leerproject in zijn geheel. Deze schrijven ze ook in hun werkboeken.

'Leer aan slachtoffers denken, ze vragen er niet om.'

'Ik wil mijn familie niet meer in de problemen helpen.'

‘Meer vertrouwen gekregen in mezelf.’
‘Dat ge eerst moet praten in de plaats van drek te vechten.’
‘Dat ik slachtoffers heb gemaakt.’
‘Een andere kijk krijgen op de dingen, andere hun mening respecteren.’
‘De slachtoffers hebben er veel gevolgen van, wat ik eerst niet wist.’
‘Nu weet ik wat zij meemaken.’
‘Er zijn meer nadelen dan voordelen als je feiten pleegt.’
‘Dat er ook hulp is voor daders.’
‘Dat ik mijn fouten, die ik gedaan heb, inzie dan ben ik voorbereid moest dat nog eens gebeuren.’

Na de laatste samenkomst, volgt er een *individuele evaluatie*. In dit halfuur gaat de begeleiding samen met de jongere een evaluatie maken van het leerproject. Deze evaluatie omvat twee delen: enerzijds bekijken we de evolutie van de jongere op het niveau van kennis/inzicht, inleving en verantwoordelijkheid. Hier wordt ook gebruik gemaakt van de inzichtsenquête dewelke de jongeren in het begin en op het einde van het leerproject hebben moeten invullen. Anderzijds evalueren we de houding van de jongeren doorheen het leerproject. Uiteraard is de mening of het gedacht van de jongere van groot belang in deze evaluatie.

Als deze individuele samenkomst achter de rug is, gaan we eerst het *eindverslag* opstellen. Dit eindverslag bestaat uit twee delen. Enerzijds wordt door de begeleiding in een begeleidende nota een objectieve weergave van het verloop van de uitvoering neergeschreven. Anderzijds is er de brief van de jongere aan de jeugdrechter.

Vervolgens plannen we een *afsluitend huisbezoek*. Tijdens dit afsluitend huisbezoek is er een terugkoppeling naar de ouders van de individuele evaluatie, wordt het werkboek overhandigd, wordt het eindverslag bekeken en goedgekeurd en is er opnieuw voldoende ruimte voor vragen en opmerkingen.

Tot slot worden de eindverslagen overgemaakt aan de Jeugdrechters en de consultants en wordt het dossier op BAAL afgesloten.

6.4.4. Overleg

2007 werd gekenmerkt door intensief overleg rond het experiment van het leerproject SIB-M in de gemeenschapsinstelling ‘De Kempen’ in Mol (De Hutten en De Markt) en anderzijds door de verdere ontwikkeling van het team SIB-M in Vlaanderen. Hierover staat meer uitleg onder respectievelijk 6.4.5. en 6.4.6.

6.4.5. Team SIB-M

Vanuit de overtuiging, die gesterkt werd tijdens experimentele periode van het leerproject, dat er blijvend overleg nodig is tussen alle betrokken partijen voor een verdere ondersteuning van de uitvoerende diensten werd medio 2004 het team SIB-M in het leven geroepen. Dit team SIB-M bestond tot 2007 uit medewerkers van de Begeleidingsdienst Ivo Cornelis (BIC te Mechelen), Slachtoffer in Beeld (SIB te Berchem) en BAAL. In 2007 sloten ook de medewerkers van de dienst CAFT in Turnhout aan bij het team SIB-M. Beide collega's in Turnhout werden in de loop van 2007 klaargestoomd door het team om in de loop van 2008 zelf ook van start te gaan met het leerproject SIB-M. Zij kregen naast het volgen van de teamvergaderingen ook een uitgebreide toelichting van de praktijk en zij konden beiden een leerproject observeren bij een andere dienst.

Tot en met 2005 werd het team voorgezeten en gecoördineerd door het OSBJ. Vanaf begin 2006 heeft de OSBJ de keuze gemaakt om niet meer te participeren in het team SIB-M.

De beslissing van het OSBJ heeft vervolgens in februari 2006 geleid tot de beslissing om het team op te splitsen in enerzijds een praktijkteam dat maandelijks blijft samenkomen en anderzijds een coördinatorenoverleg dat ad-hoc samenkomt. Vanzelfsprekend gaan beiden geregeld samen zitten en is er terugkoppeling tussen beide overlegorganen.

Het praktijkteam werd in 2007 net als in 2006 voorgezeten door Mariette Thys van SIB. Ze wordt hierin inhoudelijk ondersteund door de overige diensten van het team.

De bewaking van het concept van SIB-M en andere items die niet rechtstreeks praktijkgebonden zijn, maken deel uit van de agenda van het coördinatorenoverleg. Het coördinatorenoverleg is ook het aanspreekpunt voor SIB-M.

SIB staat in voor expertise wat betreft de slachtofferkant. BAAL en BIC en sinds 2007 dus ook CAFT zullen het team voeden vanuit de praktijk van SIB-M en hun expertise in het werken met minderjarige daders en herstelgerichte afhandeling.

Door deze samenstelling van het team SIB-M is er een forum voor uitwisseling op vier niveaus :

- tussen alle diensten die het leerproject SIB-M geven;
- tussen de SIB projecten voor meerderjarigen en SIB voor minderjarigen;
- tussen alle leerprojecten voor minderjarige feitenplegers in Vlaanderen;
- tussen alle herstelgerichte afhandelingsvormen voor minderjarigen.

6.4.5.1 De samenstelling van het praktijkteam

SIB in de persoon van Mariette Thys;

BIC in de persoon van Kim Geelen en Marjan de Cuyper;

CAFT in de persoon van Toon Van den Putte en Eve Renders;

BAAL in de persoon van Bart Verbeeck en Bert Ilsen.

6.4.5.2. De samenstelling van het coördinatorenoverleg.

SIB in de persoon van Greet Raets;

BIC in de persoon van Katja Verschooten;

CAFT in de persoon van Pola Franken;

BAAL in de persoon van Ilse Jaspers.

6.4.5.3. De inhoud van de vergaderingen van het praktijkteam

Vaste teampunten :

- opvolging verslagen,
- intervisie,
- praktijk en stand van zaken,
- terugkoppeling overlegmomenten,
- varia.

De volgende themabesprekingen :

- voorbereiding van het leerproject SIB-M in de gemeenschapsinstelling,
- de nieuwe jeugdwet,
- de samenstelling van een dossier,
- de procedure van A tot Z werd verspreid over verschillende teams,
- de methodieken en samenkomsten werden herbekeken en opnieuw uitgeschreven,
- de procedure bij combinaties met andere afhandelingsvormen,
- het werkboek,
- het ontwikkelen van een dvd voor het leerproject SIB-M.

6.4.5.4. De inhoud van het coördinatorenoverleg

- implementatie en aanbod t.av. de andere Vlaamse HCA – diensten,
- explorerend overleg met BAS en COHESIE,
- de instap van CAFT in de werking van SIB-M,
- communicatie naar de buitenwereld o.a. algemeen schrijven dd.10.01.07 aan alle HCA-diensten met duiding van het aanbod,
- het hanteren van de visie en het concept van SIB-M,
- aanbod van SIB-M in de gemeenschapsinstelling van Mol.

6.4.6. Experiment: SIB-M in de gemeenschapsinstelling “De Kempen” in Mol.

In de loop van 2006 werd SIB-M bevraagd vanuit de gemeenschapsinstelling De Kempen (De Markt en De Hutten) naar de mogelijkheden voor een leerproject SIB-M in de gemeenschapsinstelling. Eind 2006 ging er een eerste overleg door in Mol tussen de verantwoordelijken van enerzijds SIB-M en anderzijds de gemeenschapsinstelling. Tijdens dit overleg werd besloten te bekijken hoe het concept van het leerproject SIB-M kan worden gebruikt binnen de setting van de gemeenschapsinstelling. Vanuit het team SIB-M is er dan een werknota met de titel ‘Slachtoffer in Beeld – Minderjarigen in de Gemeenschapsinstelling De Kempen’ gemaakt waarin naast een korte schets van het leerproject SIB-M ook de mogelijkheden, de randvoorwaarden en enkele vragen vanuit het team werden neergeschreven. Deze nota werd 31 januari 2007 besproken in een overleg met alle betrokken partijen.

Tijdens dit overleg vonden alle betrokken partijen elkaar in de vooropgestelde randvoorwaarden en werden de noodzakelijke wederzijdse vragen beantwoord.

Vanuit het team SIB-M werd vervolgens een nota opgesteld waarin een eerste organisatorische werkwijze werd voorgesteld. Deze nota betrof een eerste timing van het verloop van het experiment en de nodig geachte omkadering.

Omdat er toch nog wel wat voorbereiding en omkadering moest gebeuren werden er een methodiegroep en een reflectiegroep opgericht.

De methodiegroep had als doel om het bestaande programma van het leerproject SIB-M om te zetten naar een aanbod op maat voor de setting van de gemeenschapsinstelling. In deze methodiek groep zaten het praktijkteam SIB-M aangevuld met mensen van De Hutten en De Markt (vertegenwoordigers van beide sociale diensten + een betrokken opvoeder) die het experiment mee zouden organiseren vanuit de gemeenschapsinstelling. De methodiegroep is ter voorbereiding van het experiment viermaal samengekomen en éénmaal ter evaluatie na het experiment.

Met deze methodiegroep werd de praktische organisatie geregeld, werd een voorstellingstekst voor de mensen van de gemeenschapsinstelling opgemaakt, folders voor eventuele kandidaat jongeren gemaakt, het profiel van de jongeren en de criteria voor deelname verder uitgeklaard, een aangepast reglement opgesteld, de rol van de ouders bekeken en een procedure voor het volledige verloop van het experiment opgesteld.

De reflectiegroep werd als overkoepelend overleg geïnstalleerd om vanuit de verschillende betrokken organisaties een kader te creëren in functie van de randvoorwaarden, de evaluatiewijze, enz.. De reflectiegroep bestond uit een aantal coördinatiefuncties van de organisaties aangevuld met een vertegenwoordiging uit de methodiegroep.

Uiteindelijk is het experimentele leerproject SIB-M in Mol van start gegaan eind september met selectiegesprekken. Uit een tiental geïnteresseerde jongeren geselecteerd door de sociale diensten van De Hutten en De Markt, heeft de begeleiding (beide begeleiders van BAAL) een groep samengesteld van 6 jongeren.

In oktober is het leerproject effectief doorgegaan in de gemeenschapsinstelling verspreid over 8 samenkomsten (2 voormiddagen per week). Uiteindelijk hebben 5 jongeren het volledige leerproject SIB-M gevolgd en is er voor hen ook een eindverslag naar hun Jeugdrechters vertrokken.

In november en december kwamen zowel de methodiegroep als de reflectiegroep nog samen om het experiment te evalueren. Alle betrokken partijen vonden het experiment een meerwaarde en werd besloten om er in 2008 een vervolg aan te breien.

6.4.7. Uitvoerders binnen BAAL

De concrete uitvoering van het leerproject wordt steeds opgenomen door 2 cursusleiders per groep jongeren. Deze cursusleiders zijn :

- Bert Ilsen (methodisch verantwoordelijke)
- Bart Verbeeck

6.4.8. De praktijk van Slachtoffer in Beeld – Minderjarigen: dossiers

De onderstaande tabellen geven een overzicht van de dossiers die in het jaar 2007 bij BAAL werden aangemeld of waarin werd gewerkt in 2007 en waarin het leerproject Slachtoffer in Beeld – Minderjarigen opgelegd werd. De dossiers situeren zich op niveau van de Jeugdrechtbank. In deze dossiers kunnen de Jeugdrechters van Hasselt en Tongeren de minderjarigen de volgende maatregelen opleggen:

*“Onder toezicht plaatsen van de Sociale dienst bij de Jeugdrechtbank met als voorwaarde:
deel te nemen aan een vorming, opleiding, concreet 20 uren SIB-M
(bij de voorlopige en definitieve fase)”*

OF

autonoom opleggen zonder een toezicht van de Sociale Dienst

De aanmelding bij BAAL heeft betrekking op het schriftelijk ontvangen van de begeleidingsopdracht op de dienst BAAL. Dit kan zijn aan de hand van een doorverwijzingsformulier of via een afschrift van een vonnis of beschikking.

TABEL 1. OVERZICHT DEELNAME AAN DE LEERPROJECTEN IN 2007

Deze tabel gaat enkel over de dossiers waarvan de effectieve uitvoering van het leerproject SIB-M is doorgegaan in 2007.

Periode	Plaats	Aantal deelnemers	Verwijzer	Afronding
1. 17/01/07- 12/02/2007	Hasselt	4 (4 aangemeld in 2006)	3 H 1 T	3 jongeren positief afgerond 1 jongere stopgezet
2. 19/03/07- 10/04/2007	Hasselt	6 (4 aangemeld in 2006)	4 H 2 T	5 jongeren positief afgerond 1 jongere stopgezet
3. 15/05/07 – 13/06/07	Genk	5 (5 aangemeld in 2007)	2 H 3 T	4 jongeren positief afgerond 1 jongere stopgezet
4. 22/08/07- 12/09/07	Hasselt	6 (6 aangemeld in 2007)	6 H	6 jongeren positief afgerond
5. 23/10/07 – 14/11/07	Genk	6 (6 aangemeld in 2007)	2 H 4 T	6 jongeren positief afgerond
6. 20/11/07 – 11/12/07	Hasselt	5 (5 aangemeld in 2007)	5 H	5 jongeren positief afgerond

De grote meerderheid van de jongeren heeft het leerproject SIB-M positief afgerond. Dit wil zeggen dat ze de volledige 20 uren cursus hebben gevolgd, de afspraken gerespecteerd hebben en dat er een eindverslag is overgemaakt aan de verwijzende Jeugdrechter. Dit zegt echter niets over het individueel proces dat de jongere heeft doorgemaakt.

Drie dossiers werden negatief afgerond. Deze jongeren hielden zich niet aan de gemaakte afspraken en kwamen alledrie op de eerste samenkomst niet opdagen zonder de begeleiding hiervan te verwittigen en daardoor werd de deelname aan het leerproject SIB-M dan ook

stopgezet. De gemaakte afspraken staan duidelijk weergegeven in een reglement dat door de jongeren, de ouders en de begeleiding van het leerproject SIB-M wordt ondertekend tijdens het kennismakingsgesprek. Er werd in alledrie de gevallen een stopzettingsverslag overgemaakt aan de verwijzende instanties.

TABEL 2. AANTAL DOSSIERS

Deze tabel gaat over dossiers waarin gewerkt werd in de periode: van 01/01/2007 tot 31/12/2007.

	Afgesloten	Lopende	Totaal
Aangemeld voor 01/01/2007	8	1	9
Aangemeld tussen 01/01/2007 tem 31/12/2007	24	7	31
Totaal	32	8	40

Op 01/01/2007 waren er nog 9 dossiers waarvan er nog geen eindverslag was overgemaakt aan de verwijzende instanties. Van deze 9 dossiers werden in de loop van 2007 8 afgesloten. Er is nog één van deze dossiers lopende. Van deze jongere is de verblijfplaats onbekend. Van de 31 in 2007 aangemelde dossiers werden er 24 dossiers volledig opgestart en afgesloten. Twee dossiers zijn nog niet afgesloten omdat er bij één jongere een stopzetting bij gemeenschapsdienst was en bij de andere jongere een licht mentale handicap was. Hier moet nog een nieuwe beslissing genomen worden door de jeugdrechter. In totaal werden er in 2007 dus 32 eindverslagen overgemaakt aan de verwijzende instanties, 30 dossiers aangemeld en werd er in totaal in 39 dossiers stappen ondernomen.

In vergelijking met vorig jaar is er een daling in het aantal aangemelde dossiers.

Tabellen 3 t.e.m. 8 handelen over de 31 dossiers die zijn aangemeld in 2007.

TABEL 3. ARRONDISSEMENT DADERS

Totaal		%	Vonnissen of beschikking
Hasselt	18	58,1%	8 vonnissen en 10 beschikkingen
Tongeren	13	41,9%	12 vonnissen en 1 beschikking
Totaal	31	100	20 vonnissen en 11 beschikkingen

De Jeugdrechtbank van Hasselt neemt 60% van de aangemelde dossiers voor zijn rekening. Er zijn in verhouding meer vonnissen dan beschikkingen. Vorig jaar was deze verhouding omgekeerd.

TABEL 4. COMBINATIE MET ANDERE MAATREGELEN

	aantal	%
Enkel LP SIB-M	6	19,5%
Combinatie met GD	22	70,9%
Combinatie met HB	1	3,2%
Combinatie met HERGO	2	6,4%
Totaal aantal	31	100

De 22 dossiers die in combinatie met gemeenschapdienst zijn aangemeld, zijn net als vorige jaren de meerderheid van de aangemelde dossiers. Ook dit jaar is er een dossier dat gecombineerd met herstelbemiddeling werd aangemeld. Dit dossier werd aangemeld met als bijkomende voorwaarde ‘het onderzoeken van de mogelijkheid van herstelbemiddeling’. Dit omwille van het vrijwillige karakter van herstelbemiddeling. Dit jaar werden er ook twee dossiers aangemeld met de combinatie met HERGO.

TABEL 5. LEEFTIJD DADERS

Deze tabel geeft de leeftijd op het moment van de aanmelding weer omdat de datum van feiten niet steeds bekend is.

Leeftijd bij aanmelding	Aantal	%
13	1	3,2%
14	2	6,5%
15	4	12,9%
16	7	22,6%
17	16	51,6%
18	1	3,2%
Totaal aantal dossiers	31	100

Dit jaar is er 1 jongen 13 jaar op het moment van aanmelding, terwijl de minimumleeftijd voor het leerproject SIB-M 14 jaar is. Ook is één 18 jarige aangemeld. Deze jongere heeft zijn feiten vanzelfsprekend gepleegd voor het bereiken van de meerderjarigheid.

In vergelijking met vorig jaar is de gemiddelde leeftijd terug gestegen is van 15,5 naar 16,2.

TABEL 6. ETNISCHE AFKOMST DADERS

Totaal	31	100%
Belgisch	18	58,1%
Marokkaans	4	12,9%
Turks	6	19,4%
Ex-Joegoslavisch	1	3,2%

Italiaans	1	3,2%
Libanees	1	3,2%

Het registratiesysteem, dat door alle Vlaamse diensten is gecreëerd, opteert ervoor om te registreren op etnische afkomst zoals de jongeren die zelf zien en niet op nationaliteit.

TABEL 7. GESLACHT DADERS

Totaal	31	100%
M	26	83,9%
V	5	16,1%

Sinds de start van het leerproject SIB-M begin 2000 werden er in nu totaal 8 meisjes doorverwezen, waarvan er dus 5 in 2007.

TABEL 8.a. AARD EN AANTAL VAN DE FEITEN GECOMBINEERD MET GENOMEN MAATREGEL PER GERECHTELIJK ARRONDISSEMENT.

Aard van het delict	Maatregel SIB-M	Verwijzer	Totaal aantal jongeren
Stalking	20u (+40u GD)	T	1
Drugsdealing	20u (+30u GD)	T	1
Afpersing	20u (+40u GD)	H	1
Opzettelijke slagen en verwondingen	20u (+40u GD) 20u 20u 20u 20u (+30u GD) 20u 20u 20u (+30u GD)	T T H H H H H T	8
Diefstal met geweld	20u (+HB) 20u (+25u GD) 20u 20u (+60u GD) 20u (+60u GD) 20u (+HERGO)	H H H T T H	6
Poging diefstal met geweld	20u (+HERGO)	H	1
Diefstal + braak	20u (+32u GD)	T	1
2 x diefstal met braak	20u (+35u GD) 20u (+35u GD)	H H	2
Diefstal met geweld + opz.	20u (+40u GD)	T	1

slagen en verwondingen			
Diefstal met braak + drugs	20u (+60u GD)	T	1
Diefstal met braak + beschadigingen	20u (+60u GD)	T	1
Bedreigingen + aanranding van de eerbaarheid met geweld	20u (+20u GD)	H	1
2x diefstal met geweld + diefstal + opz. slagen en verwondingen	20u (+90u GD)	H	1
Opz. slagen en verwondingen + beschadigingen	20u (+30u GD) 20u (+30u GD)	H T	2
Beschadigingen + opz. slagen en verwondingen + bedreiging	20u (+25u GD)	H	1
Diefstal met braak +diefstal met geweld + beschadigingen	20u (+30u GD)	H	1
Opz. slagen en verwondingen + bedreiging + verboden wapens	20u (+40u GD)	T	1
Algemeen totaal	620 u	18 Hasselt 13 Tongeren	31

In deze tabel kan men ook de combinatiedossiers onderscheiden. De meerderheid van de aangemelde dossiers bevatten feiten waarin een vorm van geweld voorkomt.

TABEL 8.b. AANTAL FEITEN PER DOSSIER

Aantal feiten in dossier	Aantal dossiers	%
Totaal	31	100
1	18	58,1%
2	9	29,1%
3	3	9,6%
4	1	3,2%

Meer dan de helft van de aangemelde dossiers handelt over enkelvoudige feiten. Dit wil zeggen dat de jongeren het leerproject opgelegd krijgen naar aanleiding van 1 feit. Dit wil niet zeggen dat de jongeren geen voorgaande feiten hebben gepleegd. Maar zoals uit bovenstaande tabel blijkt worden de andere dossiers aangemeld voor meerdere feiten. Dit gaat van 2 feiten tot 4 feiten per dossier.

TABEL 9. PERIODES

De onderstaande tabellen gaan over dossiers die zijn afgesloten in de periode van 01/01/2007 tot 31/12/2007.

Meer concreet gaat het in de onderstaande tabellen over enerzijds 8 dossiers die in 2006 zijn opgestart en afgesloten zijn in 2007 en over 24 dossiers die in 2007 werden aangemeld en afgesloten. Dit wil zeggen de 32 dossiers waarvan het eindverslag in 2007 werd overgemaakt.

Tabel 9.a. Datum van uitspraak maatregel - datum van aanmelding

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	32	100%
0 tot 1 maand	27	84,4%
1 tot 2 maanden	3	9,4%
4 tot 5 maanden	1	3,1%
5 tot 6 maanden	1	3,1%

- Gemiddelde: 20 dagen
- Minimum: 0 dagen
- Maximum: 168 dagen

Tabel 9.b. Datum van aanmelding - datum van kennismakingsgesprek

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	32	100%
0 tot 1 maand	20	62,5%
1 tot 2 maanden	9	28,2%
2 tot 3 maanden	1	3,1%
3 tot 4 maanden	1	3,1%
8 tot 9 maanden	1	3,1%

- Gemiddelde: 40 dagen
- Minimum: 7 dagen
- Maximum: 264 dagen

Het dossier waarvan het aantal dagen tussen de aanmelding en het kennismakingsgesprek 264 dagen bedraagt, is een dossier waarvan de verwijzer na de uitspraak heeft overwogen om op vraag van BAAL alsnog een andere maatregel te nemen omwille van de aard van de feiten (dealen). Uiteindelijk werd de uitgesproken maatregel bevestigd.

Tabel 9.c. Datum van kennismakingsgesprek - datum start effectieve uitvoering

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	32	100%
Eén van de twee data niet ingevuld	2	6,3%
0 tot 1 maand	6	18,8%
1 tot 2 maanden	5	15,6%
2 tot 3 maanden	9	28,1%
3 tot 4 maanden	5	15,6%
4 tot 5 maanden	2	6,3%
5 tot 6 maanden	1	3,1%
6 tot 7 maanden	1	3,1%
9 tot 10 maanden	1	3,1%

- Gemiddelde: 83 dagen
- Minimum: 9 dagen
- Maximum: 278 dagen

De 2 dossiers waarvan één van de data niet ingevuld is, zijn dossiers waarvan de effectieve uitvoering nooit is gestart omdat de dossiers zijn stopgezet voor de start van de uitvoering. Deze 2 jongeren zijn nooit komen opdagen voor het leerproject.

Gezien de jongeren van deze dossiers nooit zijn gestart met de effectieve uitvoering laten we ze buiten beschouwing bij tabellen 9.d. en 9.e..

Tabel 9.d. Datum start effectieve uitvoering - datum einde effectieve uitvoering

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	30	100%
0 tot 1 maand	29	96,7%
1 tot 2 maanden	1	3,3%

- Gemiddelde: 24 dagen
- Minimum: 5 dagen
- Maximum: 35 dagen

Tabel 9.e. Datum einde effectieve uitvoering - datum versturen eindverslag naar verwijzer

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	30	100%
0 tot 1 maand	30	100%

- Gemiddelde: 12 dagen
- Minimum: 2 dagen

- Maximum: 25 dagen

Tabel 9.f. Datum aanmelding - datum versturen eindverslag

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	32	100%
1 tot 2 maanden	1	3,1%
2 tot 3 maanden	4	12,5%
3 tot 4 maanden	5	15,6%
4 tot 5 maanden	7	21,9%
5 tot 6 maanden	7	21,9%
6 tot 7 maanden	1	3,1%
7 tot 8 maanden	2	6,3%
8 tot 9 maanden	2	6,3%
9 tot 10 maanden	1	3,1%
10 tot 11 maanden	1	3,1%
11 tot 12 maanden	1	3,1%

- Gemiddelde: 161 dagen
- Minimum: 49 dagen
- Maximum: 338 dagen

6.5. Leerproject Seksualiteit en Relaties in Balans (SRIB)

6.5.1. Omschrijving en doelstelling

Seksualiteit en Relaties in Balans is een leerproject dat zich richt naar minderjarige daders van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Het leerproject is een reactie op het plegen van feiten en wordt opgelegd door de Jeugdrechtbank.

Het leerproject SRIB streeft volgende doelstellingen na:

- kennis en inzicht t.a.v. de jongere zelf, zijn/haar seksueel grensoverschrijdend gedrag en de gevolgen hiervan bijbrengen, waarbij het stopzetten van het seksueel grensoverschrijdend gedrag beoogd wordt;
- het bevorderen van zelfcontrole en vaardigheden om met risicovolle situaties om te gaan;
- het versterken van het inlevingsvermogen ten aanzien van het slachtoffer;
- het bevorderen van de verantwoordelijkheidszin van de jongere ten aanzien van het slachtoffer.

Het leerproject SRIB is een samenwerkingsverband tussen BAAL en CAW 't Verschil. Er is gekozen om een samenwerkingsverband aan te gaan omwille van de jarenlange expertise die het HSD-team van CAW 't Verschil heeft opgebouwd in het werken met daders van seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Werkwijze:

Het leerproject is een individueel leertraject van 20 uren. Binnen dit individueel traject worden er vier sessies in groep (van elk 2 uren) aangeboden.

Tijdens de individuele sessies wordt er gewerkt rond het persoonlijke verhaal van de jongere. De vertrekbasis voor het leerproject is de context waarbinnen de jongere zich bevindt. Vanuit het levensverhaal van de jongere wordt de link gelegd naar de gepleegde feiten. Als laatste stuk wordt de aandacht gevestigd op het vergroten van het empathisch vermogen van de jongere en het aanleren van adequate problem-solving technieken. Ook het herstel naar slachtoffer en maatschappij krijgt een plaats binnen de individuele sessies.

Er wordt bewust gekozen om het persoonlijke verhaal van de jongere individueel te begeleiden omwille van de gevoeligheid van het thema en het respectvol hanteren van het slachtoffer.

Voor de thema's sociale vaardigheden, seksuele voorlichting, aangaan van relaties en de justitiële context wordt gewerkt in een groep van 4 à 6 jongeren.

Voor deze thema's lijkt het ons aangewezen om de groep als middel te gebruiken in het bijbrengen van de kennis op deze domeinen. Via groepsdynamica en groepsdiscussies wordt er op een ervaringsgerichte manier gewerkt rond deze thema's.

6.5.2. Profiel

Het profiel bestaat uit volgende elementen:

De delicten:

- alle vormen van seksueel grensoverschrijdend gedrag.

De jongere:

- is minderjarig op het ogenblik van de feiten;
- is minimaal 12 jaar;
- woont in Limburg;
- bekent minstens gedeeltelijk de feiten.

De verwijzer:

- opgelegd door de Jeugdrechtbank als maatregel;
- bij beschikking of bij vonnis.

6.5.3. Voorstelling aan de hand van een overzicht van de sessies

Kennismakingsgesprek

Het kennismakingsgesprek gebeurt in de vorm van een huisbezoek. Er wordt verwacht dat de jongere en tenminste één van de ouders aanwezig is tijdens dit gesprek. Een huisbezoek heeft het voordeel dat de ouders en jongere vaak meer op hun gemak zijn in hun vertrouwde omgeving. Op die manier verloopt een huisbezoek als kennismaking vaak ook erg vlot. Tijdens dit huisbezoek proberen we o.a. zicht te krijgen op hoe de jongere en de ouders de begeleiding zien. Wat zijn de verwachtingen van de cliënt? Wat wil hij/zij bereiken?

Binnen dit kennismakingsgesprek is er ook ruimte voor de ouders of gezinscontext van de jongere. Ook zij hebben vaak de behoefte om hun verhaal te doen omtrent het seksueel grensoverschrijdend gedrag van de jongere.

Sessie 1: het gezin (1u)

Tijdens deze eerste sessie proberen we een zicht te krijgen op de gezinscontext van de jongere. We proberen een antwoord te krijgen op o.a. volgende vragen:

Wat is de plaats van de jongere binnen dit gezin? Hoe verhouden de relaties zich onderling binnen dit gezin? Hoe wordt er met grenzen omgegaan in dit gezin?

Voor deze sessie kunnen er verschillende methodieken gebruikt worden. Enkele voorbeelden zijn: duplo- popologie, mijn gezin in dieren, genogram,...

bijv. tijdens een sessie rond het gezin plaatste één van de jongere zijn gezin in duplo op de tafel. Hij zette zichzelf samen met papa en zijn broertje aan de ene kant van de tafel. Mama en zijn twee zussen plaatste hij aan de andere kant.

Op deze manier werd al snel duidelijk dat er twee “subgroepjes” binnen dit gezin zichtbaar waren, wat de jongere in kwestie nadien ook bevestigde. Deze methodiek geeft onmiddellijk een zeer goed beeld van een gezin en zet aan tot verder exploreren van de gezinscontext.

Sessie 2: contacten buiten het gezin (1u)

In de tweede sessie van het leerproject gaan we dieper in op de ruimere context van de jongere.

Het is belangrijk om een zicht te krijgen op de contacten van de jongere. Dit is ook een aanvulling op het gezin. Laat het gezin ruimte en vrijheid om buitenshuis dingen te doen? Wordt dit gestimuleerd of net niet? Laat het gezin invloeden van de omgeving binnen of gaat het om een zeer gesloten gezin?

- ✓ Heeft hij/zij hobby's?
- ✓ Heeft hij/zij vrienden?
- ✓ Behoort de jongere tot een bepaalde groep jongeren? (subcultuur?)
- ✓ Welke plaats neemt de school in voor de jongere? (waar kan de jongere zijn energie kwijt?)
- ✓ Zijn er steunfiguren aanwezig?

Deze domeinen worden geëxploreerd door een oefening. Een voorbeeld van zo'n oefening is het invullen van een VIP-kaart. De jongere vult een aantal personen in vanuit zijn omgeving. Vervolgens wordt er nagegaan of de jongere bij deze personen terecht kan, hoe ze elkaar hebben leren kennen, hoe lang ze elkaar kennen,...

bijv. één van de jongeren vulde hoofdzakelijk leden van zijn gezin in. Als we hem vroegen ook ruimer te denken aan steunfiguren, kwam hij slechts tot één klasgenoot die hij nog maar enkele maanden kende maar nu al bestempeld werd als zijn beste vriend. Er was binnen deze casus een groot gebrek aan leeftijdsgenoten als steunfiguur voor de jongere.

Sessie 3: mijn levensverhaal (1u)

De jongere wordt gevraagd om thuis een levenslijn te maken waarop hij drie positieve en drie negatieve gebeurtenissen in zijn leven aanduidt. Op deze manier proberen we een globaal overzicht te krijgen op de anamnese van de jongere. Via deze levenslijn maken we de jongere ook vertrouwd met de methodiek van Denken-Voelen-Doen. Deze methodiek heeft als doel de jongere inzicht te geven in zijn gedrag. Elk gesteld gedrag gaat gepaard met gedachten en gevoelens. We proberen de jongere zo te leren zijn gedrag voorspelbaar te maken. Het is belangrijk dat de cliënt een zicht krijgt op het onderscheid tussen gedachten, gevoelens en gedrag. Het is belangrijk dat de jongere leert hoe hij/zij zich het best gedraagt in verschillende situaties. Zo hebben we het bijvoorbeeld over teleurstelling uiteten. Hij/zij kan teleurgesteld zijn, maar kan het op verschillende manieren uiteten. Hij/zij kan agressief worden of erover praten.

Binnen de levenslijn kan er ook aandacht zijn voor het eigen slachtoffer-verhaal van de jongere. Via deze levenslijn kan er een eerste pendelbeweging gemaakt worden tussen slachtoffer-dader waar later in het leerproject nog dieper op ingegaan kan worden.

Als laatste wordt er ook veel aandacht gegeven aan het zelfbeeld van de jongere.

bijv. één van de jongeren is zelf slachtoffer van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Toch in zijn levensverhaal kwam dit niet aan bod. Hij vond het overlijden van zijn opa veel traumatischer.

Dit kan een belangrijk inzicht geven in de jongere.

Sessie 4: sociale vaardigheden (2u in groep)

De sessie sociale vaardigheden is de eerste van de vier groepsessies. Tijdens deze sessie worden er enkele sociale vaardigheden uitgelicht en deze worden op een interactieve manier inge oefend met de jongere. Er is gekozen om deze sessie in groep te geven om gebruik te

kunnen maken van de interacties en dynamiek van de groep. De thema's die aan bod komen hangen af van de jongeren zelf. In onderling overleg wordt bekeken welke thema's het best aansluiten bij de groep. Er werd gekozen om te kiezen voor volgende sociale vaardigheden:

- ✓ actief luisteren
- ✓ neen zeggen
- ✓ kritiek geven
- ✓ kritiek ontvangen

Er wordt gebruik gemaakt van rollenspelen en het spel "act-it out". Dit spel is een bordspel dat veel lijkt op trivial pursuit maar waarbij i.p.v. algemene kennisvragen er rollenspelen en vragen omtrent sociale vaardigheden worden besproken.

De jongeren worden aangespoord om elkaar te ondersteunen en te helpen.

Sessie 5: relaties en rollenpatronen (2u in groep)

In deze sessie wordt er aandacht besteed aan de verschillende vormen van relaties die er zijn (bv: vriendschap vs verliefdheid) en hoe jongeren op een goede manier in relatie kunnen treden.

Ook wordt er binnen deze sessie aandacht gegeven aan hetero-, homo- en biseksualiteit. Aan de hand van een fragment uit "Brokeback Mountain" wordt de jongeren gevraagd of er ook sprake kan zijn van een relatie hier en hoe zij dit zien. Tijdens de sessie lieten enkele jongeren merken dat ze het erg moeilijk hadden met de homoseksuele relatie die te zien was in het filmfragment. Andere jongeren pikten hierop in en zo ontstond er een groeps gesprek rond homoseksualiteit. Het tweede deel van de sessie handelt over rolpatronen. Het doel van dit thema is zicht krijgen op de opvattingen van de jongeren rond mannelijkheid en vrouwelijkheid. Als zij met bepaalde misvattingen zitten rond mannelijkheid en vrouwelijkheid zou dit seksueel grensoverschrijdend gedrag in de hand kunnen werken.

Op het einde van deze sessie vullen alle jongeren een kennislijst in omtrent seksualiteit. Aan de hand van deze lijst kunnen dan de thema's voor de volgende sessie bepaald worden.

Sessie 6: seksuele voorlichting (2u in groep)

We zien dat ouders van seksueel grensoverschrijdend gedrag vaak een erg gebrekkige kennis omtrent seksualiteit hebben. Zo bleek uit de eerste kennistest dat heel wat jongeren dachten dat SOA stond voor "seksuele onrust bij adolescenten". Het doel van deze sessie is de jongeren seksuele voorlichting te geven. De thema's die behandeld worden in deze sessie zijn afhankelijk van de voorkennis van de jongeren. Aan de hand van een vragenlijst worden deze thema's uitgekozen.

In de eerste sessie rond seksuele voorlichting lag vooral de focus op SOA en voorbehoedsmiddelen. De jongeren kregen de kans om te oefenen hoe ze een condoom moesten omdoen. Er bleek ook heel wat onwetendheid rond voorbehoedsmiddelen. Een aantal jongeren dachten dat "de pil" ook bescherming bood tegen SOA's.

Sessie 7: de justitiële context (2u in groep)

We bekijken samen met de jongeren wat volgens hen door de wet verboden is op seksueel gebied en waarom dit door de wet verboden wordt. Wanneer is er sprake van seksueel grensoverschrijdend gedrag? Vaak weten de jongeren niet wat de wet zegt rond grenzen. Na de jongeren uitleg te geven rond grenzen wordt de link gelegd met ja-gevoelens en neen-gevoelens. Er wordt de jongere uitgelegd wat deze begrippen betekenen. Een JA-GEVOEL is een gevoel in je lijf, wat je prettig, plezierig, lekker vindt. Dus een goed gevoel. (Wat geeft de

jongere een ja-gevoel?) Een NEE-GEVOEL is een gevoel in je lijf, wat je niet prettig vindt, maar vervelend, naar, verdrietig. Je wilt dat zo'n gevoel ophoudt of gauw overgaat. (Wat geeft de jongere een nee-gevoel?) Het is belangrijk om te vertellen dat dat voor iedereen verschillend is. Waar de jongere misschien een ja-gevoel bij heeft, heeft een ander een nee-gevoel (bv. bij het kussen van je oma).

Er wordt ook gebruik gemaakt van videomateriaal. Hierin zijn een aantal straatinterviews te zien over wat mensen denken over seksueel grensoverschrijdend gedrag, ook komt de politie aan het woord die aangeeft wat wettelijk en wat strafbaar is.

Een tweede deel van deze sessie handelt over de Jeugdrechtbank. Via een bordspel wordt aan de jongere meer uitleg gegeven over de Jeugdrechtbank in al zijn facetten. Vaak weten jongeren niet dat ze ook als dader rechten hebben. Deze worden samen met hun doorgenomen.

Sessie 8 – 11: de misbruikketting (4u)

Deze vier sessies vormen de kern van het leerproject. Tijdens deze sessies gaan we immers heel concreet stilstaan bij hun persoonlijke verhaal.

We gaan werken met de misbruikketen. We maken de jongere duidelijk wat het is en welke doelstellingen we daarmee trachten te verwezenlijken.

In de misbruikketen gaan we kijken naar de feiten die de cliënt gepleegd heeft. Er wordt diep ingegaan op het delict. We moeten over heel wat kenmerken iets te weten komen (dader/slachtofferkenmerken, situatiekenmerken). Maar wat er aan het delict voorafging en wat er achteraf gebeurde is ook zeer belangrijk. Het opstellen van een misbruikketen is zo iets als een puzzel: we proberen de puzzel zo volledig mogelijk te krijgen, zodat er een zo goed mogelijk beeld komt van het delictscenario.

Doelstellingen:

- ✓ meer inzicht in zichzelf;
- ✓ meer greep op eigen gedrag;
- ✓ minder kans dat het zich opnieuw voordoet.

Ook trachten we de cliënt ervan bewust te maken dat een delict aan het einde ligt van een aantal soms onbewuste, kleine beslissingen die de aanloop tot een delict vormen. Door zich bewust te worden van de keten van beslissingen, door er verantwoordelijkheid voor op te nemen, kan de kans op herhaling sterk worden verkleind.

Sessie 12: impulscontrole (1u)

Het doel van de sessie is de jongere een aantal alternatieven aan te leren die ze kunnen aanwenden indien de “waarschuwingssignalen” zich aandienen.

Er zijn verschillende mogelijkheden: uitbreiden van sociale vaardigheden (wat reeds aan bod gekomen is in de voorgaande sessies), vermijden van risicovolle situaties, ombuigen van hoogrisicofantasieën naar “ongevaarlijke” fantasieën, spanningsreducerende activiteiten, stilstaan bij de gevolgen voor henzelf/slachtoffer.

In eerste instantie is het belangrijk om de jongere te leren signalen te herkennen en vervolgens hierop adequaat en snel te reageren.

De jongere wordt het STOP-DENK-DOE schema aangeleerd. Dit schema wordt zeer concreet gemaakt en de jongere zoekt samen met de begeleiding naar een aantal alternatieven indien de spanning te hoog oploopt.

Sessies 13 - 14: inleving in de ander en het slachtoffer (2u)

Dit thema is zeer belangrijk voor personen die seksueel grensoverschrijdend gedrag hebben gesteld. Men kan zich afvragen of het misbruik mogelijk was als je over voldoende inlevingsvermogen zou beschikt hebben. Er wordt aan de jongere duidelijk uitgelegd wat bedoeld wordt met inlevingsvermogen.

✓ Inlevingsvermogen = de mogelijkheid en de vaardigheid om zich te kunnen inleven in de gevoelswereld van iemand anders.

✓ Inleving bestaat uit drie elementen, nl.: weten, voelen en doen.

Pas als deze drie elementen aanwezig zijn, kan men echt van inleving spreken.

Vervolgens maken we concreet de link naar het slachtoffer. Er worden twee videogetuigenissen getoond van slachtoffers.

Daarna overlopen we enkele psychische en sociale gevolgen voor de slachtoffers.

Het risico op nadelige en schadelijke gevolgen voor het slachtoffer is veel te groot bij misbruik. Vaak komen deze negatieve gevolgen maar jaren na het misbruik aan het licht.

Aansluitend hierop laten we de jongere concreet de oefening maken voor zijn slachtoffer. Wat zijn de gevolgen voor hun slachtoffer?

Sessie 15: herstel (1u)

Deze sessie sluit aan op sessie 14: inleving in het slachtoffer. De jongeren dienen in te zien dat het plegen van seksueel misbruik voor slachtoffers op korte en lange termijn ernstige psychische en psychosomatische gevolgen kan hebben.

In deze sessie wordt een directe link gelegd naar het slachtoffer, als laatste stap wordt er samen een brief opgesteld voor het slachtoffer in kwestie.

Sessie 16: afrondingsgesprek en evaluatie (1u)

Tijdens de laatste sessie van het leerproject wordt er een evaluatie gemaakt met de jongere. Het is de bedoeling dat de jongere in kwestie een brief schrijft aan de betrokken Jeugdrechter met wat hij al dan niet geleerd heeft tijdens het leerproject en hoe hij nu terug kijkt naar de gepleegde feiten.

6.5.4. Overleg

6.5.4.1. HSD-team CAW 't Verschil

l

Tweewekelijks is er een overlegmoment samen met de collega's van het HSD-team van CAW 't Verschil. Tijdens dit overleg wordt er vooral aan dossierbespreking gedaan. De verschillende lopende dossiers en hun eventuele knelpunten worden besproken.

6.5.4.2. SGGJ

Begin 2001 ging het "SGGJ-overleg" (Seksueel Grensoverschrijdend Gedrag door Jongeren) van start. Alle diensten in Vlaanderen die werken met jongeren die op seksueel vlak over de grens gaan, werden uitgenodigd. Het werd een sector-overschrijdend overleg waarop zowel het Algemeen Welzijnswerk, de Geestelijke Gezondheidszorg, de Bijzondere Jeugdzorg als

de Kinder- en Jeugdpsychiatrie vertegenwoordigd waren. De bedoeling van het overleg was het hulpverleningsaanbod voor jeugdige zedendelinquenten inhoudelijk meer vorm en kwaliteit te geven door het uitwerken van concrete methodieken en het bespreken van internationale hulpverleningsmodellen.

Eind 2004 werden vanuit dit SGGJ-overleg de hindernissen in de hulpverlening aan minderjarige daders van seksueel misbruik geïnventariseerd. Daarnaast werd per provincie nagegaan in welke mate bepaalde sectoren behoefte hebben aan hulpverleningsinitiatieven voor deze doelgroep en/of kennis hebben van zulke projecten.

Het SGGJ-overleg vindt tweemaandelijks plaats waarop een aantal vaste agendapunten aan bod komen. Daarnaast is er in de namiddag steeds ruimte om specifieke thema's te bespreken betreffende de doelgroep.

De samenstelling van SGGJ:

EXIT in de persoon van Joachim Cauwe en Elke Vandecasteele

ITER in de persoon van Frederik d'Hooghe en Ninke Duquet

BAS in de persoon van Gaëlle d'Hooghe

CAW 't Verschil in de persoon van Joke Vanhoof

BAAL in de persoon van Tom Switten

Elegast in de persoon van Stefanie De Clercq

ADAM in de persoon van Ludwina Degryse, Kurt Kestens en Jamal Toualla

CAB in de persoon van Elke Fontaine

CAW Artevelde in de persoon van Annelies Storme en Geert De Roo

Onderstaande personen nemen niet actief deel aan het overleg, maar krijgen wel het verslag toegestuurd:

Sensoa in de persoon van Erika Frans

OSBJ in de persoon van Lieve Balcaen

Uckja in de persoon van Jeroen Dewinter

De inhoud van de vergaderingen van het SGGJ:

Vaste teampunten :

- opvolging verslagen
- terugkoppeling overlegmomenten
- varia
- casus - besprekingen

Themabesprekingen:

- werken met de context
- moeder-zoon symbiose en zedendelinquentie
- therapie versus vorming

6.5.5. Uitvoerders binnen BAAL

De concrete uitvoering van het leerproject wordt opgenomen door Tom Switten. Voor de groepssessies wordt gekozen voor 2 cursusbegeleiders, zijnde Tom Switten (BAAL) en Joke Vanhoof (CAW 't Verschil).

6.5.6. De praktijk van SRIB: dossiers

De onderstaande tabellen geven een overzicht van de dossiers die in het jaar 2007 bij BAAL werden aangemeld, het leerproject werd in het leven geroepen in juli en in september startte het eerste leerproject. De dossiers situeren zich op niveau van de Jeugdrechtbank.

*“Onder toezicht plaatsen van de Sociale dienst bij de Jeugdrechtbank met als voorwaarde:
deel te nemen aan een vorming, opleiding, concreet 20 uren SRIB
(bij de voorlopige en definitieve fase)”*

OF

autonoom opleggen zonder een toezicht van de Sociale Dienst

De aanmelding bij BAAL heeft betrekking op het schriftelijk ontvangen van de begeleidingsopdracht op de dienst BAAL. Dit kan zijn aan de hand van een doorverwijzingsformulier of via een afschrift van een vonnis of beschikking.

TABEL 1. OVERZICHT DEELNAME AAN DE LEERPROJECTEN IN 2007

Deze tabel gaat enkel over de dossiers waarvan de effectieve uitvoering van het leerproject is doorgegaan in 2007.

Periode	Plaats	Aantal deelnemers	Verwijzer	Afronding
04/07/09 - 30/11/2007	Hasselt	5 aangemeld in 2007	3 H 2 T	Het LP is nog steeds lopend voor de 5 dossiers.

Aangezien het leerproject individueel gegeven wordt (1u per 14 dagen) zijn er nog steeds geen dossiers afgerond. Alle jongeren hebben wel reeds de 4 sessies in groep afgerond en zijn nu bezig met hun individueel leerproject.

TABEL 2. AANTAL DOSSIERS

	Afgesloten	Lopende	Totaal
Aangemeld tussen 01/01/2007 tem 31/12/2007	0	5	5

Tabellen 3 t.e.m. 8 handelen over de 5 dossiers die zijn aangemeld in 2007.

TABEL 3. ARRONDISSEMENT DADERS

Totaal	5	100%	Vonnis of beschikking
Hasselt	3	66,6 %	3 beschikkingen
Tongeren	2	33,4 %	1 vonnis en 1 beschikking
Totaal	5	100%	1 vonnis en 4 beschikkingen

De 3 dossiers van de Jeugdrechtbank in Hasselt zijn een beschikking. De 2 dossiers van Tongeren zijn een vonnis en een beschikking.

TABEL 4. COMBINATIE MET ANDERE MAATREGELEN

	Aantal	%
Enkel LP SRIB	5	100
Combinatie met GD	0	0
Combinatie met HB	0	0
Combinatie met GD en HB	0	0
Totaal aantal	5	100

Er werden in 2007 geen combinatiedossiers aangemeld.

TABEL 5. LEEFTIJD JONGEREN

Deze tabel geeft de leeftijd op het moment van de aanmelding weer omdat de datum van feiten niet steeds bekend is.

Leeftijd bij aanmelding	Aantal	%
12	0	0
13	1	20 %
14	2	40 %
15	1	20 %
16	0	0
17	1	20 %

18	0	0
Totaal aantal dossiers	5	100

De gemiddelde leeftijd van de jongere is 14,5 jaar.

TABEL 6. ETNISCHE AFKOMST DADERS

Totaal	5	%
Belgisch	3	60 %
Marokaans	1	20 %
Nigeriaans	1	20 %

Het registratiesysteem, dat door alle Vlaamse diensten is gecreëerd, opteert ervoor om te registreren op etnische afkomst zoals de jongeren die zelf zien en niet op nationaliteit.

TABEL 7. GESLACHT DADERS

Totaal	3	%
M	5	100
V	0	0

Er werden enkel jongens doorverwezen.

TABEL 8. AARD EN AANTAL VAN DE FEITEN GECOMBINEERD MET GENOMEN MAATREGEL PER GERECHTELIJK ARRONDISSEMENT.

Aard van het delict	Maatregel SRIB	Verwijzer	Totaal aantal jongeren
Zedenfeiten (verkrachting, aanranding van de eerbaarheid, zedenschennis, voyeurisme, aanzetten tot ontucht van minderjarigen, ontuchthuis, prostitutie, pooier, schunnige films, pedofilie, mensenhandel, proxenitisme van minderjarigen, kinderpornografie, publiciteit i.v.m. prostitutie en ontucht, incest)	20u	T en H	5

Er wordt meestal geen officiële specificatie weergegeven van de aard van de zedenfeiten op de beschikking of vonnis. Er is wel een verschil in de aard van de gepleegde feiten tussen de aangemelde jongeren. Voor dit onderscheid wordt de verslaggeving van Parket en Jeugdrechtbank gehanteerd. Op basis van de verklaringen van slachtoffer en dader proberen

we een concreter beeld te krijgen van de aard van zedenfeiten. Aangezien dit een subjectieve aangelegenheid is, wordt deze niet opgenomen in deze tabel.

TABEL 9. PERIODES

Tabel 9.a. Datum van uitspraak maatregel - datum van aanmelding

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	5	100%
0 tot 1 maand	2	40%
1 tot 2 maanden	2	40 %
2 tot 3 maanden	0	0
3 tot 4 maanden	1	20 %

Tabel 9.b. Datum van aanmelding - datum van kennismakingsgesprek

Ondanks dat het leerproject SRIB pas in september 2007 gestart is, is de maximum termijn tussen aanmelding en kennismakingsgesprek 3 maanden.

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	5	100%
0 tot 1 maand	3	60 %
1 tot 2 maanden	2	40 %
2 tot 3 maanden	0	0

Tabel 9.c. Datum van kennismakingsgesprek - datum start effectieve uitvoering

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	5	100%
0 tot 1 maand	5	100 %
1 tot 2 maanden	0	0
2 tot 3 maanden	0	0

Het leerproject is steeds kunnen starten binnen de maand na het kennismakingsgesprek. Aangezien er nog geen dossiers afgerond zijn binnen het leerproject, kunnen er ook geen cijfers betreffende de afronding meegedeeld worden in dit verslag.

Het leerproject SRIB is een langlopend traject voor de jongere en de gemiddelde duur zal 6 maanden bedragen. De reden voor deze lange duur is terug te vinden binnen het individuele kader van het leerproject en dit door 1 uur tweewekelijks.

6.6. Leerproject ‘Drugs, (ver)antwoord? (DVA)

6.6.1. Omschrijving en doelstelling

Drugs, (ver)antwoord? is een leerproject dat zich richt naar minderjarige druggebruikers. Het leerproject Drugs, (ver)antwoord? is een reactie op het plegen van feiten en wordt opgelegd door de Jeugdrechtbank. Vanuit die reactie wordt een proces op gang gebracht van responsabilisering van het eigen druggebruik.

Drugs, (ver)antwoord? wil bij de jongere stapsgewijs volgende doelstellingen bereiken:

- kennis en inzicht in zijn druggebruik verschaffen;
- bewust maken van de gevolgen van het gebruik;
- de jongere stimuleren om verantwoord om te gaan met drugs, waarbij niet gebruiken de meest verantwoorde keuze is.

Werkmethode:

Het leerproject wordt gegeven aan een groep van 4 tot 8 jongeren. Het programma bestaat uit 20 uren en wordt aangeboden in de vrije tijd van de jongere.

De groepsbenadering is essentieel voor Drugs, (ver)antwoord? in de eerste plaats vanwege de onderlinge herkenbaarheid en de mogelijke modelfunctie die de jongeren voor elkaar kunnen hebben. De onderlinge herkenbaarheid zorgt voor een werkbare groepsdynamica, die het de jongeren mogelijk maakt elkaar te confronteren wanneer gedrag en motieven niet overeenkomen, waardoor het inzicht in hun gedrag wordt aangescherpt. Daardoor kunnen de jongeren een modelfunctie hebben voor elkaar. Drugs, (ver)antwoord? wil jongeren, die drugs gebruiken, een bewuste keuze laten maken door hun inzicht in hun gebruik en de gevolgen ervan te verruimen. En dit in een groep waar ‘stoer doen’ en ‘je imago hoog houden’ niet aan de orde is. De sfeer en de confrontatie met de feiten maken het de jongeren mogelijk om de feiten en de gevolgen in een veilige omgeving van dichtbij te bekijken. Een groepsbenadering blijkt het effectiefst voor de aanpak van ontkenning⁶. Een groepservaring kan ook de nood aan verandering versterken en helpen om meer gepaste manieren om problemen op te lossen te aanvaarden en ontwikkelen⁷.

Het stukje rond schade aan de samenleving en de problematiek van het dealen moet nog op punt gesteld worden. De samenleving heeft enerzijds schade geleden en draagt anderzijds de verantwoordelijkheid om aan de betrokken partijen de kans te bieden om de geleden schade te ‘herstellen’. Het ‘individu als zijnde dader’ en de ‘samenleving’ kunnen worden beschouwd als twee aparte entiteiten die opnieuw ‘verbonden’ moeten worden. Een groep kan beschouwd worden als een verbindende schakel tussen individu en samenleving⁸. Door individuen te plaatsen in groepen is het individu sowieso gebonden aan de samenleving. Ondanks het negatieve uitgangspunt - er zijn feiten gepleegd - proberen we positief confronterend te werken, om zo het vertrouwen in de samenleving een stukje te ‘herstellen’.

⁶ BEHROOZI, C.S., ‘A model for social work with involuntary applicants in groups’, in *Social Work with Groups*, 1992, 15 (2-3), 223-238

⁷ REMMERSWAAL, J., *Handboek groepsdynamica. Een nieuwe inleiding op theorie en praktijk*, Soest, Uitgeverij Nelissen, 1995

⁸ REMMERSWAAL, J., *Handboek groepsdynamica. Een nieuwe inleiding op theorie en praktijk*, Soest, Uitgeverij Nelissen, 1995

6.6.2. Profiel

Het profiel bestaat uit volgende elementen:

De delicten:

- alle druggerelateerde feiten worden opgenomen.

De jongere:

- is minderjarig op het ogenblik van de feiten;
- is minimaal 14 jaar;
- woont in Limburg;
- gebruikt(e) drugs;
- heeft een beperkt zicht op de risico's van het gebruik en de gevolgen ervan.

De verwijzer:

- opgelegd door de Jeugdrechtbank als maatregel;
- bij beschikking of bij vonnis.

6.6.3 Voorstelling aan de hand van een praktijkvoorbeeld

De jongeren die het leerproject DVA volgen, komen altijd terecht bij de Jeugdrechter omwille van als misdrijf omschreven feiten (MOF) die ze gepleegd hebben. Dit gaat over bezit van psychotrope stoffen of handel van psychotrope stoffen, handel van psychotrope stoffen t.a.v. minderjarigen en uiteraard ook combinaties van deze feiten. Zoals bezit van cannabis, een niet nader te bepalen hoeveelheid speed voor verkoop en eigen gebruik in bezit te hebben gehad.

Als de Jeugdrechter beslist dat deze jongeren het leerproject DVA moeten volgen, neemt de Jeugdrechter dit op in een *vonnis of beschikking* waarvan dan een afschrift wordt overgemaakt aan BAAL.

Van het moment dat de jongeren bij BAAL worden aangemeld, wordt er door de begeleiding een *dossier* opgemaakt en worden de gegevens van het dossier ingegeven in het registratiesysteem.

Na de opmaak van het dossier worden de jongere en de ouders gecontacteerd om de jongere uit te nodigen voor deelname aan het leerproject DVA. Om te beginnen wordt er een afspraak gemaakt voor een huisbezoek met een *kennismakingsgesprek* waarin het verloop van het leerproject DVA in grote lijnen wordt geschetst en er voldoende tijd is voor vragen. Het belangrijkste onderdeel van dit kennismakingsgesprek is het overlopen van het *reglement*. Hierin staan de afspraken waaraan de jongeren zich moeten houden tijdens de deelname aan het leerproject DVA. Er zijn zowel algemene regels over aanwezigheid, ziekte, gsm en inzet als specifieke regels die gelden binnen de groep en die vooral over wederzijds respect en discretie gaan. De jongeren tekenen het reglement voor hun akkoord en de ouders tekenen mee om aan te geven dat ze op de hoogte zijn dat hun zoon of dochter het reglement ondertekend heeft. Tot slot wordt samen met jongere en ouders bekeken hoe we de deelname aan het leerproject DVA praktisch gaan organiseren.

Als de begeleiding beschikt over voldoende jongeren (4 à 6 jongeren) wordt er een groep samengesteld en wordt de *praktische organisatie* bekeken. Bij het wie, waar en het wanneer van het leerproject wordt maximaal rekening gehouden met de mogelijkheden van de jongeren. Deze praktische organisatie wordt overgemaakt aan de jongere, de ouders en de

consulent. De consulent wordt zo op de hoogte gehouden van het verloop van het dossier en krijgt in bijlage ook een exemplaar van het ondertekende reglement.

De volgende stap is de effectieve *deelname* aan het leerproject DVA. Een impressie van het verloop van zo'n leerproject DVA wordt hieronder geschetst door de ogen van de begeleider:

Woensdagochtend een berichtje via de werkgsm. "Excuseer maar ik kan namiddag niet aanwezig zijn want ik heb bijles." Namiddag begint het leerproject met zes jongeren, deze jongere probeert er op het laatste moment nog onderuit te komen, maar zit na de duidelijke boodschap dat hij verwacht wordt zoals afgesproken als eerste een kwartier te vroeg in de wachtruimte.

De rest volgt druppelsgewijs en vijf jongeren zijn op tijd. Een ander blijkt niet ter plaatse te geraken door een ongeluk. Ze zetten zich onwennig aan de tafel maar vertellen al één en ander over wie ze zijn en waardoor ze hier terecht zijn gekomen. De verschillende drugs die benoemd worden, worden al op het bord gezet.

Na het raden van wie de begeleiding is en met welke auto we zouden rijden, is het ijs door gelach gebroken. Naar het imago en de typische kenmerken van cannabisgebruikers versus speedgebruikers wordt al gepolst via een brainstorm. Maar het blijkt een niet stereotyperende groep te zijn die onmiddellijk aangeeft dat je niet iedereen over dezelfde kam kan scheren. In de volgende sessies blijkt dat er toch heel wat "vooroordelen" zitten bij de jongeren die we geleidelijk aan toch kunnen weerleggen en duiden met accurate informatie.

Ook de piramide van het gebruik doorpikt de gedachte dat je lang in de experimenterende fase kunt blijven. Na een paar keer proberen gaat het over een regelmaat in het gebruik en heeft het gebruik zijn ingang gevonden in het leefpatroon. Dit doet de jongeren al even stilstaan. Wanneer we dan de fase van het problematisch gebruiken duiden met het feit dat ze allemaal aanwezig zijn via de Jeugdrechtbank geeft dat aan dat het gebruik al voor problemen zorgt...

De weerstand waar de meesten toch mee zitten, raakt doorbroken wanneer het volledige programma wordt overlopen. De getuigenis van een ex-gebruiker, die in de therapeutische gemeenschap van Katarsis het volledige programma heeft doorlopen, wekt de interesse en naar de videofragmenten wordt ook erg uitgekeken. De brief die aan het einde naar de jeugdrechter zal gestuurd worden als zelfevaluatie lijkt nog veraf.

Samen vinden we de gepaste formulering van wat drugs nu eigenlijk zijn. Dit aan de hand van de verschillende drugs die al op het bord staan en elementen uit de brainstorm. Ook het soft en hard gebruik van drugs komt al snel aan bod. Dan zitten de belangrijkste elementen van de goede start er al weer op en is het tijd voor de evaluatie in de werkboeken.

De tweede sessie gaat 's avonds plaatsvinden. Dit zorgt voor weerstand vooral omwille van vervoer en beperking van hun vrije tijd (in de laatste sessies komt pas naar boven hoe vaak hun gebruik samen gaat met verveling). Deze sessie wordt vooral opgevuld met de wet waarbij ze teleurgesteld moeten constateren dat zelfs als ze de meerderjarigheid bereikt hebben cannabis nog steeds niet wordt toegelaten maar enkel in een uitzonderingssituatie kan door de vingers gezien worden. Ze zijn ook erg aandachtig als het gaat over druggebruik in het bijzijn van minderjarigen en de straffen die daarmee gepaard kunnen gaan. Het rijden onder invloed komt uitgebreid aan bod en ook hier worden er heel wat fabeltjes de kop in gedrukt. Wat je ook doet, onder invloed van alcohol, je wacht best anderhalf uur per consumptie voor je de auto in stapt. De trage stijl van een cannabisgebruiker komt het verkeer niet ten goede, je reactievermogen is supertraag.

Met fouilleren zijn de meesten ook al bekend en moeten de verhalen wat ingeperkt worden want enkele jongeren vertellen graag straffe verhalen over anderen en die verhalen zijn niet helemaal op hun plaats. We ronden het stuk gerechtelijke gevolgen af en de jongeren laten zien in hun werkboek dat ze toch wel bewuster zijn van de gevolgen: dat ze in voorhechtenis kunnen genomen worden, was ook nieuw voor de meesten, voor iemand met “Mol-ervaring” was de constatering dat ze je tot 28 dagen in voorhechtenis kunnen nemen dan weer een openbaring. De groep lijkt nu ook veilig voor iedereen en iedereen heeft ook al spontaan zijn zegje gedaan.

Dan wordt er naar de andere gevolgen gekeken en de vier vicieuze cirkels waar we bij verslaving mee te maken krijgen, komen aan bod. Twee jongeren zijn niet aanwezig: ééntje heeft een ongelukje gehad op school tijdens een praktijkles en de andere is ziek. Je voelt toch goed dat een groepsgebeuren meer dan drie leden vergt. De twee jongens krijgen een inhaalopdracht om zo ook bij hun vicieuze cirkels stil te staan. De sociale cirkel mogen ze uitwerken aan de hand van een zelfgemaakt sociogram vóór en tijdens hun gebruik waarop belangrijke steunfiguren maar ook andere gebruikers worden aangeduid en besproken.

Bij de lichamelijke vicieuze cirkel gaat het eerst over hun eigen fysieke ervaringen van hun gebruik en hoe deze lichamelijke cirkel werkt bij verslaafden. De geestelijke cirkel wordt ingeleid door een fragment uit de film “Requiem for a dream”, waar de moeder van een verslaafde zelf in contact komt met amfetamine en kalmeermiddelen om af te vallen. Haar psychotisch gedrag en combinatiegebruik geeft weer heel wat gespreksstof. Om zo tot het geestelijk verslavende stuk te komen. “De film blowen, weet wat je doet.” komt voor hun wat onecht over hoewel ze allemaal vijf herkenbare punten kunnen opschrijven.

De ik-verzwakkende cirkel is degene waar ze het meest moeite mee hebben, maar na de getuigenis zit het besef van verminderde zelfwaarde er beter in.

Aan het eind van deze sessie wordt ook weer het werkboek ingevuld, met de dingen die ze hebben onthouden. De evaluatie wordt in groep gebracht en daarna volgt een rondvraagje over wat ieder verwacht over de getuigenis van een ex-verslaafde. De meesten zijn nieuwsgierig naar hoe Kenneth eruit zal zien. Door zijn naam te horen, hebben ze al duidelijk bewondering voor iemand die zomaar zijn verhaal wil komen doen.

Tijdens de vierde sessie bereiken we het hoogtepunt van de vorming. Iedereen is verbaasd dat zo'n gewone jonge man zo diep kan hebben gezeten, maar tegelijk ook fier dat hij zijn verslaving heeft kunnen bevechten. De paranoia en andere neveneffecten die al aan bod zijn gekomen, worden nu helemaal glashelder. De cirkels worden achteraf ingevuld met voorbeelden uit de getuigenis. De overgang van de verschillende fases binnen de piramide van gebruik wordt overlopen. Zo wordt alles nog eens duidelijk herhaald en in de praktijk omgezet, gelukkig is iedereen mee. Later blijkt uit de brief dat dit voor vier van de vijf jongeren het hoogtepunt was. De ene jongere die een ander hoogtepunt ervoer, had thuis een broer als ervaringsdeskundige rondlopen en vond het dus niet zo spectaculair.

De vijfde bijeenkomst gaan we het over de feiten hebben. We spelen het druglinkspel, in groep gaan ze bij de verschillende producten de effecten en de risico's leggen. Het wordt een moeilijke klus maar samen brengen ze het tot een goed einde en daar zijn ze erg fier over. De risico's zitten er goed in en achteraf in de brief voor de Jeugdrechter komt vaker terug dat ze niet wisten dat GHB (vloeibare XTC) zo gevaarlijk was. De bravoure wordt al heel wat

minder in de groep, iedereen kent wel iemand met negatieve gevolgen die verder reiken dan je op het eerste zicht zou denken.

Eén jongere neemt zelfs het voortouw om te vertellen dat ze hem naar de spoed hebben moeten brengen door vloeibare XTC hoewel hij daarvoor nog niet vernoemde ook dit middel al gebruikt te hebben.

Bij de voorlaatste sessie gaan we het druggebruik bundelen, hoeveel geld gaat er aan per maand, ook alcohol en tabak doen mee. Vanaf wanneer gebruik je welke drug en hoe lang ben je nog van plan dit gebruik aan te houden. Dit alles wordt in één staafdiagram gegoten per leeftijd. Jongeren zien duidelijk in welke periode in hun leven ze zitten en waar ze naartoe willen in de toekomst.

Hoe ga je om met de afspraken die je maakt met jezelf? Waar houd je je wel aan of niet en waarom?

We werken met de vijf G's (Gebeurtenis-Gedachten-Gevoel-Gedrag-Gevolg) en met tips voor alternatieven wanneer je 'goesting' krijgt om je eigen regel te doorbreken. Ook het alcoholgebruik wordt besproken.

De voor- en nadelen van het gebruik worden nog eens doorlopen en voor sommigen is het nog 'lekker en leuk' zonder al te veel negatieve gevolgen. Ze worden bewust gemaakt van het belang van afspraken met jezelf en hoe je zelfwaarde dan vergroot, dit kan "onze nuchtere" met een lach op het gezicht bevestigen. Hij is gestopt vanaf dat hij door de school betrappt werd op dealing: de school gaf hem een tweede kans door te mogen blijven maar de politie werd er wel bij gehaald. Zijn moeder verbood hem om nog met de jongens op te trekken met wie hij samen gebruikt had. Deze zien er nu al helemaal niet goed meer uit door hun amfetaminegebruik.

Tijdens de laatste samenkomst volgt het eindpunt in de vorm van een brief aan de Jeugdrechter: 'toch niet in klad', 'ik weet niet wat ik moet schrijven', 'ik gebruik nooit hoofdletters'. Door wat structuur en met behulp van hun werkboek komt iedereen tot een eerlijke brief waarin die aangeeft wat de cursus heeft bijgebracht. Het groepsgebeuren en de cursus wordt ook nog in groep geëvalueerd, de groep werd als aangenaam ervaren en iedereen heeft er heel wat aan gehad.

Bij de individuele evaluatie als nabeschouwing en voorbereiding op het afrondend huisbezoek komt nog heel wat naar boven van de persoonlijke ervaringen in de groep. De groepspositie en ook hun verwachtingen worden overlopen. En er wordt afgesproken wat er nog naar de ouders gaat vanuit de jongere en dit aan de hand van de evaluatiebrief die tijdens het afrondend huisbezoek wordt voorgelezen door de jongeren.

Vervolgens plannen we een *afsluitend huisbezoek*. Tijdens dit afsluitend huisbezoek is er een terugkoppeling naar de ouders van de individuele evaluatie, wordt het werkboek overhandigd, wordt het eindverslag bekeken en goedgekeurd en is er opnieuw voldoende ruimte voor vragen en opmerkingen.

Tot slot worden de eindverslagen overgemaakt aan de Jeugdrechters en de consulenten, waarna het dossier op BAAL wordt afgesloten.

6.6.4. Uitvoerders binnen BAAL

De concrete uitvoering van het leerproject wordt opgenomen door Hanne Leirs. Lise Verstappen van vzw Katarsis nam tijdens het eerste leerproject een ondersteunende rol op.

6.6.5. De praktijk van DVA: dossiers

De onderstaande tabellen geven een overzicht van de dossiers die in het jaar 2007 bij BAAL werden aangemeld. Het leerproject werd in het leven geroepen in juli en in september startte het eerste leerproject. De dossiers situeren zich op niveau van de Jeugdrechtbank. In deze dossiers stelden de Jeugdrechters elf minderjarigen onder toezicht van de sociale dienst van de Jeugdrechtbank, één jongere werd niet onder toezicht gesteld onder de voorwaarde:

*“Onder toezicht plaatsen van de Sociale dienst bij de Jeugdrechtbank met als voorwaarde:
deel te nemen aan een vorming, opleiding, concreet 20 uren DVA
(bij de voorlopige en definitieve fase)”*

OF

autonoom opleggen zonder een toezicht van de Sociale Dienst

De aanmelding bij BAAL heeft betrekking op het schriftelijk ontvangen van de begeleidingsopdracht op de dienst BAAL. Dit kan zijn aan de hand van een doorverwijzingsformulier of via een afschrift van een vonnis of beschikking.

TABEL 1. OVERZICHT DEELNAME AAN DE LEERPROJECTEN IN 2007

Deze tabel gaat enkel over de dossiers waarvan de effectieve uitvoering van het leerproject is doorgegaan in 2007.

Periode	Plaats	Aantal deelnemers	Verwijzer	Afronding
1. 26/09/07 – 29/10/07	Hasselt	5 aangemeld in 2007	3 H 2 T	4 jongeren positief afgerond 1 jongere stopgezet

De meerderheid van de jongeren heeft het leerproject positief afgerond. Dit wil zeggen dat ze de volle 20 uren cursus hebben gevolgd, de afspraken gerespecteerd hebben en dat er een eindverslag is overgemaakt aan de verwijzende Jeugdrechter. Dit zegt echter niets over het individueel proces dat de jongere heeft doorgemaakt.

Eén jongere wilde na een positieve gemeenschapsdienst niet deelnemen aan het leerproject en hoopt doordat hij ondertussen 18 jaar is geworden te ontsnappen aan de verdere uitvoering van de beschikking. Eén van de jongeren geraakte niet ter plaatse tijdens de eerste bijeenkomst van het leerproject. Er werd beslist zijn gemeenschapsdienst al op te starten en het leerproject werd opgeschort. Eén andere jongere kwam voor één samenkomst niet opdagen zonder geldige reden en daagde ook niet op voor de inhaalsessie, het leerproject werd dan ook stopgezet. De gemaakte afspraken staan duidelijk weergegeven in een reglement dat door de jongeren, de ouders en de begeleiding van het leerproject DVA wordt

ondertekend tijdens het kennismakingsgesprek. Er werd een stopzettingsverslag overgemaakt aan de verwijzende instanties.

Voor één dossier werd het leerproject nog niet opgestart omdat het wegens praktische redenen nog niet haalbaar was voor de jongere om ter plaatse te geraken op woensdagnamiddag in combinatie met zijn leercontract.

TABEL 2. AANTAL DOSSIERS

Deze tabel gaat over dossiers waarin gewerkt werd in de periode: van 01/08/2007 tot 31/12/2007.

	Afgesloten	Lopende	Totaal
Aangemeld tussen 01/01/2007 tem 31/12/2007	6	6	12
Totaal	6	6	12

Tabellen 3 t.e.m. 8 handelen over de 12 dossiers die zijn aangemeld in 2007.

TABEL 3. ARRONDISSEMENT DADERS

Totaal		100%	Vonnis of beschikking
Hasselt	3	25%	1 beschikking en 2 vonnissen
Tongeren	9	75%	5 beschikkingen en 4 vonnissen
Totaal	12	100 %	6 beschikkingen en 6 vonnissen

De Jeugdrechtbank van Tongeren neemt het merendeel van de aangemelde dossiers voor hun rekening.

TABEL 4. COMBINATIE MET ANDERE MAATREGELEN

	aantal	%
Enkel LP DVA	7	58,4%
Combinatie met GD	5	41,6%
Combinatie met HB	0	0 %
Combinatie met GD en HB	0	0%
Totaal aantal	12	100

De 5 dossiers die in combinatie met gemeenschapsdienst zijn aangemeld worden verder nog besproken in punt 6.3. Geen enkel dossier werd gecombineerd met herstellbemiddeling aangemeld.

TABEL 5. LEEFTIJD DADERS

Deze tabel geeft de leeftijd op het moment van de aanmelding weer omdat de datum van feiten niet steeds bekend is voor ons.

Leeftijd bij aanmelding	Aantal	%
13	0	0%
14	1	8,4%
15	0	0%
16	6	50%
17	5	41,6%
18	0	0%
Totaal aantal dossiers	12	100

We zien dat er vooral 16 en 17-jarigen aangemeld werden waarbij één jongere reeds de leeftijd van 18 had bereikt toen het leerproject werd opgestart. Hij wilde niet deelnemen en hoopt doordat hij de meerderjarigheid bereikt heeft zijn beschikking niet verder moet uitvoeren. Eén jongere bereikte de meerderjarigheid in de loop van het leerproject en heeft het leerproject positief beëindigd. De jongere die zich niet aan de afspraken hield, is 16 jaar.

TABEL 6. ETNISCHE AFKOMST DADERS

Totaal	12	100%
Belgisch	12	100%

Er werden enkel jongeren van Belgische afkomst aangemeld voor het leerproject DVA.

TABEL 7. GESLACHT DADERS

Totaal	12	100%
M	12	100%
V	0	0%

Er werden enkel jongens doorverwezen.

TABEL 8. AARD EN AANTAL VAN DE FEITEN GECOMBINEERD MET GENOMEN MAATREGEL PER GERECHTELIJK ARRONDISSEMENT.

Aard van het delict	Maatregel DVA	Verwijzer	Totaal aantal jongeren
Drugsbezit	20u	H	4
	20u	T	1
Gebruik in bijzijn van minderjarigen	20u	T	2
Drugsbezit+ handel	20u (+30u GD)	T	4
	20u (+40u GD)	T	1
Algemeen totaal	240u	4 Hasselt 8 Tongeren	12

In deze tabel kan men ook de combinatiedossiers onderscheiden en daarbij kan opgemerkt worden dat bij handel in drugs in alle gevallen een combinatie werd opgelegd vanuit arrondissement Tongeren.

TABEL 9. PERIODES

Tabel 9.a. Datum van uitspraak maatregel - datum van aanmelding

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	12	100%
0 tot 1 maand	11	91,67 %
1 tot 2 maanden	0	0 %
2 tot 3 maanden	0	0 %
3 tot 4 maanden	0	0 %
7 tot 8 maanden	1	8,33%

- Gemiddelde: 27 dagen
- Minimum: 2 dagen
- Maximum: 7 maanden

Eén dossier werd lang na het vonnis nog doorgegeven door extra maatregelen die de Jeugdrechter bij oplegde. Voor de andere 11 dossiers zou het gemiddeld 6 dagen bedragen tussen het vonnis en de aanmelding bij BAAL.

Tabel 9.b. Datum van aanmelding - datum van kennismakingsgesprek

Datum van aanmelding staat ver van de datum van het kennismakingsgesprek aangezien het leerproject DVA pas gestart is vanaf augustus 2007. In twee dossiers werd de gemeenschapdienst reeds uitgevoerd voordat het leerproject plaatsvond.

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	6	100 %
0 tot 1 maand	0	0%
1 tot 2 maanden	0	0%
2 tot 3 maanden	4	16,67%
3 tot 4 maanden	0	0%
4 tot 5 maanden	0	0%
5 tot 6 maanden	2	33,33%

- Gemiddelde: 105 dagen
- Minimum: 77 dagen
- Maximum: 156 dagen

Tabel 9.c. Datum van kennismakingsgesprek - datum start effectieve uitvoering

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	5	100 %
0 tot 1 maand	4	80 %
1 tot 2 maanden	1	20 %

- Gemiddelde: 17 dagen
- Minimum: 9 dagen
- Maximum: 44 dagen

Eén dossier is niet in deze tabel opgenomen omdat deze jongere uiteindelijk niet effectief aan het leerproject heeft deelgenomen.

Tabel 9.d. Datum start effectieve uitvoering - datum einde effectieve uitvoering

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	5	100 %
0 tot 1 maand	4	80 %
1 tot 2 maanden	1	20 %

- Gemiddelde: 26 dagen
- Minimum: 21 dagen
- Maximum: 33 dagen

Tabel 9.e. Datum einde effectieve uitvoering - datum versturen eindverslag naar verwijzer

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal		100 %
0 tot 1 maand	3	93,5%
1 tot 2 maanden	2	6,5%

- Gemiddelde: 15 dagen
- Minimum: 2 dagen
- Maximum: 34 dagen

Tabel 9.f. Datum aanmelding - datum versturen eindverslag

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	6	100%
6 tot 7 maanden	5	83,33%
7 tot 8 maanden	1	16,67%

- Gemiddelde: 211 dagen
- Minimum: 207 dagen
- Maximum: 219 dagen

6.7. De combinatiemogelijkheden in de praktijk

	GD	HB	HERGO	SRIB	SIB-M	DVA
GD					22	5
HB					1	
HERGO					2	
SRIB						
SIB-M	22	1	2			
DVA	5					

Bovenstaande tabel toont enerzijds de mogelijke combinaties van methodieken voorgesteld of opgelegd in een dossier, anderzijds geeft de tabel een overzicht in hoeveel dossiers er combinaties werden opgelegd en welke deze combinaties waren.

Het bieden van een afgestemd aanbod zowel inhoudelijk als praktisch organisatorisch blijft onze doelstelling. Door het verruimde aanbod zal deze doelstelling in 2008 onze bijzondere aandacht krijgen.

6.8. Ouderstage

Hier bieden we u als lezer graag onze profieltekst aan zoals die in het najaar 2007 werd uitgewerkt door Femke Hermans. Per 1 januari 2008 kwam zij officieel in dienst bij BAAL. Voor 2007 tellen wij geen aangemelde dossiers ouderstage.

PROFIELTEKST

Wet op de jeugdbescherming van 8 april 1965 zoals gewijzigd door de wet van 13 juni 2006 en de wet van 27 december 2006.

« Art. 45bis. - Ingeval de personen die het ouderlijk gezag uitoefenen over de minderjarige die verklaart niet te ontkennen een als misdrijf omschreven feit te hebben gepleegd, zich duidelijk onverschillig opstellen tegenover het delinquent gedrag van deze laatste, en deze onverschilligheid bijdraagt tot de problemen van de minderjarige, kan de procureur des Konings hen voorstellen een ouderstage te volgen. ».

« Art. 29bis. - Wanneer de jeugdrechtbank een als misdrijf omschreven feit waarvoor een minderjarige vervolgd werd, bewezen verklaart, kan ze, op vordering van het openbaar ministerie of ambtshalve, het volgen van een ouderstage bevelen aan de personen die het ouderlijk gezag uitoefenen over deze minderjarige, indien ze zich duidelijk onverschillig opstellen tegenover het delinquent gedrag van deze laatste, en deze onverschilligheid bijdraagt tot de problemen van de minderjarige. ».

Vanuit deze wet werd een samenwerkingsakkoord uitgewerkt tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse gemeenschap, de Duitstalige gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie betreffende de organisatie en financiering van de ouderstage.

Hierin wordt de ouderstage inhoudelijk omschreven en wordt er bepaald welke taken de organiserende diensten (in deze dus BAAL) op zich nemen.

Vanuit dit samenwerkingsakkoord hebben we binnen BAAL de ouderstage verder inhoudelijk vorm gegeven vanuit de eigen visie. Dit resulteerde in deze profieltekst.

WAT

In opdracht van het Jeugdparket en/of de Jeugdrechtbank richt de ouderstage zich tot personen die het ouderlijke gezag uitoefenen over jongeren die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd of over jongeren die ervan verdacht worden en de feiten niet ontkennen. Daarbij geven die personen blijk van onverschilligheid ten opzichte van die feiten of ontkennen of minimaliseren ze die feiten.

Dit gebeurt enkel in combinatie met een maatregel ten opzichte van de minderjarige.

Zoals de wetgever voorschrijft, omvat de ouderstage binnen BAAL een programma van 30 uren, ingedeeld in een individuele en een collectieve fase.

De individuele fase bestaat uit gesprekken met de ouders gericht op hun persoonlijke gezinsfunctioneren. Deze gesprekken gaan door op BAAL of dmv huisbezoeken.

De collectieve fase bestaat uit 8 groepsbijeenkomsten, gericht op informatieoverdracht en inoefening van pedagogische vaardigheden.

DOELGROEP

De ministeriële omzendbrief van minister Onkelinx d.d. 7 maart 2007

Hierin vinden we volgende voorwaarde: “ *De ouderstage kan alleen worden voorgesteld t.a.v. ouders die manifest onwillig zijn en onverschilligheid vertonen t.a.v. de feiten die vermoedelijk zijn gepleegd door hun kind, of die deze feiten ontkennen of minimaliseren en zo hebben bijgedragen tot het (vermoedelijk) delinquent gedrag van hun kind. De onverschilligheid van de genoemde personen draagt bij tot de problemen van de minderjarige. In de praktijk zal het dus de ouders betreffen die zich niet bekommeren om de delinquentie van hun kind en deze, door hun houding, vergroten.*”

Binnen BAAL gaan we ervan uit dat onverschilligheid of het minimaliseren van feiten verschillende oorzaken kan hebben, o.a.:

- Ouders kunnen het gevoel hebben geen grip meer te hebben op hun minderjarige en hebben het opgegeven om nog in de opvoeding te investeren. Zij stellen zich vaak uit zelfbehoud onverschillig of minimaliserend op tov het delinquent gedrag van hun kind.
- Ouders kunnen oordelen dat hun kind heel positief en gezond ontwikkelt. Ze dulden weinig of geen inmenging in hun opvoeding en vinden dat de 'misstap' van hun kind te verwaarlozen of onterecht beoordeeld is.
- ...

Het selecteren van de dossiers die in aanmerking komen voor een ouderstage is de taak van de verwijzer (Jeugdrechter of Procureur des Konings).

DOELSTELLING

Samenwerkingsakkoord tussen de federale overheid en de gemeenschappen d.d. 13 december 2006

Een specificering van de doelstellingen vinden we in artikel 3: “*de ouderstage heeft als finaliteit het inzicht van de personen die het ouderlijk gezag uitoefenen over de minderjarige in het delictplegende gedrag van de minderjarige te verhogen, hen via begeleiding te wijzen op hun verplichtingen als verantwoordelijken voor de opvoeding van hun kinderen en hun verantwoordelijkheidsgevoel te stimuleren. De ouderstage dient ingegeven te zijn door een motiverende aanpak die elke stigmatisering tegengaat.*”

De nieuwe jeugdwet bepaalt dat minderjarige delinquenten gestimuleerd moeten worden om verantwoordelijkheid op te nemen ten aanzien van hun slachtoffer en de gevolgen van het delinquent gedrag. De reactie en houding van ouders ten aanzien van de feiten zijn hierbij van wezenlijk belang. De ouderstage levert een krachtig instrument om het inzicht van de ouders in het delinquent gedrag te verhogen.

Tijdens de ouderstage informeren we ouders over hun burgerrechtelijke, strafrechtelijke en opvoedingsverantwoordelijkheid ahv algemene info en de uitdieping hiervan naar hun specifieke situatie.

We staan stil met ouders bij het delinquent gedrag van de minderjarige, we confronteren hen met de maatschappelijke normen en ondersteunen hen in het dragen van hun ouderlijke verantwoordelijkheid.

We willen de ouders versterken in hun pedagogische vaardigheden en competenties. Zo krijgen ouders de kans om succeservaringen op te doen zodat ze zich gesterkt voelen en opnieuw op een positieve manier kunnen en willen investeren in de opvoeding van hun kinderen.

Binnen BAAL streven we dus na dat een ouder na de ouderstage het plegen van feiten door de minderjarige als 'fout' erkent en genoeg competenties heeft verworven om op een gepaste, herstelgerichte en constructieve manier op de gepleegde feiten te reageren.

Dit willen we bereiken door een combinatie van individuele begeleiding en groepsessies.

COMBINATIE GROEP-INDIVIDUEEL

De ministeriële omzendbrief van minister Onkelinx d.d. 7 maart 2007

Artikel 3 bepaalt het volgende: *“De ouderstage kent een geïndividualiseerde en een collectieve fase. Het nazorgtraject wordt individueel of collectief uitgebouwd.”*

Binnen BAAL opteren we dus voor een combinatie van 2 methodieken. Praktijkervaring van diensten die rond opvoeding met ouders werken, wijst uit dat werken vanuit verschillende invalshoeken een grote meerwaarde kan opleveren.

Waarom in groep?

Ouders praten meestal niet graag over de problemen die ze met hun kinderen hebben. Ze hebben schrik dat de omgeving hen zal veroordelen: te lakse opvoeding, onvoldoende toezicht, teveel met het werk bezig, geen tijd voor de kinderen, te streng, ...

In een groepswerking realiseren ouders zich dat ze niet alleen staan met wat ze meemaakt hebben. De ervaring dat andere ouders hetzelfde overkomt, kan heel geruststellend zijn. Ouders ondervinden herkenning en daardoor ook erkenning, zodat ze gemakkelijker over hun ervaringen en belevenissen durven praten.

Groepswerking heeft een ontschuldigend effect. In groep horen ouders verschillende verhalen en handelwijzen en komen zo tot het besef dat dé manier van aanpakken niet bestaat. Door het verhaal van anderen te horen, krijgen ouders een meer gedifferentieerde kijk op het probleem. Door zichzelf te spiegelen aan andere ouders kunnen zij ertoe komen hun manier van handelen en denken in vraag te stellen.

De bundeling van ervaringen biedt ouders veel nieuwe inzichten. De inbreng van andere ouders in een groepsgerichte aanpak zorgt ervoor dat een situatie vanuit verschillende gezichtspunten bekeken wordt. Het ondervinden van steun van de groep geeft zelfvertrouwen. Ook zelf steun bieden zorgt ervoor dat het gevoel van eigenwaarde vergroot. De ouder is niet enkel de geholpene maar ook de helper.

Door het groepsproces en de interactie met de andere groepsleden krijgen ouders sneller een beter zicht op zichzelf en op hun 'ouder zijn': Waar liggen de eigen gevoeligheden? Wat zijn hun sterkten? Hoe kunnen ze het anders aanpakken?

Door de ervaringen te delen met andere ouders beseffen ze - meer dan in een individueel gesprek - dat er een grote kloof kan bestaan tussen wat je als ouder probeert te bereiken en het effect van je handelen op je kind. Een identieke aanpak bij verschillende jongeren kan een totaal ander effect hebben. Ouders beseffen (terug) hun deskundigheid (zij zijn diegenen die het best hun zoon of dochter kennen) en ze leren deze deskundigheid (terug) hanteren en uit te breiden.

Waarom individuele begeleiding?

Praten over de eigen opvoedingsaanpak en het al dan niet opnemen van verantwoordelijkheid ligt voor veel ouders erg gevoelig. De aanleidingen hiervoor kunnen sterk variëren.

Toegeven dat je het zelf niet meer weet of aankan, is voor de meeste ouders erg confronterend en beschamend.

Er zijn ook ouders die al zoveel adviezen hebben gekregen en al zoveel hebben uitgetoetst zonder resultaat, dat ze de hoop op verbetering en het geloof in verandering kwijt zijn.

Andere ouders dulden geen inmenging in hun opvoeding; zij weten wat het beste is voor hun kind en alle andere ideeën of adviezen worden in de wind geslagen.

Het is dus uiterst belangrijk om met ouders een goede werkkrelatie op te bouwen, mogelijke weerstanden te bespreken en zorg op maat te garanderen. Dit kan enkel in een individuele begeleiding.

De individuele gesprekken tussen de groepssessies zorgen voor een degelijke transfer en uitdieping van de verkregen info en de aangeleerde vaardigheden naar de eigen situatie. Ook maken we hier ruimte voor het bespreken van persoonlijke vragen en problemen.

Een persoonlijke evaluatie en eventuele doorverwijzing naar het reguliere hulpverleningsaanbod nemen we ook in deze individuele gesprekken op.

AFSTEMMING MAATREGEL MINDERJARIGE

De ouderstage richt zich tot ouders van de minderjarige, maar enkel in combinatie met een maatregel ten opzichte van de minderjarige. Gezien de aanleiding tot de stage de (vermoedelijke) feiten zijn gepleegd door hun kind, gaan ouders onvermijdelijk vragen of bedenkingen hebben bij de maatregelen voor hun kind.

Vanuit professioneel oogpunt en om de werkkrelatie met de ouders goed te starten, is het bij de aanmelding van een dossier voor ouderstage dan ook erg belangrijk dat we onmiddellijk via de verwijzer op de hoogte te zijn van de maatregelen die aan de jongere werden voorgesteld of opgelegd. We kunnen dan contact nemen met de verantwoordelijke voor de uitvoering van die maatregel voor wederzijdse afstemming.

VERHOUDING TOT MINDERJARIGE

Gezien de aanleiding tot de stage de (vermoedelijke) feiten zijn gepleegd door hun kind, is het noodzakelijk dat de minderjarige zicht heeft op wat de ouderstage inhoudt en betekent voor zijn ouders. Dit kan zijn besef van de reikwijdte van zijn daden vergroten en zijn verantwoordelijkheidszin aanscherpen.

Dit kunnen we bereiken door de jongere deels in een individueel gesprek met de ouders te betrekken. Zo wordt hem de nodige uitleg gegeven over de ouderstage en kunnen vragen hierover beantwoord worden.

In het verdere verloop van de ouderstage is het echter niet aangewezen om de minderjarige te betrekken.

We bespreken met de ouders hoe ze hun opvoedingsverantwoordelijkheid en ouderrol optimaal kunnen opnemen, hoe ze de opvoeding zelf in handen kunnen houden en het gedrag van hun kind in goede banen kunnen leiden. De minderjarige hierin betrekken zou de positie van moeder en/of vader in die ouderrol ondermijnen.

Indien het wenselijk is voor het goede verloop van de stage om bijkomende informatie over de cognities van de minderjarige te krijgen, kunnen er één of meerdere gesprekken met de minderjarige gepland worden.

VERLOOP OUDERSTAGE

Uren stage: 30u
Duur stage: +/- 20 weken
Verhouding: 9 individuele gesprekken = 10u
8 groepsessies = 20u
Groepsessies: Aantal deelnemers:
min 3 ouderparen of 6 personen
max 7 ouderparen of 14 personen
Aantal sessies/jaar:
max 4

Overzicht verloop:

Kennismakingsgesprek : uitleg dienst en OS, planning, afspraken, ondertekenen
1u overeenkomst
Verkennd huisbezoek: overlopen feiten, genogram, ventilatie, weerstanden bespreken,
1,5u verkenning draagkracht - inzet
Groepsessie 1: uitleg, afspraken, verwachtingen
2,5u wat is opvoeden,
puberteitsontwikkeling
Groepsessie 2: burgerlijke en strafrechtelijke verantwoordelijkheid door spreker (advocaat)
2,5u
Groepsessie 3: slachtofferschap
2,5u pedagogische verantwoordelijkheid vertrekkend vanuit gepleegde feiten
Individueel gesprek: transfer groepsessie 3
1u
Groepsessie 4: herhaling puberteit
2,5u onafhankelijkheid vs grenzen stellen, opvoedingsstijlen
korte tussentijdse evaluatie en verdere verwachtingen
Individueel gesprek: transfer groepsessie 4
1u
Groepsessie 5: straffen en belonen
2,5u zelfbeeld en zelfvertrouwen
Individueel gesprek: transfer groepsessie 5
1u
Groepsessie 6: communicatie
2,5u spel: contactdoos
Individueel gesprek: transfer groepsessie 6
1u
Groepsessie 7: conflictoplossing
2,5 onderhandelen
Individueel gesprek: transfer groepsessie 7
1u
Groepsessie 8: samenvatting
2,5u evaluatie
Individueel gesprek: verderzetting transfer geleerde naar eigen gezinssituatie
1,5u verder verloop stage
Evaluatiegesprek: evaluatie ouderstage
1u verslaggeving verwijzer